

માહનામા

(ગુજરાતી - માસિક)

ફૈઝાને મદીના

FAIZAN E MADINA

અગસ્ત સિને 2021 ઈસવી | જિલ્લ 3
શુમાર 5

નયા ઈસ્લામી સાલ
1443
મુબારક હો !

دعوتِ برکاتتہ العالیہ
ફરમાને અમીરે એહલે સુન્નાત :

રાહે ખુદા મેં દિયા હુવા માલ ન કભી લુટ
સકતા હે, ન ઘટ સકતા હે, બલકે યેહ
હમેશા કે લિએ મેહફૂલ હો જાતા હે

- કરબલા કા પૈગામ મુસલમાનાને આલમ કે નામ 15
- દૂસરોં કે વક્ત કી કદ્ર કીજિએ 21
- વતન સે મહબ્બત કે તકાઝે 27
- હઝરતે ફારૂકે આઝમ رضى الله تعالى عنه કી સાદગી 39

માહનામા

ફૈઝાને મદીના

Monthly Magazine

FAIZAN E MADINA (GUJARATI)

અગસ્ટ સિને 2021 ઈસવી | જિલ્લ 3
શુમારા 5

માહનામા ફૈઝાને મદીના ધૂમ મચાએ ઘર ઘર
યા રબ જા કર ઇશકે નબી કે જામ પિલાએ ઘર ઘર
(અઝ : અમીરે એહલે સુન્નત وَأَمَّت بَرَكَاتُهَا الْعَالِيَةِ)

ફૈઝાને
નઝર

સિદ્દાકુસ ઉમ્મદ, કાશિફુસ ગુમ્મદ,
ઇમામ આ'ઝમ ફઝીલે અફઝમ હઝરતે સાચ્ચેદુતા
ઇમામ અબૂ હનીફા નોમાન બિન સાબિત رحمة الله عليه

ફૈઝાને
કરમ

આ'દા હઝરતે ઇમામે એહલે સુન્નત
મુજદ્દિ દીના મિસત સાહ
ઇમામ અહમદ રઝા ખાન رحمة الله عليه

ઝરે સરપરસ્તા

શૈખે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત, હઝરત
અલ્લામા મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અતાર કાદરી رحمة الله عليه

◀ મુનાજાત / નાત	3
◀ કુરઆનો હદીસ હકીકી કામયાબી ઔર ઇસ કે હુસૂલ કા તરીકા (કિસ્ત 02)	4
◀ કાબિલે રશક દો ચીઝે	7
◀ નવાફિલ વ તિલાવત કી કસરત કરને વાલે બુઝુગાને દીન	9
◀ ફૈઝાને અમીરે એહલે સુન્નત ઇસાલે સવાબ કા ઇન્કાર કરના કેસા ? મઅ દીગર સવાલાત	11
◀ દારુલ ઇફતા એહલે સુન્નત ક્યા હર અઝાન કા જવાબ દેના લાઝિમ હૈ ? મઅ દીગર સવાલાત	13
◀ મઝામીન (Articals) કરબલા કા પૈગામ	15
◀ ઇસાલે સવાબ	16
◀ બે સાયા મેહબૂબ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَعَلَيْهِمَا السَّلَامُ	18
◀ દૂસરોં કે વક્ત કી કદ્ર કીજિએ	21
◀ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ કા સમજાને કા અન્દાઝ	23
◀ તબસેરે	25
◀ વતન સે મહબ્બત કે તકાઝે	27
◀ ઇમ્મે ગિરામી “નબિયુનૌબહ” ઔર 17 ઇલ્લી નિકાત	29
◀ ફરિશ્તે દુઆ એ મગફેરત કરતે હૈં	32
◀ તાજિરોં કે લિએ	
◀ અહકામે તિજારત	33
◀ પેશોં કે એતેબાર સે નિસ્બતેં	35
◀ બુઝુગાને દીન કી સીરત	
◀ હઝરતે ફાફે આઝમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ કી સાદગી	39
◀ અપને બુઝુગોં કો યાદ રખિએ	41
◀ મુતફરિક (Mix)	43
◀ ફૂલ ક્યૂં બનાતે હૈં ?	44
◀ તાઝિયત વ ઇયાદત	46
◀ બચ્ચોં કા માહનામા ફૈઝાને મદીના અચ્છા સવાલ / પાની કી કદ્ર કીજિએ	48
◀ અચ્છે આમ (mango) ખરાબ કેસે હુવે ?	49
◀ બચ્ચોં કો સફાઈ કા આદી બનાઈએ	51
◀ ઈસ્લામી બહનોં કા માહનામા ફૈઝાને મદીના સાદાતે કિરામ કી મહબ્બત વ ખૈર ખ્વાહી	53
◀ હઝરતે ઉમ્મે અતિયા બિન્ને હારિસ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	54
◀ શરઈ અહકામ કી મન્નત કા હુકમ	55

બરસાત કે પાની સે બીમારિયોં કા ઇલાજ

હઝરતે મૌલા અલી عليه السلام ને એક બાર ફરમાયા : જબ તુમ મેં સે કોઈ શખ્સ શિફા ચાહે તો કુરઆને અઝીમ કી કોઈ આયત રિકાબી મેં લિખે ઔર બારિશ કે પાની સે ધોએ ઔર અપની ઔરત સે ઉસ કે મેહર મેં સે એક દિરહમ ઉસ કી ખુશી સે લે, ઉસ કા શહદ ખરીદ કર પિએ કિ બેશક શિફા હૈ.

(મૌહબ લીન્થિયે, 48/3, ફતૌહી રુઝિયે, 155/23)

એક તબીબ કા કેહના હૈ : મેં ને કઈ મરીજોં કો મુખ્તલિફ અમરાજ મેં શહદ ઔર બારિશ કા પાની દિયા હૈ ઇસે દીગર નુસ્ખોં સે બઢ કર નફઅ બખ્શ પાયા હૈ.

(નેકી કી દાવત, સ. 279)

બારિશ કે પાની સે ગુર્દોં કે અમરાજ કા ઇલાજ

ગુર્દોં કી બીમારી કે સબબ પેશાબ થોળા થોળા આતા હો યા પેશાબ મેં જલન ઔર ચુભન હોતી હો ઔર કોઈ દવા કારગર ન હોતી હો તો બારિશ કે પાની પર બા વુઝૂ હર બાર બિસ્મિલ્લાહ શરીફ કે સાથ સૂરએ سورة الفاتحة ગ્યારહ (11) બાર પઢ કર દમ કર દીજિએ ઔર દિન મેં ચાર બાર (સુબહ નાશ્તે સે પેહલે, ઝોહર કે વક્ત, અસ્ર કે બાદ ઔર સોતે વક્ત) તીન તીન ઘૂંટ વોહ પાની પિએ. હર બાર પીને સે પેહલે સાત બાર દુરૂદે ઇબ્રાહીમ પઢ લીજિએ. اللهم رب السموات والأرض ربنا محمد ગુર્દે કી બીમારી ઔર પેશાબ કી જલન વગેરા દૂર હો જાએગી.

(બીમાર આબિદ, સ. 32)

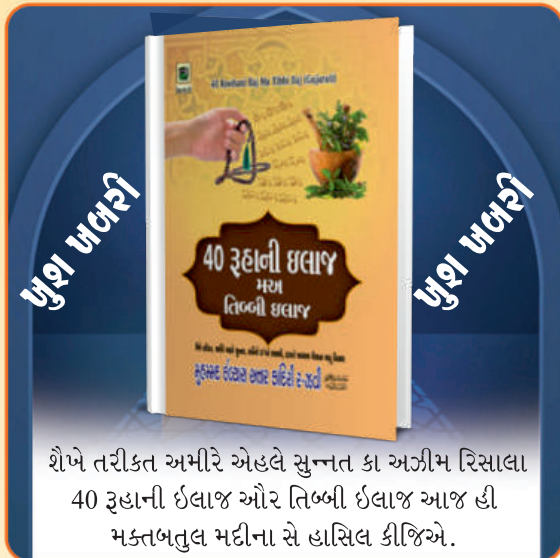

કમઝોરી દૂર કરને કા ગુરખા

દો ચમ્મચ ચીની (બેહતર હૈ કિ બ્રાઉન શૂગર) ઔર એક ચમ્મચ સફેદ નમક, આધે કિલો (લીટર) પાની મેં ડાલ કર ઉબાલ લીજિએ, ઠન્ડા હો જાને કે બાદ એક ગ્લાસ પી લીજિએ. જિસ્મ મેં હોને વાલી પાની કી કમી ઔર કમઝોરી اللهم رب السموات والأرض ربنا محمد દૂર હો જાએગી. મરીજોં કી કમઝોરી દૂર કરને કે લિએ ભી યેહ પાની મુફીદ હૈ. (મગર શૂગર ઔર હાઈ બ્લડ પ્રેશર કે મરીજ ડોક્ટર કે મશવરે કે મુતાબિક અમલ કરે)

(ગર્મી સે હિફાઝત કે મદની ફૂલ, સ. 9)

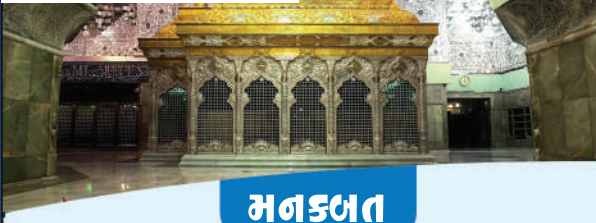
નોટ : હર ઇલાજ અપને તબીબ કે મશવરે સે કીજિએ.

શૈખે તરીકત અમીરે એહલે સુન્નત કા અઝીમ રિસાલા 40 રૂહાની ઇલાજ ઔર તિબ્બી ઇલાજ આજ હી મક્તબતુલ મદીના સે હાસિલ કીજિએ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ ؕ اَمَّا بَعْدُ ! فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ
 ફરમાને મુસ્તફા ﷺ હૈ : મુઝ પર દુરુદ શરીફ પઢ કર અપની મજલિસ કો આરાસ્તા કરો કિ તુમહારા દુરુદે પાક પઢના બરોઝે કિયામત તુમહારે લિએ નૂર હોગા . (ફરદોસ અખબાર, 422/1, હદિથ: 3149)

મઝારે મુબારક હઝરતે ઇમામે હુસૈન રહી

મનકબત

શુજાઅત નાઝ કરતી હૈ જલાલત નાઝ કરતી હૈ
 વોહ સુલ્તાને ઝમાં હૈં ઉન પે શૌકત નાઝ કરતી હૈ
 શહે ખૂબાં પે હર ખૂબી ઓ ખસ્લત નાઝ કરતી હૈ
 કરીમ એસે હૈં વોહ ઉન પર કરામત નાઝ કરતી હૈ
 જહાને હુસ્ન મેં ભી કુછ નિરાલી શાન હૈ ઉન કી
 નબી કે ગુલ પે ગુલઝારોં કી ઝીનત નાઝ કરતી હૈ
 શહનશાહે શહીદાં હો અનોખી શાન વાલે હો
 હુસૈન ઇબ્ને અલી તુમ પર શહાદત નાઝ કરતી હૈ
 બિઠા કર શાનએ અકદસ પે કર દી શાન દો બાલી
 નબી કે લાડલોં પર હર ફઝીલત નાઝ કરતી હૈ
 નિગાહે નાઝ સે નક્શા બદલ દેતે હૈં આલમ કા
 અદા એ સરવરે ખૂબાં પે નુદરત નાઝ કરતી હૈ
 ખુદા કે ફઝલ સે “અપ્તર” મૈં ઉન કા નામ લેવા હૂં
 મૈં હૂં કિસ્મત પે નાઝાં મુઝ પે કિસ્મત નાઝ કરતી હૈ

અઝ : તાજુશરીઆ મુક્તી અપ્તર રઝા ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه
 સફીનએ બખ્શિશ, સ. 73

મુનાજાત (દુઆ)

યા ખુદા મેરી મગફેરત ફરમા
 બાગે ફિરદૌસ મરહમત ફરમા
 દીને ઇસ્લામ પર મુઝે યા રબ
 ઇસ્તેકામત તૂ મરહમત ફરમા
 તૂ ગુનાહોં કો કર મુઆફ **اَللّٰهُ** !
 મેરી મકબૂલ માઝેરત ફરમા
 મુસ્તફા કા વસીલા તૌબા પર
 તૂ ઇનાયત મુદાવમત ફરમા
 મૌત ઇમાં પે દે મદીને મેં
 ઔર મહમૂદ આકેબત ફરમા
 મુશ્કિલોં મેં મેરે ખુદા મેરી
 હર કદમ પર મુઆવનત ફરમા
 હો ન “અત્તાર” હશર મેં રુસ્વા
 બે હિસાબ ઇસ કી મગફેરત ફરમા

અઝ : શૈબે તરીકત અમીરે એહલે સુન્નત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه
 વસાઈલે બખ્શિશ (મુરમ્મમ) સ. 75

મુશ્કિલ અલ્ફાઝ કે મઆની

ફિરદૌસ : જન્નત. મુદાવમત : હમેશગી, ઇસ્તેકામત. મેહમૂદ : કાબિલે તારીફ, અચ્છી. મુઆવનત : હિમાયત, ઇમદાદ. શુજાઅત : બહાદુરી. જલાલત : બુરુગી, અઝમત. નાઝ કરના : ફખર કરના. શૌકત : કુવ્વત, શાન. શહે ખૂબાં, સરવરે ખૂબાં : હસીનોં કે સરદાર. ગુલ : ફૂલ. શાનએ અકદસ : મુબારક કન્ધા. દો બાલી : દુગ્ની (Double). આલમ : દુન્યા. નુદરત : ઉમ્દગી, કમયાબી.

અલ્લાહ પાક ને ઈરશાદ ફરમાયા :

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۝۱﴾

﴿هُم فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ ۝۲ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۝۳

وَالَّذِينَ هُمْ لِلرَّكُوعِ مُهْلِكُونَ ۝۴ وَالَّذِينَ هُمْ يُعْذِرُونَ ۝۵﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈરફાન : બેશક ઈમાન વાલે

કામયાબ હો ગએ, જો અપની નમાઝ મેં ખુશૂઓ ખુશૂઅ કરને વાલે હૈં ઔર વોહ જો ફુઝૂલ બાત સે મુંહ ફેરને વાલે હૈં ઔર વોહ જો ઝકાત દેને કા કામ કરને વાલે હૈં ઔર વોહ જો અપની શર્મગાહોં કી હિફાઝત કરને વાલે હૈં. (પૃ. 18, المؤمنون: 51)

તફસીર : એહલે ઈમાન ફલાહ પાને વાલે હૈં જિન કે ઔસાફ મેં સે એક વસ્ફ યેહ હૈ કિ વોહ ખુશૂઓ ખુશૂઅ સે નમાઝ અદા કરતે હૈં.

ખુશૂઅ કી દો કિસ્મૈં હૈં :

(1) ઝાહિરી ખુશૂઅ (2) બાતિની ખુશૂઅ

(1) ઝાહિરી ખુશૂઅ યેહ હૈ કિ દૌરાને નમાઝ નઝર સજદે કી જગહ સે આગે ન બઢે, આંખ કે કિનારે સે દાએં બાએં ન દેખે, હત્તાકિ આસ્માન કી તરફ ભી નઝર ન ઉઠાએ, કોઈ બેકાર કામ ન કરે, જૈસે બદન ખુજાતે રેહના યા ઉગલિયાં ચટખાના વગૈરા, બહિક તમામ આઝા સાકિન રહેં. ઈસ કે ઈલાવા ભી કસીર ઉમૂર ઝાહિરી ખુશૂઅ મેં દાખિલ હૈં જો ફિકહ કી કિતાબોં મેં નમાઝ કી સુન્નતોં, આદાબ ઔર મકરૂહાત કે ઉનવાન સે બયાન કિએ જાતે હૈં.

(2) બાતિની ખુશૂઅ કા માના યેહ હૈ કિ અલ્લાહ તઆલા કી શાનો અઝમત પેશે નઝર હો, ખુદા કી બારગાહ મેં હાઝરી કા તસવ્વુર હો, દુન્યા સે તવજજોહ હટી હુઈ હો, સિર્ફ નમાઝ મેં દિલ લગા હો.

ખુશૂઅ કે દીની ઔર દુન્યાવી એતેબાર સે બે શુમાર ફવાઈદ હૈં.

દીની લેહાઝ સે યેહ ફાઈદા હૈ કિ નમાઝ કાઈમ કરને કે હુક્મ પર પૂરી તરહ અમલ હોતા હૈ, રૂહાની બરકતેં મિલતી હૈં, નમાઝ કબૂલ હોતી હૈ, ખુશૂઅ વાલી નમાઝ બુરાઈયોં સે રોકતી હૈ, ગુનાહોં કી મુઆફી, દરજાત કી બુલન્દી ઔર મારેફતે ઈલાહી કે હુસૂલ કા ઝરીઆ બનતી હૈ, ખુશૂઅ નમાઝી કો આબેદીન વ સાલેહીન કે ગિરોહ મેં દાખિલ કર દેતા હૈ.

હકીકી કામયાબી

(કિસ્ત : 02)

ઔર ઈસ કે હુસૂલ કા તરીકા

મુફતી મુહમ્મદ કાસિમ અતારી

એસી નમાઝ કી ફઝીલત કે મુતઅદિલક નબિયે પાક ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જિસ મુસલમાન શખ્સ પર ફર્ઝ નમાઝ કા વક્ત આ જાએ ઔર વોહ ઉસ નમાઝ કા વુજૂ અચ્છી તરહ કરે ફિર નમાઝ મેં અચ્છી તરહ ખુશૂઅ ઔર રુફૂઅ કરે તો વોહ નમાઝ ઉસ કે સાબેકા ગુનાહોં કા કફફારા હો જાતી હૈ જબ તક વોહ કોઈ કબીરા ગુનાહ ન કરે ઔર યેહ સિલસિલા હમેશા જારી રહેગા. (મુસ્લમ, 116, હદીથ: 543)

ઉમ્મત કી અફઝલ તરીન હસ્તિયોં યાની સહાબા એ કિરામ ﷺ કા ઈસ હવાલે સે અમલ મુલાહઝા ફરમાએં, યુનાન્થે હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર રઝી અલ્લેહુ અન્હુ ફરમાતે હૈં : જબ સહાબા એ કિરામ ﷺ નમાઝ પઢતે તો વોહ અપની નમાઝ કી તરફ મુતવજજેહ રેહતે, અપની નઝરેં સજદા કરને કી જગહ પર રખતે થે ઔર ઉન્હેં યેહ યકીન હોતા થા કિ અલ્લાહ તઆલા ઉન્હેં દેખ રહા હૈ ઔર વોહ દાએં-બાએં તવજજોહ નહીં કરતે થે.

(દર મન્શુર, المؤمنون, تحت الآية: 2, 84/6)

ઈસી તરહ એક અન્સારી સહાબી કા વાકેઆ તો મશહૂર હૈ કિ રાત કે વક્ત લશ્કરે ઈસ્લામ કે લિએ પેહરા દે રહે થે ઓર જાગને કી ખાતિર નમાઝ પઢના શુરૂઅ કર દી, મુશરિક આયા ઓર ફૌરન તાળ ગયા કિ યેહ મુહાફિઝ ઓર નિગેહબાન હૈ, યુનાન્થે ઉસ ને તીન તીર મારે ઓર તીનોં તીર નમાઝ મેં મસરૂફ અન્સારી સહાબી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કે જિસ્મ મેં પૈવસ્ત હો ગએ લેકિન વોહ ઈસી હાલત મેં રુકૂઅ ઓર સજદા કરતે રહે.

(ابوداؤد، 99/1، حدیث: 198، ملخصاً)

પુશૂઅ કે દુન્યાવી ફ્વાઈદ !

(1) પુશૂઅ સે મુરાકબે કા ફાઈદા મિલતા હૈ, જિસ પર દુન્યા મેં બળી રીસર્ચ (Research) હો રહી હૈ. (2) ઝેહની ઈન્તેશાર ઓર દબાવ સે નજાત મિલતી હૈ. (3) ઝેહની સુકૂન હાસિલ હોતા હૈ. (4) આસાબી તનાવ કમ હોતા હૈ. (5) પુર સુકૂન નીંદ આતી હૈ. (6) હાર્ટ બીટ (Heart Beat) યાની દિલ કી ધળકન ઓર બ્લડ પ્રેશર (Blood Pressure) કન્ટ્રોલ મેં રેહતા હૈ. (7) તબીઅત મેં તાઝગી પૈદા હોતી હૈ. (8) સોયને સમઝને કી સલાહિયત મેં ઈઝાફા હોતા હૈ કિ મુસલસલ કામ ઓર ઝેહની દબાવ સોયને કી સલાહિયત કો મુતાસ્સિર (Disturb) કરતે હૈ.

تَرْجَمًا : ઓર વોહ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعَصِّمُونَ જો ફુઝૂલ બાત સે મુંહ ફેરને વાલે હૈ.

ઈસ આયતે કરીમા મેં મૌજૂદ કલિમા “લગ્વ” કી તફસીર મેં અલ્લામા સાવી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ લિખતે હૈ કિ લગ્વ સે મુરાદ હર ના પસન્દીદા યા મુબાહ કૌલો ફેલ હૈ જિસ કા મુસલમાન કો દુન્યા ઓ આખેરત મેં કોઈ ફાઈદા ન હો, જૈસે મઝાક-મસ્ખરી, બેહૂદા ગુફતગૂ, બેલ-કૂદ, ફુઝૂલ કામોં મેં વક્ત ઝાએઅ કરના, શેહવાત પૂરી કરને મેં હી લગે રેહના વગૈરહા વોહ તમામ કામ જિન સે **اَللّٰهُ** તઆલા ને મન્અ ફરમાયા હૈ.

(صاوى، المؤمنون، تحت الآية: 3، 1356/4)

નબિય્થે પાક صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈરશાદ ફરમાયા : આદમી કે ઈસ્લામ કી અચ્છાઈ મેં સે યેહ હૈ કિ વોહ લાયાની (ફાલતૂ-બેકાર) ચીઝ છોળ દે.

(ترمذی، 142/4، حدیث: 2324)

ફુઝૂલિયાત તીન તરહ કી હોતી હૈ, જિન કા તઅલ્લુક ઝબાન, અમલ ઓર દિલ સે હોતા હૈ ઓર

કામયાબ સાહિબે ઈમાન હર તરહ કી ફુઝૂલિયાત સે બચતા હૈ.

1 ઝબાન સે મુતઅલ્લિકા ફુઝૂલિયાત !

આજ કે ઝમાને મેં ઝબાન કી ફુઝૂલિયાત બહુત હી બઢ ચુકી હૈ. દિન રાત, દુન્યા જહાન કી બાતેં, સૂઈ સે લે કર હાથી તક ઓર ઘર સે લે કર આલમી મુઆમલાત તક પર બે મક્સદ વ બે ફાઈદા ગુફતગૂ લોગોં કી ઝબાનોં પર જારી હૈ, ઈસ તરહ કી અક્સર બાતેં ફુઝૂલિયાત હી મેં દાખિલ હૈ. ઈન ફુઝૂલિયાત કો સબ સે ઝિયાદા બઢાવા, અખ્બાર, ટી વી, સોશ્યલ મીડિયા ઓર હર ઈંટ કે નીચે સે બરઆમદ હોને વાલે તજઝિયા નિગારોં ને દિયા હૈ. ફુઝૂલિયાત કી આદત પળ જાએ તો ઝબાન કી એહતિયાત (સાવધાની) ખત્મ હો જાતી હૈ ઓર ગીબત તો ઐસોં કે લિએ ગોયા મામૂલાતે ઝિન્દગી મેં શામિલ હો જાતી હૈ, હાલાંકિ ગીબત કબીરા ગુનાહ હૈ ઓર ગીબત કરને વાલે કી નેકિયાં ઝાએઅ હો જાતી હૈ, નીઝ લોગોં કી નઝર મેં ઉસ કી ઈઝ્ઝત ભી ખત્મ હો જાતી હૈ કિ દૂસરોં કે સામને ઈન કી ગીબત કરેગા. યૂંહી ફુઝૂલિયાત કે આદી સે કોઈ બઈદ નહીં કિ ઝબાન કી મામૂલી સી જુમ્બિશ સે અપના ઠિકાના જહન્નમ બના લે યા અપને આમાલ બરબાદ કર બૈઠે, જૈસાકિ નબિય્થે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : બેશક એક બન્દા અપની ઝબાન સે એક બુરા કલેમા નિકાલતા હૈ ઓર વોહ ઈસ કી હકીકત નહીં જાનતા તો **اَللّٰهُ** પાક ઈસ કી બિના પર ઉસ કે લિએ કિયામત તક અપની નારાઝી લિખ દેતા હૈ.

(ترمذی، 143/4، حدیث: 2326، ملخصاً)

સહીહ મુસ્લિમ મેં હૈ કિ નબિય્થે પાક صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા કિ બન્દા **اَللّٰهُ** પાક કી નાપુશી કી બાત બોલતા હૈ ઓર ઈસ (નારાઝી) કી તરફ ધ્યાન નહીં ધરતા યાની ઉસ કે ઝેહન મેં યેહ બાત નહીં હોતી કિ **اَللّٰهُ** પાક ઉસ સે ઈતના નારાઝ હોગા કિ ઈસ કલિમે કી વજહ સે બન્દા જહન્નમ કી ઈતની ગેહરાઈ મેં ગિરતા હૈ જો મશરિકો મગરિબ કે ફાસિલે સે ભી ઝિયાદા હૈ. (مسلم، ص 1219، حدیث: 7482)

બુઝુર્ગાને દીન ફુઝૂલ ઓર બે મક્સદ ગુફતગૂ સે બહુત ઈજતેનાબ કરતે થે, યુનાન્થે હઝરતે હસ્સાન બિન અબી સિનાન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કે બારે મેં મરવી હૈ કિ

આપ એક બાલાખાને કે પાસ સે ગુઝરે તો ઉસ કે માલિક સે દરયાફત ફરમાયા કિ યેહ બાલાખાના બનાએ તુમ્હેં કિતના અર્સા ગુઝરા હૈ ? યેહ સવાલ કરને કે બાદ સખ્ત નદામત (શર્મિદગી) હુઈ ઔર નફસ કો મુખાતબ કરતે હુવે યૂં ફરમાયા : ઐ મગરૂર નફસ ! તૂ ફુઝૂલ ઔર લાયની (બેકાર) સવાલાત મેં કીમતી તરીન વક્ત કો ઝાએઝ કરતા હૈ ? ફિર ઇસ ફુઝૂલ સવાલ કે કફકારે મેં આપ ને એક સાલ (કે) રોઝે રખે. (મિન્હાજુલ આબેદીન, સ. 65)

2 અમલ સે મુતઅલ્લિકા ફુઝૂલિયાત !

(1) ટી વી કે દુન્યાવી પ્રોગ્રામ દેખના (2) એક ખબર દસ બાર સુનના (3) એક મૌઝૂઅ પર કઈ ચેનલઝ કે પ્રોગ્રામ સુનના (4) સિયાસત (રાજનીતિ) પર લા હાસિલ (ફાલતૂ) ગુફ્તગૂ (5) ક્રિકેટ મેચિઝ (Matches) દેખના (6) ફેસબુક, ટ્વીટર, ઇન્ટરનેટ સર્ફિંગ (Internet Surfing) ઔર સોશયલ એપ્સ (Social Apps) કે ઇસ્તેમાલ મેં તવીલ (લમ્બા) વક્ત ગુઝારના. આપ મુન્સિફાના અન્દાઝ મેં ખુદ સે સવાલ કરેં કિ ક્યા ઇન તમામ મસરૂફિયાત કા આપ કી ઝિન્દગી સે તઅલ્લુક હૈ ? અકસર કા કોઈ તઅલ્લુક નહી હૈ. અગર કોઈ શખ્સ ચાર ઘન્ટે રોઝાના ઇન “લા હાસિલ કામો” પર ખર્ચ કરે તો સાલ કે 1460 ઘન્ટે ઝાએઝ કરેગા ઔર અગર ઇતને ઘન્ટે ખુદા કી રિઝા યા દુન્યા કી કામયાબી કે લિએ લગાએ હોતે તો કહાં સે કહાં પહુંચ સકતા હૈ.

ઈન્હી ચાર ઘન્ટોં કે આદાદ વ શુમાર કે એતેબાર સે ચન્દ મિસાલેં મુલાહઝા કરેં. (1) અગર આપ એક ઘન્ટે મેં બીસ રક્ઝત નમાઝ પઢતે તો ચાર ઘન્ટોં કે એતેબાર સે એક સાલ મેં 29200 રક્ઝતેં પઢ લેતે. (2) અગર એક ઘન્ટે મેં એક હઝાર મરતબા દુરૂદ પઢતે તો ચાર ઘન્ટોં કે લેહાઝ સે સાલ ભર મેં ચૌદહ લાખ સાઠ હઝાર મરતબા (14,60,000) દુરૂદ શરીફ પઢ પાતે. (3) એક ઘન્ટે મેં શરીઅત કે દો મસ્અલે સીખતે તો ચાર ઘન્ટે સીખને સે સાલ મેં ત્રીન હઝાર કે કરીબ શરઈ મસાઈલ સીખ લેતે.

યેહ સારા હિસાબ એક સાલ મેં ચાર ઘન્ટે કે લેહાઝ સે હૈ ઔર અગર દસ બીસ ત્રીસ સાલ કા હિસાબ લગાએં તો નતીજા ખુદ હી નિકાલ લેં. અલ ગરઝ યેહ બાત સમઝ લીજીએ કિ વક્ત કો ત્રીન તરહ સે ઇસ્તેમાલ કિયા જા સકતા હૈ. (1) ફુઝૂલ (2) કમ ફાઈદેમન્દ

(3) ઝિયાદા ફાઈદેમન્દ. હર ઝી શુઝિર યેહ સમઝતા હૈ કિ ઇન ત્રીન તરહ કે ઇસ્તેમાલ મેં સે સબ સે બેહતર વોહ ઇસ્તેમાલ હૈ કિ જિસ કે ઝરીએ ઇન્સાન ઝિયાદા ફવાઈદ હાસિલ કર સકે.

3 દિલ કા બેકાર ઔર ફુઝૂલ ઇસ્તેમાલ !

દિલ ઔર ઝેહન કા ફુઝૂલ ઇસ્તેમાલ યેહ હૈ કિ (1) ખયાલી પુલાવ પકાતે રેહના, (2) દૂસરોં કી તરકકી પર અપના દિલ જલાતે રેહના ઔર હર વક્ત અપની નાકામિયોં પર કુદના, (3) દિલ મેં ગુનાહ કે મન્સૂબે તૈયાર કરના, (4) સિર્ફ મન્સૂબે બનાના ઔર કામ કુછ ન કરના જૈસે એક શખ્સ ખાના બનાને કે સૌ તરીકે (Recipes) સીખ લે ઔર ખાના એક ભી ન બનાએ.

દિલ ઔર ઝેહન કે ફુઝૂલ ઇસ્તેમાલ કે નુકસાનાત !

(1) ફુઝૂલ સોચોં સે ઝેહન કી મુફીદ ઔર મુસ્બત સોચને કી સલાહિયત કમ હો જાતી હૈ. (2) ફુઝૂલ સોચોં કી વજહ સે બે હિમ્મતી ઔર કામ ચોરી કી આદત પળ જાતી હૈ. (3) ઝેહની સલાહિયતેં પૂરી તરહ ઇસ્તેમાલ નહી હો પાએંગી, જિસ કે નતીજે મેં મન્ફી સોચ વાલા શખ્સ અપની કામયાબી કી બજાએ દૂસરોં કી નાકામી કા સોચતા રહેગા.

અલ ગરઝ દુન્યા ઓ આખેરત મેં કામયાબ વોહી હૈ જો ફુઝૂલિયાત સે કિનારાકશી કર કે મુફીદ કામોં મેં ખુદ કો મસરૂફ કર લે. **અલ્લાહ** તઆલા અમલ કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

(બકિયા તર્ફસીલાત ત્રીસરે હિસ્સે મેં)

તલફકુઝ (ઉચ્ચાર) દુરુસ્તા કીજીએ !

ગલત તલફકુઝ	સહીહ તલફકુઝ
તલફકુઝ/તહફકુઝાત	તહફકુઝ/તહફકુઝાત
હમાયત	હિમાયત
તર્યાનવે/તિરાનવે	તિરાન-વે
ખાસહ	ખાસ્સહ
ખરચ	ખર્ચ

(ઉર્દૂ લુગત, જિલ્દ 5, 8)

કાબિલે રશક દો થીએ

મોલાના મુહમ્મદ નાસિર જમાલ અતારી મદની

પ્યારે આખરી નબી ﷺ ને ઇરશાદ ફરમાયા : **لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَبَّطَ عَلَىٰ هَلَكَتِهِ فِي** યાની સિર્ફ દો ખૂબિયો (કે હામિલ) પર હસદ (જાઈઝ) હૈ : ① વોહ શખ્સ જિસે **अव्वाह** કરીમ ને માલ અતા ફરમાયા ઓર ઉસે રાહે હક મેં ખર્ચ કરને કી તૌફીક દી ગઈ હો ② વોહ શખ્સ જિસે **अव्वाह** પાક ને ઇલ્મ દિયા હો, પસ વોહ ઉસ કે મુતાબિક ફૈસલે કરતા હો ઓર ઉસે (દૂસરોં કો) સિખાતા હો.⁽¹⁾ મઝકૂરા હદીસે પાક મેં દો નેમતોં કી તમન્ના કો પસન્દીદા કરાર દિયા ગયા હૈ ઓર માલી સદકે ઓર ઇલ્મ કી ફઝીલત બયાન કી ગઈ હૈ.⁽²⁾ બઝાહિર ઇસ હદીસ સે એસા માલૂમ હોતા હૈ કિ ઇન દો થીઓં મેં હસદ જાઈઝ હૈ જબકિ હકીકત મેં એસા નહીં, હસદ તો હર હાલ મેં બુરા ઓર ગુનાહ હૈ બલ્કિ યહાં હસદ સે મુરાદ ગિબ્તા યાની રશક હૈ.

અચ્છી થીઓં મેં રશક કરના જાઈઝ બલ્કિ મોમિન કી ખૂબી હૈ ક્યૂંકિ ઇસ કા મતલબ હૈ કિ કિસી કે પાસ કોઈ નેમત દેખ કર ઇસ કે હુસૂલ કી તમન્ના કરના ઓર દૂસરે સે ઇસ કે જાઈલ હોને કી ખ્વાહિશ ન કરના. દુન્યા કી થીઓં **अव्वाह** પાક કી નારાઝી કા ઝરીઆ બન જાતી હૈં લેહાઝા

વોહ તો રશક કે કાબિલ હી નહીં અલબત્તા રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કિયા જાને વાલા માલ ઓર ઇલ્મો હિક્મત **अव्वाह** પાક કી ખુશનૂદી કા ઝરીઆ હૈં.

હદીસે પાક મેં દો ખૂબિયાં બયાન કી ગઈ હૈં :

① **अव्वाह** પાક કિસી કો માલ અતા ફરમાએ યેહ ઉસ કા ફઝલ હૈ, ઓર ઉસે અપની રાહ મેં ખર્ચ કરને કી તૌફીક દે યેહ ઉસ કા દૂસરા ફઝલ હૈ. રાહે હક મેં ખર્ચ કરને સે મુરાદ હર ઉસ કામ મેં ખર્ચ કરના હૈ જો શરીઅતે મુતહદરા કે ખિલાફ ન હો. લેહાઝા અગર કોઈ શખ્સ વહાં માલ ખર્ચ કરે જહાં ખર્ચ નહીં કરના ચાહિએ તો ઉસ પર રશક નહીં કર સકતે ઓર ન હી વોહ કિસી ફઝીલત કા હકદાર હૈ.⁽³⁾

② દૂસરા વોહ શખ્સ જિસે **अव्वाह** પાક ને ઇલ્મો હિક્મત સે નવાઝા વોહ ઇસ હિક્મત કી રૌશની મેં ફૈસલે કરતા ઓર ઉસે દૂસરોં તક પહુંચાતા હૈ, યહાં હિક્મત સે કુરઆને પાક મુરાદ હૈ યા ફિર હર વોહ શૈ જો જહાલત દૂર કરે ઓર બુરે કામોં સે રોકે.⁽⁴⁾

હઝરતે અલ્લામા અબ્દુલ મુસ્તફા આઝમી رحمة الله تعالى عليه ઇન દો ખૂબિયોં પર તબસેરા કરતે હુવે ફરમાતે હૈં : દેખ લીજિએ કિ માલદાર સખી ઓર આલિમે દીન કી

રાતોં કો જાગ કર **અલ્લાહ** કરીમ કી ઇબાદત કરના, તિલાવતે કુરઆન કરના, દિન ઓર રાત મેં નવાફિલ કસરત સે પઢના અસ્લાફે કિરામ બુઝુર્ગાને દીન કા શબો રોઝ કા મામૂલ રહા હૈ, આઈએ ચન્દ બુઝુર્ગાને દીન કે મામૂલાત મુલાહઝા કીજિએ :

બ કસરત તિલાવતે કુરઆન કરને વાલે બુઝુર્ગ

1 અમીરુલ મોમિનીન ફિલ હદીસ, હઝરતે ઇમામ મુહમ્મદ બિન ઇસ્માઈલ બુખારી رحمة الله تعالى عليه પૂરા રમઝાનુલ મુબારક દિન મેં એક કુરઆને પાક ખત્મ ફરમાતે ઓર તરાવીહ કે બાદ નવાફિલ મેં હર ત્રીન રાત મેં એક કુરઆન ખત્મ ફરમાતે. ⁽¹⁾

2 શૈખુસ્સૂફિયા હઝરતે ઇમામ અબૂ બક મુહમ્મદ બિન અલી કત્તાની رحمة الله تعالى عليه **અલ્લાહ** પાક કે એસે વલી થે કિ આપ ને તવાફ કે દૌરાન 12 હઝાર કુરઆને પાક ખત્મ ફરમાએ. ⁽²⁾

3 શૈખુલ ઇસ્લામ હઝરતે ઇમામ અબૂ બક બિન અય્યાશ رحمة الله تعالى عليه ને અપની ઝિન્દગી કે 40 સાલ યું ગુઝારે કિ હર રાત ઓર દિન મેં એક કુરઆને કરીમ ખત્મ કિયા કરતે થે. ⁽³⁾

4 હઝરતે સાબિત બુનાની رحمة الله تعالى عليه રોઝાના એક બાર ખત્મે કુરઆને પાક ફરમાતે થે. આપ હમેશા દિન કો રોઝા રખતે ઓર સારી રાત કિયામ (ઇબાદત) કરતે, જિસ મસ્જિદ સે ગુઝરતે ઉસ મેં દો રક્ઝત (તહિય્તુલ મસ્જિદ) ઝરૂર પઢતે. તેહદીસે નેમત કે તૌર પર ફરમાતે હૈ : મૈં ને જામેઅ મસ્જિદ કે હર સુતૂન (Pillar) કે પાસ કુરઆને પાક કા ખત્મ કિયા ઓર બારગાહે ઇલાહી મેં ગિર્યા ઓ ઝારી કી હૈ. નમાઝ ઓર તિલાવતે કુરઆન સે આપ કો ખુસૂસી મહબ્બત થી, આપ પર એસા કરમ હુવા કિ રશક આતા હૈ. મન્કૂલ હૈ : જબ ભી લોગ આપ કે મઝારે પુર અન્વાર કે કરીબ સે ગુઝરતે તો કબ્રે અન્વાર સે તિલાવતે કુરઆન કી આવાઝ આ રહી હોતી. ⁽⁴⁾

5 ફન્ને તાબીર કે મશહૂર ઇમામ હઝરતે ઇમામ મુહમ્મદ બિન સીરીન رحمة الله تعالى عليه કી બહન હઝરતે સૈયદતુના હફસા رحمة الله تعالى عليها કા શુમાર તાબેઈ ખવાતીન મેં હોતા હૈ, આપ 30 સાલ તક અપની ઇબાદત ગાહ સે બગૈર કિસી ઝરૂરત કે બાહર ન આઈ, હર રાત આપ કુરઆન પઢ લિયા કરતી થી નીઝ ઈદેન ઓર અય્યામે તશરીક કે ઇલાવા પૂરે સાલ કે રોઝે રખતી, આપ કી બાંદી સે એક બાર પૂછા ગયા કિ તુમ અપની માલિકા કો કેસા પાતી હો ? ઉસ ને જવાબ

ગુઝશ્તા સે પૈવસ્તા (પિછલે અંક સે જારી)

(ત્રીસરી ઓર આખરી કિસ્ત)

નવાફિલ વ તિલાવત કી કસરત કરને વાલે બુઝુર્ગાને દીન

 મોલાના મુહમ્મદ અહદના ચિશ્તી અતારી મદની

દિયા : વોહ બહુત નેક ઓરત હૈં અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા કભી ઉન સે કોઈ ગલતી હો ભી જાએ તો વોહ સારી રાત નમાઝ પઢતી રેહતી હૈં ઓર રોતી રેહતી હૈં. આપ رحمة الله تعالى عليها રાત મેં ચરાગ રૌશન કર કે ઇબાદત કે લિએ ખળી હો જાતી, કઈ બાર એસા ભી હોતા કિ ચરાગ બુઝ જાને કે બા વુજૂદ ભી સુબ્હ તક આપ કા ઘર રૌશન રેહતા. ⁽⁵⁾

6 હઝરતે અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન ખુફૈફ શીરાઝી رحمة الله تعالى عليه (વફાત : 371 હિજરી) ફરમાતે હૈં : મૈં અપને ઇબ્તેદાઈ દૌર મેં બસા અવકાત એક હી રક્ઝત મેં 10 હઝાર મરતબા સૂરએ ઇખ્લાસ પઢતા થા ઓર કભી એક રક્ઝત મેં પૂરા કુરઆને પાક પઢ લિયા કરતા થા ઓર બાઝ અવકાત સુબ્હ સે અસ્ર તક એક હઝાર રક્ઝાત નવાફિલ પઢતા થા. ⁽⁶⁾

7 હઝરતે અલ્લામા ઝિયા મકદિસી رحمة الله تعالى عليه કુતબે ઝમાના હઝરતે ઇમામ અબૂ ઉમર મુહમ્મદ બિન અહમદ મકદિસી رحمة الله تعالى عليه કે મુજાહદે કા તઝકેરા કરતે હુવે ફરમાતે હૈં : આપ رحمة الله تعالى عليه જબ ભી કોઈ દુઆ સુનતે ઉસે યાદ કર લેતે ઓર વોહ દુઆ માંગતે, જિસ નમાઝ કા ઝિક્ર સુનતે ઉસે અદા કર લેતે,

જો હદીસ શરીફ સુનતે ઉસ પર અમલ કરતે. ઉમ્મ રસીદા હોને કે બા વુજૂદ લોગોં કો શબે બરાઅત મેં એક સૌ રક્અત બા જમાઅત પઢાયા કરતે થે. પૂરી જમાઅત મેં સબ સે ઝિયાદા ફરહત વ તાઝગી આપ પર હોતી થી, જવાની કી ઉમ્મ સે હી કભી રાત કા કિયામ તર્ક ન કિયા, મેં ને ઉન કે સાથ કઈ જંગોં મેં શર્કત કી હમ મેં સે બાઝ ને યેહ ઇરાદા કિયા કિ કોઈ એક આદમી જાગ કર પેહરા દે ઓર બાકી સો જાએં તો શૈખ અબૂ ઉમર رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાને લગે કિ તુમ સો જાઓ ઓર ખુદ નમાઝ અદા કરને લગે, સારી રાત નમાઝ પઢતે રહે. હઝરતે અહમદ બિન યૂનુસ મકદિસી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ફરમાયા : સફર મેં આપ કા મામૂલ થા કિ રાતોં કો નમાઝ અદા કરતે ઓર હમ સફરોં કી જાનો માલ કી હિફાઝત કરતે થે. આપ કે બેટે અબ્દુલ્લાહ કા બયાન હૈ કિ આપ રોઝાના રાત કો નમાઝ મેં કુરઆને પાક કી એક મન્જિલ તરતીલ સે તિલાવત ફરમાતે. દિન મેં રોઝાના ઝોહર સે અસ્ર કે દૌરાન એક મન્જિલ તિલાવત ફરમાતે.⁽⁷⁾ આપ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ રોઝાના દિન રાત મેં બહત્તર (72) રક્આત નવાફિલ અદા કિયા કરતે થે.⁽⁸⁾

ઈશા કે વુજૂ સે ફજ કી નમાઝ

સિહાહ સિત્તા કે જલીલુલ કદ્ર રાવી શૈખુલ ઈસ્લામ હઝરતે સુલૈમાન બિન તિરખાન તૈમી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કે બેટે અપને વાલિદ કે બારે મેં બતાતે હૈ : મેરે વાલિદે ગિરામી કા મામૂલ થા કિ ચાલીસ સાલ તક એક દિન રોઝા રખતે એક દિન ઈફતાર કરતે (રોઝા છોળતે) ઓર (સારી રાત જાગ કર) ઈશા કે વુજૂ સે નમાઝે ફજ અદા કરતે થે.⁽⁹⁾

હઝરતે રકબા બિન મસ્કલા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈ કિ મેં ને ખ્વાબ મેં **અલ્લાહ** પાક કા દીદાર કિયા તો **અલ્લાહ** કરીમ કો યેહ ઈરશાદ ફરમાતે સુના : મેં સુલૈમાન તૈમી કી આરામ ગાહ કો ઝરૂર ઈઝ્ઝત બખ્શૂંગા, ઈસ ને 40 સાલ તક ઈશા કે વુજૂ સે ફજ કી નમાઝ પઢી હૈ.⁽¹⁰⁾

હઝરતે સુલૈમાન બિન તિરખાન رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સારી સારી રાત નમાઝ પઢતે થે ઓર સુબહ કી નમાઝ ઈશા કે વુજૂ સે અદા ફરમાતે. આપ ઓર આપ કા બેટા મોતમિર સારી રાત મુખ્તલિફ મસાજિદ મેં ફિરતે રહેતે થે, કભી ઈસ મસ્જિદ મેં નમાઝ પઢતે ઓર કભી ઉસ મસ્જિદ મેં, હતાકિ ઈન્હેં સુબહ હો જાતી.⁽¹¹⁾

હઝરતે ઈમામ અબૂ તાલિબ મકકી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈ : વોહ બુઝુર્ગાને દીન જિન કે મુતઅલિલક

મશહૂર હૈ કિ વોહ રાત ભર ઈબાદત મેં મસરૂફ રહેતે ઓર 30 યા 40 સાલ તક ઈશા કે વુજૂ સે નમાઝે ફજ અદા કરતે રહે, કહા જાતા હૈ કિ ઈન કી તાદાદ સિર્ફ તાબેઈને ઉઝ્ઝામ મેં સે તકરીબન 40 હૈ.

ફિર આપ ને મકકએ પાક, મદીના શરીફ, યમન, શામ, કૂફા, ઉબાદ, ઈરાન ઓર બસરા કે ઉન ઔલિયા કે નામ ભી ગિનવાએ જો 30 યા 40 સાલ તક ઈશા કે વુજૂ સે નમાઝે ફજ અદા કરતે રહે હૈ.⁽¹²⁾

નકકાદ મોહદિસ હઝરતે ઈમામ ઝહબી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ઓર અલ્લામા ઈબ્ને જૌઝી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ નકલ ફરમાતે હૈ : **صَلَّى عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زَيْدٍ الصَّبِيُّ بِوُجُوِّ الْعَتَبَةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً :** યાની હઝરતે અબ્દુલ વાહિદ બિન ઝૈદ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ચાલીસ સાલ તક ઈશા કે વુજૂ સે ફજ કી નમાઝ અદા ફરમાઈ.⁽¹³⁾

કરોળોં હનફિયોં કે ઈમામ હઝરતે ઈમામે આઝમ અબૂ હનીફા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને તીસ સાલ મુસલસલ રોઝે રખે. તીસ સાલ તક એક રક્અત મેં કુરઆને પાક ખત્મ કરતે રહે. ચાલીસ (બલ્દિ 45) સાલ તક ઈશા કે વુજૂ સે ફજ કી નમાઝ અદા કી, જિસ મકામ પર આપ કી વફાત હુઈ વહાં આપ ને સાત હઝાર કુરઆને પાક ખત્મ ફરમાએ થે.⁽¹⁴⁾

હઝરતે શૈખ અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ હરવી رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હૈ : મેં ને ચાલીસ સાલ તક હઝરતે શૈખ અબ્દુલ કાદિર જીલાની رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ કી ખિદમત કી, ઈસ મુદત મેં આપ ઈશા કે વુજૂ સે સુબહ કી નમાઝ પઢતે થે ઓર આપ કા મામૂલ થા કિ જબ બે વુજૂ હોતે થે તો ઉસી વક્ત વુજૂ કર કે દો રક્અત નમાઝે નફલ પઢતે.⁽¹⁵⁾

હઝરતે સઈદ બિન મુસય્યબ, હઝરતે અમ્ર બિન ઉબૈદ, હઝરતે વહબ બિન મુનબ્બેહ ઓર હઝરતે અબ્દુર્રહમાન બિન અસ્વદ જેસે જલીલુલ કદ્ર બુઝુર્ગાને દીન કે બારે મેં ભી ઈસ તરહ કે અકવાલ મિલતે હૈ કિ ઉન્હોં ને ઈશા કે વુજૂ સે ફજ કી નમાઝ અદા ફરમાઈ.

અલ્લાહ કરીમ ઈન નુફૂસે કુદસિયા પર અપની બે શુમાર રેહમત ફરમાએ ઓર ઈન કે સદકે હમેં ભી ફરાઈઝો નવાફિલ પર ઈસ્તેકામત અતા ફરમાએ.

(1) ارشاد الساری، 1/64 (2) سیر اعلام النبلاء، 11/469 (3) سیر اعلام النبلاء، 7/686 (4) حلیة الاولیاء، 2/364 (5) حقیقة الصغوة، جزء 4، 2/21 (6) رساله قشیریه، 82 (7) تاریخ الاسلام للذہبی، 43/267 (8) تاریخ الاسلام للذہبی، 43/268 (9) سیر اعلام النبلاء، 6/398 (10) سیر اعلام النبلاء، 6/197 (11) جامع الاصول فی احادیث الرسول، 13/150 (12) رقم، 1117 (13) تهذیب الکمال، 8/12 (14) قوت القلوب، 1/83 (15) سیر اعلام النبلاء، 7/178، حفظ العمر لابن المجزی، ص 51 (16) خیرات الحسان، ص 50 (17) بیچہ الاسرار، ص 164

મદની મુઝાકરો કે સવાલ જવાબ

શૈબે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત, બાની એ દાવતે ઈસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદરી રઝવી رحمۃ اللہ علیہ મદની મુઝાકરોં મેં અકાઈદ, ઈબાદાત ઔર મુઆમલાત કે મુતઅલ્લિક કિએ જાને વાલે સવાલાત કે જવાબાત અતા ફરમાતે હૈં, ઉન મેં સે **8** સવાલાત વ જવાબાત ઝરૂરી તરમીમ કે સાથ યહાં દર્જ કિએ જા રહે હૈં :

1 આશૂરે કે ઈલાવા

મોહર્રમુલ હરામ કે રોઝોં કે ફઝાઈલ

સવાલ : કયા 9 ઔર 10 મોહર્રમુલ હરામ કે રોઝોં કે ઈલાવા ભી મોહર્રમુલ હરામ કે રોઝોં કે ફઝાઈલ હૈં ?

જવાબ : મોહર્રમુલ હરામ શરીફ કે રોઝોં કે તઅલ્લુક સે દો ફરામીને મુસ્તફા صلى الله تعالى عليه وآله وسلم પેશે ખિદમત હૈં :

(1) રમઝાન કે બાદ મોહર્રમ કા રોઝા અફઝલ હૈ ઔર ફઝ કે બાદ અફઝલ નમાઝ સલાતુલ્લૈલ યાની રાત કે નવાફિલ હૈં. (2755: حدیث: 456, مسلم)

(2) મોહર્રમ કે હર દિન કા રોઝા એક મહીને કે રોઝોં કે બરાબર હૈ. (71/2, معجم صغير)

(મદની મુઝાકરા, યકુમ મોહર્રમુલ હરામ 1441 હિજરી)

2 કયા મોહર્રમ મેં મછલી ખા સકતે હૈં ?

સવાલ : મોહર્રમ શરીફ કા ચાંદ નઝર આને કે બાદ મછલી પકા કર ખા સકતે હૈં ?

જવાબ : જી હાં ! મછલી, મુર્ગી, ગોશત ઔર જો ભી હલાલ ચીઝ હૈ સબ ખા સકતે હૈં.

(મદની મુઝાકરા, 2 મોહર્રમુલ હરામ 1441 હિજરી)

3 કરબલા કી હાઝરી

સવાલ : આપ કી કરબલા એ મોઅલ્લા મેં હાઝરી કબ હુઈ થી ?

જવાબ : કરબલા એ મોઅલ્લા કી હાઝરી કા સાલ મુઝે યાદ નહીં હૈ, કાફી સાલ હો ગએ હૈં. ઝિન્દગી મેં દો મરતબા બગદાદ શરીફ કા સફર કિયા થા ઔર દોનોં મરતબા કરબલા શરીફ કી હાઝરી ભી હુઈ થી.

(મદની મુઝાકરા, 2 મોહર્રમુલ હરામ 1441 હિજરી)

4 મોહર્રમુલ હરામ મેં

લફઝે “હરામ” કા કયા મતલબ હૈ ?

સવાલ : મોહર્રમુલ હરામ મેં મોહર્રમ કે સાથ હરામ કા લફઝ (બોલા જાતા) કયૂં હૈ ?

જવાબ : યહાં ઈસ નામ મેં “હરામ” કા લફઝ હલાલ કે મુકાબલે મેં નહીં હૈ, બલકિ ઈસ લફઝે હરામ સે મુરાદ ઈઝઝતો હુરમત હૈ, ચૂંકિ મોહર્રમ કા મહીના ઈઝઝતો હુરમત વાલા હોતા હૈ, ઈસ લિએ ઈસ કે સાથ લફઝે હરામ બોલા જાતા હૈ, જિસ તરહ કાબા શરીફ જિસ મસ્જિદ મેં હૈ ઉસ કા નામ મસ્જિદુલ હરામ હૈ, જિસ કા મતલબ હૈ : ઈઝઝતો હુરમત વાલી મસ્જિદ.

(મદની મુઝાકરા, 2 મોહર્રમુલ હરામ 1441 હિજરી)

5 ઈસાલે સવાબ કા ઈન્કાર કરના કેસા ?

સવાલ : જો અઝીઝ રિશ્તેદાર દુન્યા સે ચલે જાતે હૈં, કયા ઉન કી કબ્રોં પર જા કર દુઆ માંગને ઔર ઉન કે લિએ કુરઆન પ્વાની કરવાને સે ઉન્હેં સવાબ પહુંચતા હૈ ?

دارال ٲھتا

اھلے سوننٲ

مکٲی اٲو مٲمٲد اٲی اسسسر اٲاری مٲنی

دارال ٲھتا اھلے سوننٲ (داٲتے ٲسٲامی) موسٲمانوں کی شرف راءنوماء مں مسزکے امٲل ھے۔ تےہریری، اٲانی، کون اور ٲیگر اٲا اے سے موسک و بےڑنے موسک سے اٲاراءا موسٲمان شرف مساٲل ٲوھتے رےہتے ھں، جن مں سے 4 موسٲامٲ ٲتاٲا ائل مں ٲرک اے ٲا رے ھں

1 کٲا مٲٲ ٲر اےہرام سے بااھر اونه کے لئوے اٲک (گنآ) کرانا اھی اڑری ھے ؟

ساٲال : کٲا ٲرماٲے ھں اٲما اے کٲرام ٲس مسزٲلے کے باٲے مں کٲی اٲنے وکٲ ٲر اےہرام سے بااھر اونه کے لئوے مٲٲ ٲر اٲک کرانا اھی اڑری ھے ٲا کسر (باٲ کٲرٲانا) ٲی کر سکتا ھے، اسر کسر کر سکتا ھے تو اٲاٲل امٲل کٲا ھے نیا کسر کی مکٲار (اٲ) کٲٲنی ھے ؟

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هٰذِیْۃُ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

مٲٲ کے لئوے اےہرام سے بااھر اونه کے لئوے اٲک کرانا اھی اڑری نہی ھے، اٲک اسر ٲکسیر کرانا (باٲ کٲرٲانا) موسک اونه تو ٲکسیر کی ٲی رٲسٲ (ٲااٲ) ھے، اٲاٲا مٲٲ کے لئوے ٲرے سر کا اٲک سوننٲ اور اٲاٲل امٲل ھے، اور ٲکسیر کے اڑی اے اےہرام سے بااھر اونه کے لئوے اڑری ھے کٲ مں کٲ ٲوٲاٲ (25%) سر کے باٲوں مں سے اٲر باٲ اٲاٲی کے اےک ٲورے کے اٲاٲر ٲانی ٲکریٲن اےک ٲی کاٲ لئوے ٲا اے، اٲک کی ٲرٲ ٲکسیر مں ٲی ٲی سوننٲ ھے کٲ ٲرے سر کے باٲوں کی ٲکسیر کی ٲا اے، ٲکسیر مں مٲٲ اور اورٲ ٲوں کے لئوے ٲی اٲک ھے۔

ٲوٲاٲ سر کی ٲکسیر کرنا اونه تو ٲوٲاٲ سر سے کٲر اٲاٲا اٲسے کے باٲ اور اےک ٲورے سے اٲاٲ کاٲ لےنا ٲا اٲی، ٲا کٲ باٲ اٲوٲے اٲی اونه کی اٲنا ٲر ٲی اونه کی کٲ ٲوٲاٲ (25%) سر کے باٲوں کی ٲکسیر ن اونه سکه۔

بِالسِّلَکِ الْمُنْقَطِ، ص 324، الدَّرُّ الْبِخْتَارُ وَرَدُ الْبِخْتَارِ، 3/738، 739، مٲنقٲ،
ٲی شریعت 1/1142، مٲنقٲ، 27، اٲاٲ اٲ اور ٲفصی اٲا، ص 118

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

2 کٲا اٲر اٲان کا اٲاٲ ٲنا لااٲم ھے ؟

ساٲال : کٲا ٲرماٲے ھں اٲما اے کٲرام ٲس مسزٲلے کے باٲے مں کٲی مں اٲی اٲاٲاٲ مں رےہٲا اٲوٲاٲ وٲاٲ ٲنٲ مٲنٲ کے ٲاٲلے ٲر موسٲلٲٲ اٲانوں کی اٲاٲوں اٲی ھں کٲا اٲ ٲر اٲر اٲان کا اٲاٲ ٲنا لااٲم ھے ؟

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هٰذِیْۃُ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

وکڑے وکڑے سے (One by one) اسر موسٲلٲٲ اٲانوں کی اٲاٲوں اٲ رٲی اوں تو اٲان سے ٲکٲ ٲیٲی اھی اٲان کا اٲاٲ ٲنا موسٲاٲ ھے اٲاٲا اٲاٲر ٲی ھے کٲ سٲ اٲانوں کا اٲاٲ ٲے۔

રદુલ મોહતાર મેં હૈ : “وَلَوْ تَكَرَّرَ ابْنَ آفَنَ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ أَجَابَ الْاَوَّلَ-”
યાની અગર એક કે બાદ એક અઝાન દે તો સુનને વાલા
પેહલી કા જવાબ દે. (رد المحتار مع درمختار، 82/2)

સદરુશરીઆ બદરુત્તરીકા મુફતી મુહમ્મદ
અમજદ અલી આઝમી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ બહારે શરીઅત મેં
લિખતે હેં : “અગર ચન્દ અઝાનેં સુને તો ઇસ પર
પેહલી હી કા જવાબ હે ઔર બેહતર યેહ (હે) કિ સબ
કા જવાબ દે. (બહારે શરીઅત, 1/473)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

3 એક હી મજલિસ મેં એક હી આયતે સજદા પાંચ લોગોં ને પઢી તો સજદએ તિલાવત એક બાર હોગા યા પાંચ બાર ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઇસ
મસ્અલે કે બારે મેં કિ અગર એક હી મજલિસ મેં એક હી
આયતે સજદા પાંચ લોગોં ને પઢી તો સજદએ તિલાવત
એક હી બાર કરના હોગા યા પાંચ બાર ? નીઝ અગર
આયતે સજદા સુનને વાલે ને ખુદ ભી વોહી આયત ઉસી
મજલિસ મેં તિલાવત કી હો તો વોહ એક હી સજદએ
તિલાવત કરેગા યા અલગ અલગ યાની એક પઢને કા
ઔર દૂસરા સુનને કા ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

પૂછી ગઈ દોનોં સૂરતોં મેં એક હી સજદએ
તિલાવત કાફી હોગા, અલગ અલગ સજદએ તિલાવત
કરના વાજિબ નહીં.

સદરુશરીઆ મુફતી અમજદ અલી આઝમી
رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ઈરશાદ ફરમાતે હેં : “એક મજલિસ મેં
સજદે કી એક આયત કો બાર બાર પઢા યા સુના તો એક
હી સજદા વાજિબ હોગા અગર ચન્દ શખ્સોં સે સુના
હો, ચૂંહી અગર આયત પઢી ઔર વોહી આયત દૂસરે સે
સુની તો ભી એક હી સજદા વાજિબ હોગા.”

(બહારે શરીઅત, 1/735)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

4 આશૂરે કે દિન સુર્મા લગાને કા કયા હુકમ હૈ ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઇસ
મસ્અલે કે બારે મેં કિ આશૂરે (યાની દસ મોહરમ) કે દિન
સુર્મા લગાને કા કયા હુકમ હૈ ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

આશૂરે (યાની દસ મોહરમ) કે દિન સુર્મા
લગાના જાઈઝ હૈ, ઇસ મેં કોઈ હરજ નહીં, બલ્કિ જો
આશૂરે કે દિન ઇસ્મદ સુર્મા લગાએ તો ઉસ કી આંખેં
કભી નહીં દુખેંગી.

ઈમામ જલાલુદ્દીન સુયૂતી શાફેઈ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
અપની કિતાબ અલ જામેઉસ્સગીર મેં હદીસે પાક નક્લ
ફરમાતે હેં : “من اكتحل بالاشد يوم عاشوراء لم يرمد ابدا :”
યાની જિસ ને આશૂરે કે દિન ઇસ્મદ સુર્મા લગાયા ઉસ કી આંખેં
કભી ન દુખેંગી. (الجامع الصغير، ج: 2، ص 418، حديث: 8506)

ઈસ હદીસે પાક કે તહત અલ્લામા અબ્દુર્રીફ
અન ની અલ્તહાલ બે મરમે લેચીન હેં ફરમાતે હેં رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
وتقوية للبصر، وإذا كان ذلك منه في ذلك اليوم نال البركة فعوف من الرمذ على طول الامد
યાની ઇસ્મદ સુર્મા લગાને મેં આંખોં કી દુરુસ્તી ઔર
બીનાઈ કી તકવિયત હૈ, ઔર જબ ઇસ (આશૂરે કે)
દિન મેં લગાયા જાએ તો બરકત હાસિલ હોગી, ફિર
તવીલ મુદત આંખોં કે દર્દ સે આફિયત નસીબ હો
જાએગી. (التيسير شرح جامع الصغير، 404/2)

ولا بأس به : હુરુલ મુન્તકા મેં કેહસ્તાની સે હૈ :

لجميع يوم عاشوراء على المختار لقوله عليه الصلاة والسلام من اكتحل يوم
للجميع يوم عاشوراء ياني આશૂરે કે દિન તમામ
(રોઝેદાર, ઔર ગૈર રોઝેદાર) કે લિએ મુખ્તાર કૌલ કે
મુતાબિક સુર્મા લગાને મેં હરજ નહીં, ક્યૂંકિ નબિયે
કરીમ કા ફરમાન હૈ : જિસ ને આશૂરે
કે દિન સુર્મા લગાયા ઉસ કી આંખેં કભી ન દુખેંગી.

(الدر المنثور، 364/1)

મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
ફરમાતે હેં : “આશૂરે કે દિન ઔર બહુત સે આમાલ
કરના ચાહિએ જેસે ગુસ્લ કરના, સુર્મા લગાના, રોઝા
રખના વગૈરા.” (મિરઆતુલ મનાજીહ, 3/126)

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

કરબલા કા પૈગામ

મુસલમાનાને આલમ કે નામ

મૌલાના મુહમ્મદ અતાઉનની હુસૈની મિસ્બાહી

હકકો બાતિલ કા આમના સામના તખ્લીકે આદમ સે હી ચલા આ રહા હૈ, જબ **अَلَلّٰہ** કરીમ ને હઝરતે આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કો પૈદા ફરમાયા તો ઇબ્લીસ ને તકબ્બુર મેં આ કર મુખાલફત કી, નતીજતન હમેશા હમેશા કે લિએ લઈન, મર્દૂદ ઔર જહન્નમી ઠેહરા. હઝરતે આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કે દુન્યા મેં તશરીફ લાને સે આજ તક હઝારોં એસે મહાઝ (વાકેઆત) હુવે જિન મેં નઝરિયાતી, ફિકી ઔર અમલી તૌર પર હકકો બાતિલ એક દૂસરે કે મદ્દે મુકાબિલ (આમને-સામને) આએ, **अَلَلّٰہ** કરીમ ને હક કો ફત્લ અતા ફરમાઈ ઔર બાતિલ જલ્લ યા બ દેર હર બાર ઝલીલો રુસ્વા હુવા, ઈન્હી મારિકોં મેં સે એક બહુત દર્દનાક ઔર તારીખે ઈસ્લામ કા એક અહમ તરીન મારિકા મૈદાને કરબલા કા હૈ, યેહ મારિકા હકકો બાતિલ કા એક એસા મારિકા થા કિ તબ સે આજ તક હક કે લિએ હુસૈનિયત ઔર બાતિલ કે લિએ યઝીદિયત કા નામ બોલા ઔર લિખા જાને લગા હૈ. ઇમામે આલી મકામ હઝરતે ઇમામે હુસૈન رضي الله تعالى عنه એહલે કૂફા કે મુસલસલ ખુતૂત ભેજને ઔર બુલાને કે બાદ જબ કૂફા પહુંચે ઔર ફિર એહલે કૂફા કી બે વફાઈ ઔર યઝીદિયોં કી શકાવત વ લાલચ દુન્યા કે સબબ મારિકએ કરબલા રૂનુમા હુવા જિસ મેં ખાનવાદએ નબવી ઔર દીગર જોં નિસારોં પર મુશ્તમિલ મુઝીબર કાફિલે કો યઝીદિયોં ને ઈન્તેહાઈ બે દર્દા કે સાથ શહીદ કર દિયા, કુરબાન જાઈએ ઈન નુફૂસે કુદસિયા કી હક પરસ્તી પર કિ જાન દે દી, ઘર લુટા દિયા, અપની આંખોં સે જિગર કે ટુકળોં કી શહાદત કા દર્દનાક મન્ઝર દેખના તો બરદાશ્ત કર લિયા લેડિન બાતિલ કે સામને ઝુકના ગવારા ન કિયા.

દીને ઈસ્લામ કે લિએ યેહ જો ઈતની બળી કુરબાની દી ગઈ ઔર ઇમામે આલી મકામ ને અપને હાથોં સે અપને ખાનદાન કે નૌજવાન શોહદા કે ઝખ્મોં સે ચૂર લાશે ઉઠાએ, ઈસ સે હમેં યેહ દર્સ મિલતા હૈ કિ....

❶ ખિદમતે દીન ઔર દાવતે દીન મેં કભી ભી પસો પેશ કા શિકાર ન હોના બલ્કિ જબ ભી મૌકઅ મયસ્સર આએ દીન કે નામ પર ચલ પળના ઔર દીન કી સર બુલન્દી કે લિએ હર જાઈઝ કોશિશ કરના.

❷ દીન કી હિફાઝત મેં અપને અહબાબ, ઘરબાર બલ્કિ અપની જાન ભી રાહે ખુદા મેં નઝરાના કરના પળે તો પીછે મત હટના બલ્કિ આગે બઢ કર દીન કી હિફાઝત કે લિએ હકકો બાતિલ કે દરમિયાન મઝબૂત દીવાર કી માનિન્દ ખળે હો જાના ઔર હર ખ્વાહિશો આસાઈશ કે મુકાબલે મેં દીનો ઇમાન હી કો તરજીહ દેના.

❸ અગર દુન્યા કી ઈસ મુખ્તસર સી ઝિન્દગી પર મસાઈબો આલામ ઔર તકાલીફ કે તારીક બાદલ ભી છા જાએ તબ ભી અહકામે ખુદાવન્દી સે ગફલત મત બરતના બલ્કિ શરીઅત પર અમલ કી શમ્મ સે ઈન તારીકિયોં (અન્ધેરોં) કો કાફૂર (ખત્મ) કરના.

❹ નમાઝ કી પાબન્દી હર હાલ મેં કરના, ઘર મેં હો યા સફર મેં, અમ્ન મેં હો યા મૈદાને જંગ મેં, હર સૂરત પેશાની કો બારગાહે ખુદા મેં ઝુકને કા આદી રખના.

❺ ખિદમતે દીન કી રાહ મેં મસાઈબો તકાલીફ રૂબરૂ હોં તો ઈસ સે ઘબરા કર ઝબાન પર શિકવા ઓ શિકાયત ન લાના બલ્કિ “اَلْقُدْرَةُ عَلَى الصُّدْمَةِ الْاُولَى” (1) પર કારબન્દ રેહના.

6 જો વાદા કરના ઉસ પર બે વફાઈ કા દાગ ન લગને દેના બલિક ઉસ પર તકમીલ વ વફા કી મોહર લગાના.

7 ઈસ્લામો ઈમાન કી લા ઝવાલ નેમત પા કર ઝૂટ, ગીબત, ધોકા, ફરેબ, ઝુલ્મ ઔર હુકૂલ્લાહ વ હુકૂલ ઈબાદ કે ઝાએઅ કરને કા તૌક ગલે મેં ન ડાલના.

8 દીને ઈસ્લામ એક પુર અમ્ન દીન હૈ ઈસ લિએ કિસી પર ઝુલ્મ ન કરના, યહાં તક કિ જાનવરોં પર ભી શફકત રખના. હાં ! અપની જાન વ ઈઝઝત કી હિફાઝત કે લિએ તદાબીર (idea) ઝરૂર કી જાએ.

9 મુસલમાન કા શેવા મહબ્બતે કુરઆન ઔર આદતે કિરાઅતે કુરઆન હૈ ન કિ તિલાવતે કુરઆન સે દૂરી, નેઝે પર બુલન્દ સરે હુસૈન કી તિલાવત કો યાદ રખના.

10 ખાસ કર ખવાતીન કે લિએ ઈસ મેં પૈગામ હૈ કિ મસાઈબો આલામ કે પહાળ હી ક્યૂં ન ટૂટ

પળેં ફિર ભી નૌહા વ વાવેલા ઔર કોઈ ગૈર શરઈ અમલ ન કરના બલિક મસ્તૂરાતે ખાનદાને નબુવ્વત કે ગમ ઔર તરઝે અમલ કો પેશે નઝર રખના કિ ઉન હસ્તિયોં ને યેહ સારા વાકિઆ અપની આંખોં સે દેખા ફિર ભી ઉન્હોં ને ન નૌહા કિયા, ન સીના કોબી કી, ન બાલ બિખેરે ઔર ન હી બે પર્દગી કા મુઝાહરા કિયા બલિક સબ્ર કિયા ઔર “મરઝી એ મૌલા અઝ હમહ ઔલા” (યાની માલિક કી રિઝા સબ સે બેહતર હૈ) કી ખામોશ સદાએં બુલન્દ કી.

અલ્લાહ કરીમ હમેં શોહદા એ કરબલા કે એહસાને અઝીમ કો યાદ રખને ઔર ઈન કી સીરત વ કિરદાર કો અપનાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન

(1) સબ્ર પેહલે સદમે કે વક્ત હોતા હૈ.

(1302) 441/1, (જી/1)

યાની જિસ વક્ત મુસીબતો આઝમાઈશ કા સામના હો ઉસ વક્ત હી સબ્ર કરના હોતા હૈ ક્યૂંકિ બાદ મેં તો સબ્ર આ હી જાતા હૈ.

ઈસ્લામ કી રૌશન તાલીમાત

મોલાના અબૂ મુહમ્મદ અત્તારી મદની

દીને ઈસ્લામ કી રૌશન તાલીમાત મેં જિસ તરહ ઝિન્દગી મેં દૂસરોં કે સાથ ભલાઈ સે પેશ આને, દૂસરોં કા ભલા કરને, સોચને ઔર ઉન કે હુકૂક કા ખયાલ રખને કા દર્સ મિલતા હૈ, ઈસી તરહ દુન્યા સે યલે જાને વાલે મહૂમ મુસલમાનોં કે સાથ ભી ભલાઈ કા

દર્સ મિલતા હૈ. યેહ ઈસ્લામ કી રૌશન તાલીમાત કા હુસ્ન હૈ કિ મુસલમાન અપને માં-બાપ, બહન ભાઈયોં, અઝીઝો અકારિબ ઔર દીગર મુસલમાનોં કે લિએ ઉન કી ઝિન્દગી મેં ઔર ઈન્તેકાલ કે બાદ દુઆ એ મગફેરત ઔર ઈસાલે સવાબ કે ઝરીએ વક્તન ફ વક્તન ઉન કે

મહૂમીન કે સાથ ભલાઈ

સાથ ભલાઈ કા મુઆમલા કરતે હૈં. ઈસાલે સવાબ ઈસ્લામ કી એક ઐસી બેહતરીન ખૂબી હૈ જિસ કી બદૌલત ઝિન્દોં કો ભી અજ મિલતા હૈ ઔર મહૂમીન ભી ઈસ કી બરકત સે અઝાબે કબ્ર સે નજાત ઔર રાહત વ સુકૂન પા સકતે હૈં. કુરઆને કરીમ મેં ભી મુસલમાનોં કા અપને લિએ ઔર અપને સે પેહલે વાલે મુસલમાનોં કે લિએ બખ્શિશ કી દુઆ કરને કા ઝિક મૌજૂદ હૈ :

﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا

اغفر لنا ولإخواننا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર વોહ જો ઈન કે બાદ આએ અર્ઝ કરતે હૈં : ઐ હમારે રબ હમેં બખ્શ દે ઔર હમારે ભાઈયોં કો જો હમ સે પેહલે ઈમાન લાએ.

હૈ : صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (પૃષ્ઠ: 28, الحشر: 10) ઝિન્દોં કા હદિયા (યાની તોહફા) મુદ્દોં કે લિએ દુઆ એ મગફેરત કરના હૈ. (شعب الإيمان، 203/6، حديث: 7905)

એક હદીસે પાક મેં નબિયે કરીમ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને માં-બાપ કી તરફ સે નફ્લી ખૈરાત કર કે ઉન કે સાથ ભલાઈ કરને કી તરગીબ દિલાઈ હૈ, યુનાચે **અલ્લાહ** પાક કે આખરી નબી મક્કી મદની મુહમ્મદે અરબી صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ તુમ મેં સે કોઈ કુછ નફ્લ ખૈરાત કરે તો યાહિએ કિ ઈસે અપને માં-બાપ કી તરફ સે કરે કિ ઈસ કા સવાબ ઉન્હેં મિલેગા ઔર ઉસ કે (યાની ખૈરાત કરને વાલે કે) સવાબ મેં કોઈ કમી ભી નહીં આએગી.

(شعب الإيمان، 205/6، حديث: 7911)

પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! કુરઆનો હદીસ સે ઈસાલે સવાબ કા જાઈઝ બલ્કિ મુસ્તહબ હોના સાબિત હોતા હૈ ઔર યેહ ભી માલૂમ હોતા હૈ કિ ઈસાલે સવાબ કરને કે મુખ્તલિફ તરીકે હૈં જિન પર મુસલમાન ઝમાનએ કદીમ (પૂરાને ઝમાને) સે અમલ કરતે આ રહે હૈં. આઈએ ! ઈસાલે સવાબ કે મુખ્તલિફ તરીકે પઢતે હૈં.

બગૈર માલ ખર્ચ કિએ ઈસાલે સવાબ કે ચન્દ તરીકે : (1) ઝિન્દા વ મુદ્દા સબ કે લિએ બખ્શિશ કી દુઆ કરના (2) નમાઝ (3) રોઝા (4) એતેકાફ (5) કુરઆને પાક કી તિલાવત (મસલન સૂરએ યાસીન,

સૂરએ મુલ્ક, સૂરએ ફાતેહા, આયતુલ કુર્સી, સૂરએ ઈખ્લાસ, વગૈરા યા પૂરા કુરઆને કરીમ) (6) ઝિકુલ્લાહ (કલિમએ તય્યિબા, الْحَمْدُ، سُبْحَانَ اللَّهِ، وَبِحَمْدِهِ، وَكَبْرُ اللَّهِ، વગૈરા) (7) દુરૂદ શરીફ (8) દર્સ (9) બયાન (10) નેકી કી દાવત (11) નમાઝે ફજ કે લિએ જગાના (12) દીની કિતાબ કા મુતાલઆ કરના (13) દીની કામોં કે લિએ ઇનફિરાદી કોશિશ વગૈરા હર નેક કામ કા ઈસાલે સવાબ કર સકતે હૈં.

માલ ખર્ચ કરને કે ઝરીએ ઈસાલે સવાબ કે ચન્દ તરીકે :

(1) ઈસાલે સવાબ કી નિચ્ચત સે સદકા ઓ ખૈરાત કરના (2) હજ કરના (3) કિસી આલિમ યા તાલિબે ઈલ્મ કો કિતાબેં દિલાના (4) કુતુબો રસાઈલ ખરીદ કર તક્સીમ કરના (5) કિસી બીમાર કા ઈલાજ કરવા દેના (6,7) કિસી ગરીબ કો રાશન યા કપળે દિલા દેના (8) કિસી કી જાઈઝ ઝરૂરત પૂરી કરના (9) પાની કા નલ યા મોટર લગવા દેના (10,11,12) મસ્જિદ, મદ્રસે, જામેઆ વગૈરા બનવાના યા ઈન કી તામીરાત મેં હિસ્સા લેના (13) મુસલમાનોં કો ખાના ખિલાના વગૈરા.

ઈસાલે સવાબ કબ કરના યાહિએ ? ઈસાલે સવાબ કિસી ભી વક્ત કર સકતે હૈં ઔર કોઈ દિન યા કોઈ વક્ત ખાસ કર કે ભી કર સકતે હૈં જબકિ ઈસે ફર્જ યા વાજિબ ન સમઝતે હોં, જૈસે હમારે યહાં તીજા, દસવાં, ચાલીસવાં, બરસી, ગ્યારહવીં ઔર બારહવીં શરીફ, યૌમે સિદ્દીકે અકબર વ ફારૂકે આઝમ વ ઉસ્માને ગની વ અલિયુલ મુર્તઝા વ હસનૈને કરીમૈન رضى الله عنهم ઔર દીગર બુરુગાને દીન કે ઉર્સ વગૈરા કે મૌકેઅ પર ઈસાલે સવાબ કિયા જાતા હૈ.

અલ્લાહ પાક હમેં ઈસ્લામ કી રૌશન તાલીમાત પર અમલ કરતે હુવે બુરુગાને દીન ઔર અપને મહૂમીન કે લિએ ખૂબ ખૂબ ઈસાલે સવાબ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ, આમીન.

(ઈસાલે સવાબ કે બારે મેં મઝીદ જાનને કે લિએ મક્તબતુલ મદીના કા રિસાલા “ફાતેહા ઔર ઈસાલે સવાબ કા તરીકા” પઢિએ)

હે સાયા મેહબૂબ

મોલાના કાશિફ શેહઝાદ અતારી મદની

સરકારે દો આલમ, નૂરે મુજસ્સમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી યેહ ઇમ્તિયાઝી શાન હૈ કિ સૂરજ, ચાંદ ઔર ચરાગ કી રૌશની મેં આપ કા સાયા નહીં હોતા. ગુઝશ્તા શુમારે મેં ઇસ મૌઝૂઅ પર કઈ દલાઈલ પેશ કિએ ગએ થે, આઈએ ! ઇસ મૌઝૂઅ સે મુતઅલ્લિક કુછ મઝીદ બાતેં પઢ કર અપના ઇમાન તાઝા કરતે હેં :

સાયા ક્યું નહીં થા ? **એ આશિકાને રસૂલ !** ઉલમા એ ઇસ્લામ ને **અલ્લાહ** કે હબીબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે જિસ્મે અકદસ કા સાયા ન હોને કી જો મુખ્તલિફ ઇમાન અફરોઝ હિક્મતેં બયાન ફરમાઈ હેં ઉન મેં સે 4 મુલાહઝા ફરમાઈએ :

① રેહમતે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે નૂર હોને કી વજહ સે આપ કા સાયા નહીં થા. (1)

કિયા તુમ કો નૂરે મુજસ્સમ ખુદા ને **અમીં પર નહીં પળતા સાયા તુમ્હારા** (2)

② સાયા ન હોના આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કી નબુવ્વત કી નિશાનિયોં ઔર અલામાત મેં સે હે, યુનાન્યે બાઝ બુરુગાને દીન ને અદમે સાયા (પરછાઈ ના હોને) કો નબુવ્વત કી અલામાત ઔર નિશાનિયોં કે બાબ મેં ઝિક ફરમાયા હૈ. (3)

③ હઝરતે સૈયદના હકીમ તિરમિઝી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હેં : **مَعْنَاهُ لَيْسَ بِرَأْسِهَا عَلَيْهِ كَأَنَّهُ فَيَكُونُ مَرْتَبَةً** યાની ઇસ મેં હિક્મત યેહ થી કિ કોઈ કાફિર સાયએ અકદસ પર પાઉ ન રખે ક્યૂંકિ ઇસ મેં આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી તૌહીદ હૈ. (4)

હિકાયત : હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا તશરીફ લિએ જાતે થે, એક યહૂદી હઝરત કે ગિર્દ (યાની આસ પાસ) અજબ હરકાત અપને પાઉ સે કરતા જાતા થા. ઉસ સે દરયાફત ફરમાયા (કિ એસા ક્યું કરતે હો ?) બોલા : બાત યેહ હૈ કિ ઔર તો કુછ કાબૂ હમ તુમ પર નહીં પાતે, જહાં જહાં તુમ્હારા સાયા પળતા હૈ ઉસે અપને પાઉ સે રોંદતા (યાની કુચલતા) ચલતા હું. એસે બબીસોં કી શરારતોં સે હઝરતે હક **عَزَّ وَجَلَّ** (યાની **અલ્લાહ** પાક) ને અપને હબીબે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો મેહફૂઝ ફરમાયા. (5)

④ હઝરતે સૈયદના શૈખ અહમદ ફારૂકી સરહિન્દી મુજદિદે અલ્લે સાની رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હેં :

دَرَعَالَم شَهَادَت سَابِة شَخْصَ آز شَخْصَ لَطِيف تَرَأْسَتْ وَجُوهَ لَطِيف آز وَجْهَ دَرَعَالَم تَبَاشِدْ أَوْ رَاسِابِة چَه صُورَت دَاد

યાની દુન્યા મેં હર શખ્સ કા સાયા ઉસ શખ્સ સે ઝિયાદા લતીફ વ પાકીઝા હોતા હૈ ઔર સરવરે કોનેન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સે ઝિયાદા લતીફ કોઈ ચીઝ નહીં ઇસ લિએ આપ કા સાયા નહીં હો સકતા. (6)

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈયો ! ઉમૂમન ઇન્સાન કા જિસ્મ ગર્દો ગુબાર, મૈલ કુચૈલ વ ગૈરા સે મૈલા ઔર ગન્દગી વ નજાસત સે આલૂદા હો જાતા હૈ લેકિન ઇન્સાન કા સાયા ઇન ચીઝોં સે મૈલા નહીં હોતા, લેહાઝા હર શખ્સ કા સાયા ઇસ સે ઝિયાદા લતીફ વ પાકીઝા હોતા હૈ. નૂર વાલે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે નૂરાની જિસ્મ સે ઝિયાદા લતીફ વ પાકીઝા કોઈ ચીઝ નહીં ઇસ લિએ આપ કા સાયા ભી નહીં હૈ.

અદમે સાયા (પરછાઈ ના હોને) સે મુતઅલ્લિક ઉલમા એ કિરામ કી તાલીફાત : જિન ઉલમા એ કિરામ ને અપની કિતાબોં મેં અઝમત વ શાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કે દીગર પેહલૂઓં કે સાથ સાથ અદમે સાયા કા ભી ઝિક ફરમાયા ઉન કી તાદાદ તો કસીર હૈ, અલબત્તા કઈ આશિકાને રસૂલ ને મુસ્તકિલ અદમે સાયા કે ઉનવાન પર ભી

(1) આલા હઝરત ઈમામે એહલે સુન્નત ઈમામ અહમદ રજા ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ نے ઇસ મૌજૂઅ પર 3 લા જવાબ રસાઈલ તસ્નીફ ફરમાએ જિન કે નામ યેહ હૈ. فَقَدْ الشَّافِعِيُّ فِي كُنَى الظَّلِّ عَنْ سَيِّدِ الْاَكْبَادِ عَلَيْهِ وَعَلَى اِلَه الصَّلَاةِ وَالسَّلَام . (الف) (મખ્લૂક કે ઉસ ઝાતે سے) نَقَّى الْقَوَّ عَيْنًا اسْتَبَارَ بِمُؤَدٍّ كُلِّ شَيْءٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (ب) (عَدُوُّ الْعِيَانِ فِي تَقْيِ الْقَوَّ عَنْ سَيِّدِ الْاَكْبَادِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الْاِتِمَانِ الْاِكْلَانَ (ج) (কাঠিনাত কে সরদার سے) نَقَّى الْقَوَّ عَيْنًا اسْتَبَارَ بِمُؤَدٍّ كُلِّ شَيْءٍ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم (काईनात के सरदार से साओ की नई जिन के नूर से हर चीज रोशन हो गई) (કાઈનાત કે સરદાર સે સાઓ કી નફી કે મુતઅલ્લિક હેરત ઝડા શપ્સ કી રેહનુમાઈ) ઇસ કે ઇલાવા આપ ને મૌલાના હબીબ અલી અલવી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ કી કિતાબ પર તકરીઝ લિખી જિસ મેં અદમે સાયા સે મુતઅલ્લિક કસીર અક્લી વ નક્લી દલાઈલ દર્જ ફરમાએ. (2) શૈખુદલાઈલ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ અબ્દુલ હક સિદ્દીકી નકશબન્દી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ ને فُرْقَةُ عَيْنِ الصَّدُورْ કે નામ સે ઇસ મૌજૂઅ પર રિસાલા તેહરીર ફરમાયા (3) હકીમુલ ઉમ્મત મુફ્તી અહમદ યાર ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ (4) રઈસુતેહરીર હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અરશદુલ કાદરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ (5) હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી નૂરુલ્લાહ નઈમી બસીરપુરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ સમેત દોગર કઈ આશિકાને રસુલ ને ભી ઇસ મૌજૂઅ પર રસાઈલ ઔર મકાલાત તેહરીર ફરમાએ.

ઈસ સબબ સે સાયએ ખેરુલ વરા મિલતા નહીં' (7)

અદમે સાયા સે મુતઅલ્લિક ૩ રઝવી ફૂલ : ઈમામે એહલે સુન્નાત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ (અદમે સાયા (પરછાઈ ના હોને) સે મુતઅલ્લિક અપની તેહરીરાત મેં ઈલ્મો ઈરફાન કે જો ગુલશન સજાએ હૈં ઉન મેં સે ૩ ફૂલોં કી ખુશ્બૂ સે અપના ઈમાન તાઝા કીજિએ : (૧) હદીસ મેં હે કિ આસ્માનોં મેં ચાર ઉગલ જગહ નહીં જહાં કોઈ ફરિશ્તા અપની પેશાની રખે સજદે મેં ન હો. ^(૮) (અગર) મલાઈકા (ફરિશ્તે) કે (લિએ) સાયા હોતા તો આફતાબ (યાની સૂરજ) કી રૌશની હમ તક ક્યૂંકર પહુંચતી યા શાયદ પહુંચતી તો ઐસી જૈસે ઘને પેળ મેં સે છન કર ખાલ ખાલ બુન્દકિયાં (યાની ઈક્કા દુક્કા બૂદેં) નૂર કે સાએ કે અન્દર નઝર આતી હૈં. ^(૯) (૨) જબ મલાઈકા (ફરિશ્તે જો) કિ હુઝૂરે અક્દસ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે નૂર સે બને ^(૧૦) સાયા નહીં રખતે તો હુઝૂર (عَلَيْهِ السَّلَام) (જો) કિ અસ્લે નૂર (નૂર કી બુન્યાદ) હૈં જિન કી એક ઝલક સે સબ મલક (યાની ફરિશ્તે) બને ક્યૂંકર સાએ સે મુનઝ્જા (યાની પાક) ન હોંગે. અજબ (હૈ) કિ મલાઈકા (જો કિ) મુસ્તફા صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે નૂર સે બને (વોહ તો) બે સાયા હોં ઔર મુસ્તફા صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم (જો) કિ નૂરે ઈલાહી સે બને, સાયા રખે. ^(૧૧) (૩) હમ દાવા એ હતમી કરતે હૈં કિ અગર ઈસ (અદમે સાયા યાની સાયા ના હોને કે) બાબ મેં કોઈ હદીસ ન આઈ હોતી, ન કિસી આલિમ ને ઈસ કી તસરીહ ફરમાઈ હોતી, તાહમ (ફિર ભી) બ મુલાહઝા ઉન આયાત વ અહાદીસે મુતકાસિરા મુતવાફિરા મુતઝાફિરા કે જિન સે બિલ કત્અ વલ યકીન સરાપા એ સૈયદુલ મુસ્લીન صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા નૂર સિર્ફ કાને લતાફત વ જાને ઈઝાઅત હોના સાબિત (હૈ) (યાની જિન કસીર આયતોં ઔર હદીસોં સે કતઈ વ યકીની તૌર પર સરકારે દો આલમ સલ્મ (عَلَيْهِ السَّلَام) કે મુબારક જિસ્મ કા સરાપા નૂર ઔર લતીફ હોના સાબિત હોતા હૈં ઉન્હેં દેખતે હુવે) હમ હુક્મ કર સકતે કિ હુઝૂર (عَلَيْهِ السَّلَام) કે લિએ સાયા ન થા. ^(૧૨)

યેહી મન્ઝર થા ફદરત કો કિ સાયા ન બને એસે યકતા કે લિએ એસી હી યકતાઈ હો (13)

ઈજમાઈ મસ્અલા : હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْه લખે છે : આકા એ દો આલમ હુજૂરે અફદસ صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે બે સાયા હોને કે ઈતને દલાઈલ વ અકવાલ હૈં કિ અગર ઈસ કો ઈજમાઈ (મુતફિકા) મસ્અલા કેહ દિયા જાએ તો બેજા (ગલત) ન હોગા. ⁽¹⁴⁾

સચ્ચોં કે સાથ હો જાએ : અલ્લાહ પાક ને ઈમાન વાલોં કો ચેહ હુકમ દિયા હે : **يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اللّٰهُ كُنُوْا مَعَهُ** તર્જમએ કનુલ ઈરફાન : એ ઈમાન વાલો ! અલ્લાહ સે ડરો ઓર સચ્ચોં કે સાથ હો જાઓ. ⁽¹⁵⁾ મુક્તી અહમદ યાર ખાન **رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ** ઈસ આયત કે તહત લિખતે હેં : અચ્ચોં કા સંગ (યાની સોહબત) ઈખ્તિયાર કરો કિ ઈન સે મહબ્બત રખો, ઉન કે જેસે અકીદે, ઉન કે જેસે આમાલ કરો કિ વોહ હઝરાત હકકાનિયત (યાની સચ્ચાઈ) કી દલીલ હેં. ⁽¹⁶⁾

અલ્લાહ કે પ્યારે હબીબ صَلَّ اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ का ફरमाने अरकत निशान है : اَلْبِرُّ كَمَ الْكَرِّ يٰ اَنِي अरकत तुम्हारे अङ्गुर्गो के साथ है. ⁽¹⁷⁾

ઐ આશિકાને રસૂલ ! ઇસ્લામ કે ઇબ્તેદાઈ દૌર સે આજ તક તકરીબન હર દૌર મેં બળે બળે ઉલમા એ કિરામ ઔર ઉમ્મત કે ઇમામ સરકારે દો આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી અદમે સાયા (પરછાઈ ના હોને) કી ખુસસિયત

કા બયાન ફરમાતે આએ હેં. ઈન તમામ હઝરાત કે નામ જમ્મ કરના ઔર ઈન કા ઝિક કરના તો કાફી મુશ્કિલ હે, (મગર) હુસુલે બરકત કે લિએ ઈસ તવીલ (લખી) ફેહરિસ્ત મેં સે સિફ 28 અકાબિરીને ઉમ્મત કે અસ્મા એ ગિરામી પેશ હેં :

(1) તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સૈયદના ઝકવાન (101 હિજરી) (2) અમીરુલ મોમિનીન ફિલ હદીસ હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક મરવઝી (181 હિજરી) (3) ઈમામ મુહમ્મદ બિન અલી હકીમ તિરમિઝી શાફેઈ (285 હિજરી) (4) ઈમામ હુસૈન બિન રાગિબ અસ્ફહાની (450 હિજરી) (5) અબુલ ફઝલ ઈમામ કાઝી ઈયાઝ માલિકી (544 હિજરી) (6) અલ્લામા નિઝામી ગંજવી (594 હિજરી) (7) ઈમામ અબ્દુરહમાન ઈબ્ને જોઝી (597 હિજરી) (8) આરિફે કામિલ મૌલાના જલાલુદ્દીન રૂમી (672 હિજરી) (9) હાફિઝુદ્દીન હઝરતે અલ્લામા અબુલ બરકાત અબ્દુલ્લાહ બિન અહમદ નસફી હનફી (710 હિજરી) (10) ઈમામ અબુલ હસન અલી બિન અબ્દુલ કાફી સુબુકી શાફેઈ (756 હિજરી) (11) હઝરતે ખ્વાજા સૈયદ નસીરુદ્દીન મહમૂદ ચરાગ દેહલવી ચિશ્તી નિઝામી (757 હિજરી) (12) શરફુદ્દીન અબૂ મુહમ્મદ ઈમામ ઈસ્માઈલ મુકરી યમની શાફેઈ (839 હિજરી) (13) નૂરુદ્દીન મૌલાના અબ્દુરહમાન જામી (898 હિજરી) (14) ઈમામ જલાલુદ્દીન અબ્દુરહમાન બિન અબૂ બક્ર સુયૂતી શાફેઈ (911 હિજરી) (15) શારહે બુખારી ઈમામ અહમદ બિન મુહમ્મદ કસ્તલાની (923 હિજરી) (16) શૈખુલ ઈસ્લામ ઈમામ ઝકરિયા અન્સારી શાફેઈ (928 હિજરી) (17) ઈમામ મુહમ્મદ બિન યૂસુફ સાલેહી શામી (942 હિજરી) (18) ઈમામ હુસૈન બિન મુહમ્મદ દિયાર બિકરી (966 હિજરી) (19) આરિફ બિલ્લાહ ઈમામ અબ્દુલ વહ્દાબ શારાની (972 હિજરી) (20) ઈમામ અહમદ બિન હજર મક્કી હૈતમી શાફેઈ (974 હિજરી) (21) મલિકુલ મોહદિસીન શૈખ મુહમ્મદ બિન તાહિર સિદ્દીકી પટની કાદરી (986 હિજરી) (22) અલ્લામા અલી બિન સુલ્તાન કારી હનફી (1014 હિજરી) (23) ઈમામ મુહમ્મદ અબ્દુરઝિફ મુનાવી શાફેઈ (1031 હિજરી) (24) હઝરતે શૈખ અહમદ સરહિન્દી ફારૂકી નક્શબન્દી મુજદ્દિદે અલ્ફે સાની (1034 હિજરી) (25) અલ્લામા અલી બુરહાનુદ્દીન હલબી (1044 હિજરી) (26) શૈખે મોહકકિક શૈખ અબ્દુલ હક મોહદિસે દેહલવી (1052 હિજરી) (27) ઈમામ અહમદ બિન મુહમ્મદ ખફાજી મિસરી હનફી (1069 હિજરી) (28) ઈમામ મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ બાકી ઝુરકાની માલિકી (1122 હિજરી)

رضوان الله تعالى ورحمة الله عليهم اجمعين

કેસે આકાઓં કા બન્દા હૂં રઝા

બોલ બાલે મેરી સરકારોં કે (18)

ઐ હમારે પ્યારે **અલ્લાહ** પાક ! હમેં અપને ઈન મેહબૂબ બન્દોં જેસે અકાઈદો આમાલ ઈખ્તિયાર કરને કી તૌફીક અતા ફરમા ઔર અઝમતો શાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે મુઆમલે મેં હર કિસ્મ કે શૈતાની વસ્વસોં સે નજાત અતા ફરમા. آمِیْن بِحَاوِ التَّوْبِیُّ الْاَوْحِیْن صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

(1) انموذج اللبيب، ص 213 (2) تنبيه بخشش، ص 30 (3) اشفا، 1/368 (4) سبل الهدى والرشاد، 2/90 (5) فتاوى رضويه، 30/701 (6) مکتوبات امام رباني، 2/75، مکتوب: 100 (7) سلمان بخشش، ص 132 (8) ترمذی، 4/140، حدیث: 2319 (9) فتاوى رضويه، 30/693 (10) الجزء المفقود من المصنف لعبد الرزاق، ص 63، حدیث: 18 (11) فتاوى رضويه، 30/693 (12) فتاوى رضويه، 30/746 (13) ذوق نعت، ص 205 (14) رسائل نعيم، ص 105 (15) پ 11، التوبة: 119 (16) تفسير نعيم، 11/129 (17) مستدرک، 1/238، حدیث: 218 (18) حدائق بخشش، ص 360-

તેહરીરી મુકાબલા “માહનામા ફૈઝાને મદીના” કે ઉનવાનાત (બરાએ નવમ્બર 2021)

મઝમૂન ભેજને કી આખરી તારીખ : 20 અગસ્ટ 2021

❶ ફિરઔનિયોં પર આને વાલે અઝાબાત ❷ ઈસાલે સવાબ કે 5 તરીકે ❸ નફલી રોઝોં કે ફઝાઈલ

મઝીદ તફસીલાત કે લિએ ઈન નમ્બર્ઝ પર રાબેતા કરેં :

ફરિયાદ

દૂસરોં કે વક્ત કી કદ્ર કીજીએ

મૌલાના મુહમ્મદ ઇમરાન અત્તારી

જિસ તરહ હમારે લિએ હમારા વક્ત કીમતી ઔર અહમ હૈ કિ હમ ઇસ કી કદ્ર કરેં, ઇસી તરહ દૂસરોં કે લિએ ભી ઉન કા વક્ત કીમતી ઔર અહમ હોતા હૈ. લેહાઝા હમેં અપને વક્ત કી કદ્ર કે સાથ સાથ દૂસરોં કે વક્ત કી ભી કદ્ર કરની ચાહિએ ઔર હર ઉસ કામ સે બચના ચાહિએ જિસ સે દૂસરોં કા વક્ત હમારી વજહ સે ઝાએઝ હોતા હો.

ખતીબ સાહિબાન ઔર મુબલિગીન સે અર્ઝ હૈ કિ જુમ્હા કે દિન ખતીબ સાહબ કા ખિતાબ સુનને ઔર યૂહી સુન્નતોં ભરે ઇજતેમાઝ મેં મુબલિગ કા બયાન સુનને કે લિએ આને વાલે લોગોં મેં સે કોઈ 10 સે 15 મિનટ કા સફર કર કે આતા હૈ તો કોઈ આધે ઘન્ટે ઔર એક ઘન્ટે કા, બસા અવકાત તો ઇજતેમાઝાત ઔર તરબિયતી નિશસ્તોં મેં શિર્કત કે લિએ લોગ દૂર દરાઝ કા સફર મસલન એક દિન કા યા એક દિન ઔર એક રાત કા યા ફિર દો તીન દિનોં કા સફર કર કે આએ હોતે હૈં, ઇન મેં સે કઈ લોગ એસે ભી હોતે હોંગે જો સિર્ફ ખિતાબ વ બયાન સુનને કે લિએ અપના કામ કાજ છોળ કર આતે હોંગે, એસી સૂરતે હાલ મેં એક ખતીબ સાહબ ઔર મુબલિગ કી યેહ ઝિમ્મેદારી બનતી હૈ કિ વોહ લોગોં કે વક્ત કી કદ્ર કરતે હુવે ઉન કે સામને સિર્ફ મોતમદ ઔર મુસ્તનદ બાતેં હી બયાન કરેં, ઔર ઉન્હેં ઉન કી ઝરૂરિયાત, પ્રોફેશન ઔર તર્જે મુઆશરત કે મુતાબિક દીની તાલીમાત પહુંચાએં, ઇસ કે લિએ મોતબર ઉલમા એ એહલે સુન્નત કી કિતાબોં કા મુતાલઆ કરેં, મક્તબતુલ મદીના સે જારી હોને વાલી કિતાબેં ભી ઇસ હવાલે સે

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ આપ મુફીદ પાએંગે, આપ હઝરાત કો અપને બયાન કે લિએ મુતાલઆ કિતના ઔર કિતની દેર કરના ચાહિએ ઇસ કે લિએ આપ યેહ સોચેં કિ આપ કા બયાન સુનને કે લિએ અગર 50 અફરાદ ભી આતે હૈં ઔર ઉન મેં સે હર એક કે આને જાને ઔર બયાન સુનને મેં દો દો ઘન્ટે લગતે હોં તો મજમૂઈ તૌર પર 100 ઘન્ટે હુવે, તો ઉન કે 100 ઘન્ટોં કે મુકાબલે મેં ઉન કો દીન સિખાને કે લિએ આપ હઝરાત કો કિતની દેર ઔર કિતના મુતાલઆ કરના ચાહિએ, 15 મિનટ યા 15 ઘન્ટે? 15 લાઈનેં પઢની ચાહિએં યા 15 સફહાત યા ફિર 15 કિતાબેં, ઇસ કા ફૈસલા આપ ખુદ હી ફરમા લેં. મેરી બસ ઇતની અર્ઝ હૈ કિ આપ કે પાસ આને વાલે જબ અપને ઘરોં કો લૌટેં તો ઉન્હેં યેહ ન લગે કિ હમારા વક્ત ઝાએઝ હો ગયા, કુછ સીખને કો ન મિલા યા કુછ નયા સીખને કો ન મિલા.

મુખ્તલિફ દુન્યાવી ઔર દીની ઇન્સ્ટીટ્યૂટ્સ ઔર ઇંદારોં મેં પઢાને વાલે ટીચર્ઝ સે અર્ઝ હૈ કિ આપ તો કૌમ કે મેમાર હૈં, મુસ્તકબિલ મેં મુલ્કો મિલ્લત કો સંવારને વાલે અપને વક્ત ઔર અપની ઝિન્દગી કા એક બળા હિસ્સા આપ કો દેખતે ઔર આપ કી બાતેં સુનતે હુવે ગુઝારતે હૈં, ઉન મેં સે કઈ તો આપ સે ઇલ્મ હાસિલ કરને કે લિએ અપને ઘરોં ઔર વતન સે દૂર, રૂખી સૂખી પર ગુઝારા કર કે વક્ત ગુઝારતે હૈં, કઈ કઈ દિનોં ઔર મહીનોં તક સિર્ફ આપ સે ઇલ્મ હાસિલ કરને કે લિએ અપનોં સે દૂર રેહતે હૈં, એસી સૂરતે હાલ મેં આપ કી ઝિમ્મેદારી મઝીદ બઢ જાતી હૈ કિ ઉન

સ્ટુડન્ટ્સ કે વક્ત કી કદ્ર કરે, ઉન કી પઢાઈ પર મુકમ્મલ તવજજોહ દેને કે સાથ સાથ ઉન કે અખ્લાકિયાત સંવારને કી ભી ભરપૂર કોશિશ કરે. આપ કે પઢાએ હુવે સે ઉન્હેં યેહ ન લગે કિ શાયદ ઉસ્તાદ સાહબ પઢાને કે લિએ તૈયારી નહીં કરતે, બસ અપના વક્ત પૂરા કરને કે લિએ ક્લાસ મેં આ જાતે હેં, યા ફિર ઉસ્તાદ સાહબ કો તો બસ અપની સેલેરી સે મતલબ હૈ, સ્ટુડન્ટ્સ કા ફ્યૂચર સફેદ (Bright) હોતા હો યા સિયાહ (Dark) ઉસ સે ઉન કા કોઈ લેના દેના નહીં.

મોહતરમ મુબલિગીન વ મુઅલિમીન ! જબ ભી દૂસરોં કો કુછ સિખાના ઓર બયાન કરના હો તો ઈસ કે લિએ પેહલે તૈયારી ઝરૂર કરેં ઓર ઈસ મેં ભી પેહલે આપ યેહ દેખેં કિ આપ કા બયાન સુનને વાલે કૌન ઓર કિસ લેવલ કે લોગ હોંગે, ઉલમા મેં બયાન કરને કે લિએ મવાદ અલગ હોગા જબકિ આમ લોગોં મેં બયાન કી જાને વાલી બાતેં અલગ હોંગી, દુન્યવી ઓર દીની તૌર પર પઢે લિખે લોગોં મેં અલગ અલગ તર્જ કા બયાન હોગા.

મવાદ કી અહમિયત વ ઝરૂરત કે સાથ સાથ ઈસ બયાન કરને કી તરતીબ કા ભી ખાસ ખયાલ રખના ઝરૂરી હૈ. તમ્હીદ ક્યા બનાની હૈ ઓર મૌઝૂઅ કો કહાં તક નિભાના હૈ, તરગીબ કહાં બયાન કરની હૈ, ઓર જિસ મક્સદ કે હુસૂલ કે લિએ સામેઈન કો જમ્મ કિયા ગયા વોહ કહાં વાઝેહ કરના હૈ ઉસે યૂં સમજિએ કિ જિસ તરહ બીજ બોને કે લિએ પેહલે ઝમીન મેં હલ ચલાના, ઉસે નર્મ કરના હોતા હૈ ફિર જા કર બીજ ડાલા જાતા હૈ, બયાન કી તરતીબ મેં ભી ઈસ બાત કા ખયાલ રખના હોતા હૈ. જબ આપ દો સે તીન મરતબા ઈસ તરહ તૈયાર કર કે બયાન કરેંગે તો **અલ્લાહ** પાક કી રેહમત સે ફિર આપ કો આઈન્દા ઈસ તરહ બયાનાત કરને મેં ઝિયાદા દિકકત પેશ નહીં આએગી.

ઈસી તરહ જહાં દૂસરોં કે વક્ત કી કદ્ર કે લિએ મુતાલઆ કરના, મઝીદ ઓર મઝીદ સીખતે ઓર પઢતે રેહના ઝરૂરી હૈ ઈસી તરહ અપને ઈલ્મ પર અમલ કરના ભી બહુત ઝરૂરી હૈ, યેહ ભી હકીકત હૈ કિ અપને ઈલ્મ પર અમલ કરના જહાં હમારે અપને લિએ મુફીદ હૈ વહીં દૂસરોં કે લિએ ભી મુફીદ હૈ. મુબલિગીન, વાઈઝીન ઓર અસાતેજા જિસ કદર બા અમલ હોંગે લોગ ભી ઉસી કદર ઉન કી નસીહતેં કબૂલ કરેંગે ઓર ઈસ કે સાથ સાથ દીગર ફવાઈદ ભી હાસિલ હોંગે જૈસા કિ હદીસે પાક મેં હૈ : **مَنْ عَمِلَ بِسَاعَةٍ عَلَيْهِ عِلْمُهُ اللَّهُ مَا لَمْ يَعْلَمْ** યાની જો શખ્સ અપને

ઈલ્મ પર અમલ કરે, **અલ્લાહ** ઉસે વોહ ભી સિખા દેતા હૈ જો વોહ નહીં જાનતા. (1)

નીઝ અગર આપ ગૈરે આલિમ હેં ઓર બયાન કરના ચાહતે હેં તો ઝરૂરી હૈ કિ આપ દર્જે ઝૈલ હિદાયાત પર ભી અમલ કરેં.

મેરે શૈખે તરીકત અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદરી **رحمۃ اللہ علیہ** ઈરશાદ ફરમાતે હેં : ગૈરે આલિમ કે બયાન કી આસાન સૂરત યેહ હૈ કિ ઉલમા એ એહલે સુન્નત કી કિતાબોં સે હસે ઝરૂરત ફોટો કોપિયાં કરવા કર ઉન કે તરાશે (Cutting) અપની ડાયરી મેં ચસપાં કર લે ઓર ઉસ મેં સે પઢ કર સુનાએ. મુંહ ઝખાની કુછ ન કહે નીઝ અપની રાએ સે હરગિઝ કિસી આયતે કરીમા કી તફસીર યા હદીસે પાક કી શર્હ વગૈરા બયાન ન કરે. ક્યૂંકિ તફસીર બિરઅંબે (2) હરામ હૈ ઓર અપની અટકલ કે મુતાબિક આયત સે ઈસ્તિદલાલ યાની દલીલ પકળના ઓર હદીસે મુબારક કી શર્હ કરના અગર્યે દુરુસ્ત હો તબ ભી શરઅન ઈસ કી ઈજાઝત નહીં. ફરમાને મુસ્તફા **صَلَّى اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم** હૈ : જિસ ને બગૈર ઈલ્મ કુરઆન કી તફસીર કી વોહ અપના ઠિકાના જહન્નમ બનાએ. (3) ગૈરે આલિમ કે બયાન કે બારે મેં રેહનુમાઈ કરતે હુવે મેરે આકા એ નેમત, આલા હઝરત, મુજદિદે દીનો મિલ્લત મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન **رحمۃ اللہ علیہ** ફરમાતે હેં : જાહિલ ઉદ્દૂ ખ્વાં અગર અપની તરફ સે કુછ ન કહે બલ્કિ આલિમ કી તસ્નીફ પઢ કર સુનાએ તો ઈસ મેં હરજ નહીં. (4)

મેરી તમામ આશિકાને રસૂલ સે **ફરિયાદ** હૈ ! અપની દુન્યા ઓ આખેરત કી બેહતરી કે સાથ સાથ દૂસરોં કી ભી દુન્યા ઓ આખેરત બેહતર કરને કી કોશિશોં મેં લગે રહેં, દસોં બયાન ઓર દીગર સીખને સિખાને કી નિશસ્તોં કો ફૂઝૂલિયાત ઓર વક્ત ઝાએઅ કરને વાલે કામોં સે પાક કરેં, અપને વક્ત કી કદ્ર કે સાથ સાથ દૂસરોં કે વક્ત કી ભી કદ્ર કરેં. **અલ્લાહ** પાક હમેં અમલ કી તૌફીક નસીબ ફરમાએ.

اٰمِيْن بِجَا۟زِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

અફસોસ ! ગયા વક્ત ફિર હાથ નહીં આતા.

(1) **حلیۃ الاولیاء، 10/13، حدیث: 1432**

(2) તફસીર બિરઅંબે કરને વાલા વોહ કેહલાતા હૈ જિસ ને કુરઆન કી તફસીર અકલ ઓર કિયાસ (અન્દાજે) સે કી, જિસ કી નક્લી (યાની શરઈ) દલીલ વ સનદ ન હો.

(3) **ترمذی، 4/439، حدیث: 2969(4) فتاویٰ رضویہ، 23/409**

કેસા હોના ચાહિએ ?

ﷺ
عليه وآله وسلم

રસૂલે કરીમ કા સમજાને કા અઢાજ

મોલાના અબુનૂર રાશિદ અલી અતારી મદની

તલબા કો કુછ ભી ઝેહન નશીન કરવાને કે લિએ સબ સે ઝિયાદા અહમિયત અન્દાઝે તફ્હીમ (યાની સમજાને કે અન્દાઝ) કી હે. યેહી વોહ હુનર હે જો અમલે તાલીમ કો પરવાન ભી ચઢાતા હૈ ઓર ઈસ કી કમી નુક્સાન ભી પહુંચાતી હે. રસૂલે અકરમ ﷺ ભી અપની બાત કો સમજાને કે લિએ મુતઅદદ તરીકે અપનાતે થે મસલન : **બાત વાઝેહ**

(Clear) કરના ઓર હરબે ઝરૂરત દોહરાના (Repitition). આકા એ કરીમ ﷺ જબ ભી કોઈ બાત કરતે તો સાફ ઓર વાઝેહ અન્દાઝ મેં ફરમાતે ઓર કિસી ખાસ બાત કી અહમિયત કે સબબ યા સમજાને કી ગરઝ સે દો યા ત્રીન બાર ભી દોહરાતે યુનાચે રિવાયત હૈ કિ હુઝૂરે અન્વર ﷺ ઇતના ઠેહર ઠેહર કર ગુફતગૂ ફરમાતે કિ આપ કે પાસ બૈઠા હુવા શખ્સ ઉસે યાદ કર લેતા. જબકિ એક રિવાયત મેં હૈ કિ આપ ﷺ લફઝ કો ત્રીન બાર દોહરાતે થે તાકિ ઉસે સમજ લિયા જાએ.

(તરમ્ઝી, 366/5, હદિથ: 3659, 3660)

મદીને શરીફ કે બારે મેં ફરમાયા :

ﷺ (મસ્નદ અહમ્દ, 409/6, હદિથ: 18544)

મિસાલોં સે સમજાના કુરઆને કરીમ, અહાદીસે કરીમા ઓર ઈન્સાની ફિતરત ગવાહ હૈ કિ કોઈ ભી બાત મિસાલ કે ઝરીએ સમજાઈ જાએ તો બહુત જલ્દ સમજ આ જાતી ઓર દેર તક ઝેહન નશીન રેહતી હૈ. હુઝૂરે અકરમ ﷺ ભી સહાબા એ કિરામ **عَنِيمَةُ الرِّفْوَانِ** કો મિસાલેં દે કર સમજાતે જૈસા કિ

1 હઝરતે સૈયદના અબૂ ઝર ગિફારી **رضي الله تعالى عنه** સે

મરવી હૈ કિ આપ ﷺ મૌસમે સરમા (પતઝળ) મેં બાહર તશરીફ લાએ જબકિ દરખ્તોં કે પત્તે ઝળ રહે થે તો આપ ને એક દરખ્ત કી ટેહની પકળ કર ઉસ કે પત્તે ઝાળતે હુવે ઈરશાદ ફરમાયા : **اَيُّهُ اَبُو زَر !** મેં ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! મેં હાઝિર છૂં. ઈરશાદ ફરમાયા : બેશક જબ કોઈ મુસલમાન **اَللّٰهُ** પાક કી રિઝા કે લિએ નમાઝ પઢતા હૈ તો ઉસ કે ગુનાહ એસે ઝળતે હૈં જૈસે ઈસ દરખ્ત કે પત્તે ઝળ રહે હૈં.

(મસ્નદ અહમ્દ, 133/8, હદિથ: 21612)

2 હઝરતે સૈયદના જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ **رضي الله تعالى عنه** સે મરવી હૈ કિ રસૂલલ્લાહ ﷺ કા ગુઝર છોટે કાન વાલે બકરી કે એક મુદ્દા બચ્ચે કે પાસ સે હુવા, કુછ સહાબા એ કિરામ ભી આપ કે હમરાહ થે, આપ ﷺ ને ઉસ કા કાન પકળા ઓર ફરમાયા : તુમ મેં સે કૌન ઈસે એક દિરહમ મેં ખરીદના ચાહેગા. લોગોં ને અર્ઝ કી : હમ ઈસે કિસી ભી ચીઝ કે બદલે મેં લેના પસન્દ નહીં કરતે, હમ ઈસ કા ક્યા કરેંગે ? તો ઈરશાદ ફરમાયા : ક્યા તુમ પસન્દ કરતે હો કિ યેહ તુમ કો મિલ જાએ. ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : **اَللّٰهُ** પાક કી કસમ ! અગર યેહ ઝિન્દા હોતા તબ ભી ઈસ મેં ઐબ થા કિ ઈસ કા એક કાન છોટા હૈ ઓર અબ જબકિ યેહ મર ચુકા હૈ તો કોઈ ઈસે કેસે લેગા ? હુઝૂર નબિયે કરીમ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : **اَللّٰهُ** પાક કી કસમ ! જૈસે તુમ્હારી નઝરોં મેં યેહ મુદ્દા બચ્ચા કોઈ વુક્અત (હેસિયત) નહીં રખતા **اَللّٰهُ** પાક કે નઝદીક દુન્યા ઈસ સે ભી ઝિયાદા હકીર હૈ.

(મસ્નદ, 1210, હદિથ: 7418)

સમજાને કે લિએ સવાલ કરના બાઝ બાતે

સવાલિયા અન્દાઝ મેં સમજાના મુફીદ હોતી હેં, યાની અગર કિસી ચીઝ કી અહમિયત બયાન કરની હો, અહમ બાત સમજાની હો યા કોઈ તાલિબે ઈલ્મ સવાલ કરે તો જવાબન તલબા સે એસા સવાલ કરના જિસ કા જવાબ વોહ જાનતે ભી હોં ઓર ઉસ કા બતાઈ જાને વાલી બાત સે તઅલ્લુક ભી હો જેસા કિ રસૂલે કરીમ ﷺ ને નમાઝ કે ઝરીએ ગુનાહોં કે ખત્મ હોને કી એક મિસાલ બયાન ફરમાતે હુવે સહાબા એ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان સે ઈરશાદ ફરમાયા : ભલા બતાઓ કિ અગર કિસી કે દરવાઝે પર નેહર હો ઓર ઉસ મેં વોહ રોઝાના પાંચ મરતબા નહાતા હો તો કયા ઉસ કે બદન પર કુછ મૈલ બાકી રેહ જાએગા ? સહાબા એ કિરામ ને અર્ઝ કી : ઉસ કે જિસ્મ પર કુછ ભી મૈલ બાકી નહીં રહેગા. હુઝૂરે અકરમ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : યેહ મિસાલ પાંચોં નમાઝોં કી હૈ. **અલ્લાહ** પાક ઈસ કે ઝરીએ ગુનાહોં કો મુઆફ કર દેતા હૈ.

(بخاری، 196/1، حدیث: 528)

ઈસી તરહ એક મોકેઅ પર મોમિન કી શાનો અઝમત સમજાને કે લિએ સવાલ ફરમાયા : મોમિન કી મિસાલ ઉસ દરખ્ત કે જેસી હૈ જિસ કે પતે નહીં ગિરતે, બતાઓ વોહ કૌન સા દરખ્ત હૈ ? હાઝરીન મુખ્તલિફ દરખ્તોં કે નામ અર્ઝ કરને લગે. હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا બહુત ઝહીન થે, ફરમાતે હેં કિ મેરે ઝેહન મેં આ ગયા કિ ખજૂર કા દરખ્ત હૈ લેકિન મેં ને બતાને સે હયા મેહસૂસ કી. ફિર હાઝરીન ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! આપ હી ઈરશાદ ફરમા દીજિએ તો હુઝૂરે પુરનૂર ﷺ ને ફરમાયા કિ વોહ ખજૂર કા દરખ્ત હૈ. (مسلم، 1157، حدیث: 7098)

હાથ કે ઈશારે સે સમજાના આપ

કબી કિસી બાત કો સમજાને કે લિએ અપને હાથ કે ઝરીએ ઈશારે ભી ફરમાયા કરતે થે, યુનાન્થે યતીમ બચ્ચોં કી પરવરિશ કરને વાલે કે દરજે કો બયાન કરતે હુવે આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કિ મેં ઓર યતીમ કી કફાલત કરને વાલા જન્નત મેં ઈસ તરહ હોંગે. ફિર અપની શહાદત વાલી ઓર દરમિયાન વાલી ઉંગલી સે ઈશારા ફરમાયા.

(بخاری، 497/3، حدیث: 5304)

તલબા કે લિએ દુઆ કરના ઈલ્મ ઓર તાલિબે

ઈલ્મ સે ઈખ્લાસો મહબ્બત રખને વાલે ઉસ્તાઝ કા એક વરફ યેહ ભી હોતા હૈ કિ વોહ અપને તલબા કી કામચાબી કે લિએ બારગાહે ઈલાહી મેં દુઆ કરતા હૈ, **રસૂલે કરીમ** ﷺ કી સીરત મેં કઈ એસે વાકેઆત મિલતે હેં યુનાન્થે હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ફરમાતે હેં : રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને મુઝે (સીને) લગાયા ઓર કહા : **એ અલ્લાહ !** ઈસ કો કિતાબ યાની કુરઆને કરીમ કા ઈલ્મ અતા ફરમા. (بخاری، 44/1، حدیث: 75)

પ્યારે પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈન બયાન

કદા મિસાલોં ઓર અહાદીસ કે ઈલાવા ભી રસૂલે કરીમ ﷺ કી સીરત મેં એક ઉસ્તાઝ કે લિએ બહુત સારે મદની ફૂલ હેં, આપ ﷺ તાલીમો તબ્લીગ કે દૌરાન ઈન્તેહાઈ નર્મી ઓર શફકત કા મુઝાહરા ફરમાતે થે, જિસ કે સબબ હર એક પર ખુશ ગવાર અસર પળતા થા ઓર સીખને કે બાદ ઈસ પર અમલ કરને મેં એક લઝઝત મેહસૂસ કરતા. એક કામચાબ ઉસ્તાઝ કે લિએ ઈન તરીકોં કો અપનાને કે સાથ સાથ ઝરૂરી હૈ કિ વોહ ખુદ મુખ્તલિફ ખૂબિયોં ઓર પાકીઝા સીરત વ કિરદાર કા હામિલ હો તાકિ ઉસ કી શખ્સિયત તાલિબે ઈલ્મોં કી ઝિન્દગી મેં ઈન્કેલાબ બરપા કર સકે ઓર સાથ હી વોહ અપને શાગિર્દોં કે સાથ નર્મી ઓર મહબ્બત કા રવચ્ચા અપનાએ, ગૈર અખ્લાકી વ ગલત હરકતોં કે સાદિર હોને પર માર પીટ કરને, ગાલિયાં દેને, બે વુકૂફ, ના હંજાર વગૈરા નાઝેબા કલેમાત કેહને કે બજાએ નર્મી ઓર મહબ્બત સે સમજાએ. ઉન કે લાયાની (બેકાર-ફાલતૂ) એતેરાઝાત પર મઝાક ઉઘાના ઓર ગેહરે એતેરાઝાત પર ઝુઝલાહટ કી કેફિયત કા તારી હો જાના, સીરતે નબવી કે સરાસર ખિલાફ હૈ. નીઝ ખુદ ગરઝી ઓર માલો દૌલત કે હુસૂલ કો મક્સદે અસ્લી બનાને કે બજાએ તલબા કી ખૈર ખ્વાહી ઓર અચ્છે મુસ્તકબિલ (Bright future) કો અપના મુતમ્મહે નઝર (Target) બનાએ. **અલ્લાહ** કરીમ હમ સબ કો મુસ્તફા કરીમ ﷺ કી મુબારક સીરત અપનાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اٰمِيْن بِجَاۗءِ النَّبِيِّ الْاٰمِيْن صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

COMMENTS

તારસર

મૌલાના અબૂ રજબ મુહમ્મદ આસિફ અતારી મદની

કેહતે હૈં કિ કિસી શખ્સ કે પાસ એક ગધા થા. એક દિન વોહ ઉસે બેચને કે લિએ ચલા તો ઉસ કા બેટા ભી સાથ હો લિયા. રાસ્તે મેં એક જગહ ઔરતેં કુંવેં સે પાની ભર રહી થી, બાપ બેટે કો ગધે કે સાથ પૈદલ ચલતા દેખ કર આપસ મેં કેહને લગીં કિ યેહ દોનોં કિતને નાદાન (યાની ના સમજ) હૈં કે સવારી પાસ હોતે હુવે ભી પૈદલ જા રહે હૈં ! **યેહ તબસેરા** (Comment) બાપ ને સુન લિયા ઔર બેટે સે કેહને લગા : તુમ ગધે પર બૈઠ જાઓ, મેં પૈદલ ચલતા હૂં. અભી થોળી દૂર હી ગએ હોંગે કિ ચન્દ બળી ઉમ્ર કે લોગ મિલે જો ઇન્હેં દેખ કર કેહને લગે : દેખો જી ! **ક્યા ઝમાના આ ગયા હે કિ બૂઠા બાપ પૈદલ ચલ રહા હે ઔર બેટા સવારી કે મજે લે રહા હે !** યેહ સુન કર બેટા સવારી સે નીચે ઉતર આયા ઔર ઇસરાર કર કે બાપ કો સવાર કરા દિયા, થોળા આગે ચલે તો ઇન્હેં જવાનોં કા એક ગ્રુપ મિલા જો ઇન્હેં દેખ કર કેહને લગા : કિતના સંગદિલ બાપ હૈ કિ ખુદ સવારી પર બૈઠા હૈ ઔર બેટે કો પૈદલ ચલા રહા હે ! **યેહ સુન કર બાપ ને બેટે કો અપને સાથ સવારી પર બિઠા લિયા, અભી ઇન્હોં ને થોળા હી ફાસલા તૈ કિયા થા કિ ઇન્હેં કુછ ઔર લોગ મિલે જિન મેં સે એક શખ્સ ને તબસેરા** (Comment) કિયા : મિયાં ! મુઝે નહીં લગતા કિ યેહ ગધા

તુમ્હારા હે ! ક્યુંકિ યેહ મર મર કર (યાની બહુત મુશ્કિલ સે) ચલ રહા હે ઔર તુમ દોનોં ઇસ પર મજે સે ચઢે બૈઠે હો !

માહનામા ફેઝાને મદીના કે કારેઈન ! કિસી કી જાત, સિકાત, લિબાસ, અન્દાઝે ગુફતગૂ, ચાલ ઢાલ કામ કાજ, રહન સહન ઔર કારકર્દગી વગેરા કે બારે મેં તબસેરે કરના હમારે યહાં આમ હૈ ઔર ઇસે અપના હક સમજા જાતા હૈ. ઘરોં, દફાતિર, ફેક્ટ્રીયોં, બાઝારોં, મીડિયા ઔર સોશયલ મીડિયા વગેરા મેં અચ્છે બુરે હર તરહ કે તબસેરે હો હી રહે હોતે હૈં. ઇન તબસેરોં કા નિશાના હમારી અપની ઔલાદ યા બીવી ભી હો સકતી હૈ ઔર ઑફિસ મેં સાથ કામ કરને વાલે ભી ! દુકાનદાર ભી હો સકતા હૈ ઔર ગાહક ભી ! ફિર યેહ તબસેરે મુસ્બત (Positive) ભી હોતે હૈં ઔર મન્ફી (Negative) ભી ! યાદ રખિએ ! હમારા તબસેરા કિસી કો બિગાળ ભી સકતા હૈ ઔર સંવાર ભી ! યેહ કિસી કો પરેશાની ભી દે સકતા હૈ ઔર આસાની ભી ! માયૂસી કા શિકાર હોને વાલા હમારે મુસ્બત તબસેરે સે કામચાબી કી તલાશ મેં નિકલ સકતા હૈ, કિસી કો તરક્કી કરને કા જઝબા મિલ સકતા હૈ, ઉસ કી મહારત (Skill) મેં ઇઝાફા હો સકતા હૈ, કોઈ જન્નત મેં લે જાને વાલે રાસ્તે પર ચલ સકતા હૈ ઔર હમારા એક મન્ફી તબસેરા “ગિરતી હુઈ દીવાર કો એક ધક્કા ઔર દો” કા કિરદાર અદા કર કે કિસી કો ખુદકુશી પર મજબૂર કર સકતા હૈ, કિસી કા હંસતા બસતા ઘર ઉજાળ સકતા હૈ, કિસી કા કેરિયર તબાહો બરબાદ કર સકતા હૈ.

ઉસ્તાઝ, પીર, માં-બાપ, ખાનદાન વાલોં કે તબસેરે (Comments) ઇન્સાન કે લિએ ઝિયાદા અહમિયત રખતે હૈં, ઇસ લિએ હમેં યેહ ખયાલ રખના ચાહિએ કિ હમ કહાં, કબ ઔર કિસ કે બારે મેં, કિસ કે સામને ક્યા કમેન્ટ કર રહે હૈં ! ઇસ કે સાથ સાથ યેહ તબસેરે હમારી મુસ્બત યા મન્ફી સોચ ભી ઝાહિર કરતે હૈં ઔર હમારી શખ્સિયત કા તઆરુફ ભી કરવાતે હૈં કિ હમ કિસ કિસ્મ કે ઇન્સાન હૈં ! ઇસ લિએ જબ કિસી કે બારે મેં તબસેરા કરને લગેં તો “પેહલે તોલો બાદ મેં બોલો” કે ઉસૂલ પર અમલ કર લીજિએ, **فَايْزَانَ مَدِيْنَةَ** ફાઈદે મેં રહેંગે. ઇન મિસાલોં કી મદદ સે અપને તબસેરે કે મુસ્બત યા મન્ફી હોને કા ફેસલા કરના કદ્રે આસાન હો જાએગા :

મુસ્બત તબસેરે કી 20 મિસાલે : વોહ તબસેરે જિસ મેં કિસી કી હૌસલા અફઝાઈ કી ગઈ હો, કિસી કો તસલ્લી દી ગઈ હો યા હિમ્મત દિલાઈ ગઈ હો જેસે : (1) ખૂબ (2) શાનદાર (3) મુઝે આપ કી બાત પસન્દ આઈ (4) આપ કા અન્દાઝે ગુફતગૂ અચ્છા લગા (5) આપ કી કારકર્દગી પેહલે સે બેહતર હૈ (6) આપ ને જો નાત શરીફ પઢી ઉસ કી તર્ઝ મુન્ફરિદ થી (7) આપ ને ઈસ ઉનવાન પર અચ્છે પોઈન્ટસ બયાન કિએ (8) આપ સે મિલ કર ખુશી હુઈ (9) આપ કા બયાન માલૂમાતી થા (10) આપ કી કિતાબ દિલચસ્પ હૈ (11) આપ ને બળા ઉમ્દા ડિઝાઈન બનાયા હૈ (12) આપ કા બનાયા હુવા ખાના બહુત મઝેદાર હૈ, મૈં તો ઉંગલિયાં ચાટતા રેહ ગયા (13) આપ કે ઘર કી સફાઈ દેખને કે લાઈક હૈ (14) આપ કી શખ્સિયત (Personality) શાનદાર હૈ (15) નાકામી કામયાબી કા ઝીના (યાની સીડી) હોતી હૈ (16) હિમ્મત ન હારેં હર મુશ્કિલ કે બાદ આસાની હૈ (17) ગિરતે હૈં શેહસવાર હી મૈદાન મેં (યાની ગલતી કામ કરને વાલોં સે હી હોતી હૈ, આપ ઉન સે તો બેહતર હૈં જો કુછ કરને કા હૌસલા હી નહીં રખતે) (18) સુબહ કા ભૂલા શામ કો આ જાએ તો ઉસે ભૂલા નહીં કેહતે (યાની ગલતી કરને વાલા અગર અપની ગલતી દુરુસ્ત કર લે તો ઉસે બુરા નહીં કેહના ચાહિએ) (19) જબ જાગે હુવા સવેરા (યાની અપની ગલતી કા એહસાસ હોને પર માયૂસ હોને કે બજાએ ઉસે ઠીક કરને કી કોશિશ કરની ચાહિએ) (20) સખ્ર કા ફલ મીઠા હોતા હૈ (મતલબ : જલ્દી નહીં મયાની ચાહિએ, સખ્ર કા નતીજા અચ્છા હોતા હૈ)

એહતિયાત કીજિએ : યેહ બયાલ રહે કિ મુસ્બત તબસેરા કરતે વક્ત ઝૂટ સે ભી બચા જાએ, ઝૂટ વોહ જો સચ કા ઉલટ હો ઈસ લિએ વોહી બાત કહી જાએ જો સચ હો. “બહુત પસન્દ આયા” ઉસી વક્ત બોલિએ જબ “બહુત” પસન્દ આયા હો, વરના સિર્ફ “પસન્દ આયા” કહિએ, સમઝદાર કે લિએ ઈશારા હી કાફી હૈ. ઈસી તરહ તબસેરા કરતે વક્ત નિચ્ચત કા બયાલ રખિએ ક્યૂંકિ દિલજોઈ, હૌસલા અફઝાઈ, ઢારસ, તસલ્લી ઔર ચીઝ હૈ જબકિ ખુશામદ ઔર ચીઝ !

સેન્ડવિચ ટેકનિક (Sandwich technique) : મુસ્બત તબસેરે કો કિસી કી ઈસ્લાહ (દુરુસ્તી) કે લિએ ભી ઈસ્તેમાલ કિયા જા સકતા હૈ, ઈસે સેન્ડવિચ ટેકનિક ભી કેહતે હૈં વોહ ઈસ તરહ કિ પેહલે ઉસ કે કામ કી સચ્ચી તારીફ કર દીજિએ ફિર જિસ ખામી કી નિશાનદેહી કરના હો ઉસે અચ્છે લેહજે ઔર અલ્ફાઝ મેં બયાન કર દીજિએ ઔર આખિર મેં ઉસે દુઆઓં સે નવાઝ દીજિએ.

મન્ફી તબસેરે કી 34 મિસાલે : વોહ તબસેરા જો કિસી કી હૌસલા શિકની કા સબબ બને, ઉસ કી હિમ્મત તોળ દે, ઉસે માયૂસ કર દે યા ઉસ કા દિલ દુખાને કા સબબ બને મસલન (1) તુમ્હેં ન જાને કબ અક્લ આએગી (2) યેહ તુમ્હારી ના એહલી હૈ (3) તુમ હમેશા લેટ આતે હો (4) ઈસ નાકામી કે ઝિમ્મેદાર તુમ ખુદ હો (5) તુમ્હારા રવૈયા અફસોસ નાક હૈ (6) મુઝે પેહલે હી ડર થા કિ તુમ કામ બિગાળ દોગે (7) યેહ કામ તુમ્હારે બસ કી બાત નહીં (8) બે વુકૂફી કી ભી કોઈ હદ હોતી હૈ (9) તુમ સે મિલ કર મુઝે ઝરા ભી ખુશી નહીં હુઈ (10) તુમ્હેં દેખ કર મેરા ખૂન ખોલને લગતા હૈ (11) તુમ્હેં નૌકરી તો મિલની નહીં પકોળોં કી રેઢી (ભરી) લગા લો (12) તુમ્હારે દિમાગ મેં ભુસ ભરા હુવા હૈ (યાની તુમ બહુત બે વુકૂફ હો) (13) સિર્ફ પાસ હો કર તુમ ને કૌન સા તીર માર લિયા હૈ પોઝીશન લેતે તો કુછ ઔર બાત હોતી (14) તુમ્હારા મઝમૂન સતહી નૌઈયત કા હૈ (15) લમ્બી લમ્બી મત છોળો (યાની ઝૂટ નહીં બોલો) (16) આપ ખુશામદ કર રહે હો (17) તુમ મુઝે ઉલ્લૂ (યાની બે વુકૂફ) બના રહે હો (18) તુમ મતલબી હો (19) લાલચી હો (20) તુમ ધોકે બાઝ હો (21) તુમ સે ખૈર કી ઉમ્મીદ નહીં (22) તુમ ને ખુદ અપને પાઉ પર કુલહાળી મારી હૈ (યાની અપના નુક્સાન ખુદ કિયા હૈ) (23) તુમ નહીં બદલ સકતે (24) ઈન તિલોં મેં તેલ નહીં (યહાં કામ નહીં બનેગા) (25) લૌટ કે બુધ્ધુ ઘર કો આએ (ગલતિયોં કે સબબ, વહીં વાપસ આ ગએ જહાં સે ચલે થે) (26) કવ્વા ચલા હંસ કી ચાલ ઔર અપની ભી ભૂલ ગયા (જબ કોઈ કિસી માલદાર યા સાહિબે હૈસિયત આદમી કી રેસ (પૈરવી) કર કે નુક્સાન ઉઠાએ તો ઉસ વક્ત કેહતે હૈં) (27) યેહ મુંહ ઔર મસૂર કી દાલ (તુમ ઈસ લાઈક નહીં) (28) કામ કા ન કાજ કા દુશ્મન અનાજ કા (સુસ્ત ઔર કાહિલ આદમી જિસ કા ખાને કે સિવા ઔર કોઈ કામ ન હો) (29) મુફ્ત કી રોટિયાં કબ તક તોળોગે (30) વોહ અંધી ચલાતા હૈ (યાની અપની મર્ઝી કરતા હૈ) (31) મીઠા મીઠા હપ ઔર કળવા કળવા થૂ (જો ખુદ કો પસન્દ હો ઉસે કબૂલ ઔર જો પસન્દ ન હો ઉસે કબૂલ નહીં કરતે) (32) અબ આયા ઊંટ પહાળ કે નીચે (યેહ ઉસ વક્ત બોલતે હૈં જો કિસી કે કાબૂ મેં ન આતા હો, ફિર કિસી મુસીબત મેં ગિરફતાર હો જાએ) (33) રસ્સી જલ ગઈ મગર બલ ન ગયા (યાની શાનો શૌકત ચલી ગઈ (લેકિન) તકબ્બુર ન ગયા) (34) તુમ્હારી ગર્દન મેં સરયા આ ગયા હૈ (યાની તુમ તકબ્બુર કરને લગે હો)

મન્ફી તબસેરા કરતે વક્ત ગીબત, બોહતાન ઔર દિલ આઝારી સે બચના બહુત દુશ્વાર હૈ, યુનાન્ચે ઈસ સે બચને હી મેં આફિયત હૈ. મૌલા એ કરીમ હમેં ઝબાન કી એહતિયાતેં અપનાને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اٰمِيْنَ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَوْمِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

વતન સે મહબ્બત કે તકાએ

 મોહાનલ ઉસ્તાઝ યહયા રાજા અશરફી

હમારા વતન (મુલ્ક) હમારી પેહચાન છે, હમ દુન્યા કે કિસી ભી ખિત્તે મેં ચલે જાએ હમારી પેહચાન ઈસી સે છે. યેહ વતન હમારે લિએ એક ઘર કી માનિન્દ હી નહીં બલ્કિ હકીકતન એક ઘર છે. કિસી સે ભી પૂછા જાએ કિ ક્યા આપ કો અપને વતન સે મહબ્બત છે તો યકીનન ઉસ કા જવાબ “હાં” મેં હોગા. વતન **અલ્લાહ** કી નેમત હૈ તો ઈસ નેમત સે મહબ્બત કે કુછ તકાએ ભી હૈં યુનાન્થે હમ મેં સે હર એક કો ચાહિએ કિ ઈન તકાઓં કો પૂરા કરે ઓર મુલ્ક કી તામીર વ તરક્કી મેં અપના અપના હિસ્સા મિલાએ.

વતન સે મહબ્બત કા તકાઝા હૈ કિ

 હમ શરીઅત કે દાઈરે મેં રેહતે હુવે અપને મુલ્ક કે કવાનીન પર અમલ કરેં.

 ટ્રેફિક કવાનીન કી પાબન્દી કરેં ઓર રાહ ચલતે, ડ્રાઈવિંગ કરતે હુવે અપને વતન કી ફઝા કી હિફાઝત કી કોશિશ કરેં. ગાળિયોં કી વોહ તમામ

ખરાબિયાં જિન કી વજહ સે ફઝા મેં ધુવાં ફૈલતા હૈ ઉન્હેં દુરુસ્ત કરવાએ.

 અપને વતન કી સળકોં પર એસા સામાન મસલન સરયા, લોહે કે બળે બળે ઔઝાર વગૈરા ન ઘસીટે જો સળકોં કે ટૂટને ઔર ખરાબ હોને કા બાઈસ બને.

 રોડ, ટ્રેન કી પટરી, બિજલી કે તાર ઔર ગેસ કે પાઈપ વગૈરા કહીં સે ખરાબ હોં ઔર ઉસ સે હમારે વતન ઔર હમ વતનોં (દેશવાસિયોં) કો નુક્સાન પહુંચને કા અન્દેશા હો તો મુતઅલ્લિકા મોહકમે (પ્રશાસન) કો ઈસ કી ઈતેલાઅ ઝરૂર દેં.

 કચરા વગૈરા સળકોં ઔર ગલિયોં મેં ફેંક કર અપને વતન કી ખૂબ સૂરતી તબાહ ઔર બીમારિયોં મેં ઈઝાફા ન કરેં. મુસલમાન કે લિએ તો તહારત, પાકીઝગી ઔર સફાઈ વ સુથરાઈ કા હુકમ હૈ બલ્કિ સફાઈ કો ઈમાન કા હિસ્સા કરાર દિયા ગયા હૈ.

 હમ વતનોં (દેશવાસિયોં) કો કિસી ભી મુઆમલે મેં હમારી મદદ કી ઝરૂરત હો તો જહાં તક

મુમકિન નજર આએ ઉન કે કામ આએ, રોડ એક્સીડન્ટ મેં ઉન કા સહારા બનેં, ગરીબ હમ વતનોં (દેશવાસિયોં) કી ઝરૂરતોં કા બયાલ રહેં.

🇮🇳 કિસી હમ વતન (દેશવાસી) કી કોઈ ગિરી હુઈ ચીઝ આપ કો મિલે તો ઉસે બ હિફાઝત ઉસ તક પહુંચાને કી કોશિશ કરેં અગર માલૂમ ન હો તો શરઈ તૌર પર જો “લુક્તે” કે એહકામ હેં ઉન કે મુતાબિક અમલ કરેં. (1)

🇮🇳 ખરીદારી મેં અપને મુલકે અઝીઝ કી પ્રોડક્ટ્સ કો તરજીહ દેં, બિલા વજહ મુલકી મસનૂઆત કી બુરાઈ ન કરેં, બલ્કિ દૂસરોં કો ભી અપને મુલક કી મસનૂઆત (Products) ખરીદને કા ઝેહન દેં.

🇮🇳 સરકારી ઇંદારે ઔર ઉન કા સામાન હમારે વતને અઝીઝ કા સામાન હૈ, ઇસે કિસી કિસ્મ કા નુક્સાન ન પહુંચાએં.

🇮🇳 અગર આપ સરકારી મુલાઝિમ (Government Servant) હેં તો યાદ રહેં કિ આપ ઇસ વતને અઝીઝ કે ખુસૂસી નુમાઈન્દે હેં ઇસ લિએ આપ કે લિએ ઝિયાદા ઝરૂરી હૈ કિ ઇસ કી ઇમલાક વ અશ્યા (સરકારી મિલકત) કા દુરુસ્ત ઇસ્તેમાલ કરેં.

🇮🇳 ગલિયોં મેં સ્ટ્રીટ લાઈટ્સ વગેરા જલતી હેં ઔર ઇસ કે લિએ યકીનન હમારે મુલક કી બિજલી ખર્ચ હોતી હૈ, વતન સે મહબ્બત કે તકાઝે કે પેશે નજર કોશિશ કરેં કિ કહીં ભી ફૂઝલ જલતી હુઈ લાઈટ મિલે મસલન દિન કા ઉજાલા ફેલ ચુકા હૈ ઔર લાઈટેં અભી જલ રહી હેં તો ઉન્હેં ઓફ કરેં યા કરવાએં.

🇮🇳 વતને અઝીઝ કે ઉલમા એ એહલે સુન્નત, આશિકાને રસૂલ કે મદારિસ, જામેઆત ઔર દીની ઇંદારે યેહ મુલક સે પુર ખુલૂસ મહબ્બત કરતે ઔર સિખાતે ભી હેં ઔર દીની તાલીમાત ભી દેતે હેં, હમેં

દીન ઔર વતન દોનોં કી ઝરૂરત હૈ ચુનાન્થે અપને બચ્ચોં કો ઇન દીની ઇંદારોં મેં તાલીમ દિલવાએં, ઇન દીની ઇંદારોં કે સાથ તઆવુન કરેં, ઇન કી આબાદકારી ઔર ખુશહાલી હકીકતન અપને વતને અઝીઝ કે મુહિબ્બીન વ વફાદાર અફરાદ બઢાને કે મુતરાદિફ હૈ.

🇮🇳 અગર આપ બૈરૂને મુલક મુકીમ હેં તો વહાં કિસી ભી એસી એક્ટિવીટી (પ્રવૃત્તિ) કા હિસ્સા ન બનેં જો આપ કે મુલક કી બદનામી કા સબબ બને.

🇮🇳 તાજિરોં ઔર સેઠોં કો યાહિએ કિ અપને મુલાઝિમીન કા હક ન દબાએં, જબકિ મુલાઝિમીન કો યાહિએ કિ સુસ્તી, કામ ચોરી ઔર અપની ઝિમ્મેદારિયોં મેં કોતાહી ન કરેં, જબ હમ સબ અપની અપની ઝિમ્મેદારિયાં પૂરી કરેંગે, દૂસરોં કે હુકૂક અદા કરેંગે તો એક મઝબૂત ઔર બાહમ મહબ્બત રખને વાલા મુઆશરા પૈદા હોગા, યહી મુઆશરા વતને અઝીઝ કી તરકકી કા સબબ ભી બનેગા.

🇮🇳 વતને અઝીઝ કા કોઈ ફર્દ અગર કોઈ ગલત હરકત કરે, મુઆશરતી, મઆશી યા અખ્લાકી એતેબાર સે કાબિલે ગિરફત મુઆમલાત મેં શામિલ હો તો ઉસે સમજાને, રાહે રાસ્ત પર લાને ઔર અગર ઝરૂરી હો તો ઉસ સે ઊપર કે ઇંદારે યા ફર્દ કો ઇતેલાઅ દેને કી કોશિશ ઝરૂર કરેં મગર ઉસ કી વીડિયો ઔર તસવીરેં બના કર, પોસ્ટે લિખ કર સોશ્યલ મીડિયા પર આમ ન કરેં, ક્યૂંકિ અગર વોહ શપ્સ ગુનાહ કર રહા હૈ તો ઇસ તરહ વાઈરલ કરને સે એક તો ગુનાહ કી ઇશાઅત (Advertise) હોગી જો ખુદ ગુનાહ હૈ ઔર દૂસરા અપને હી વતન કી બદનામી હોગી.

અલ્લાહ પાક હમેં અપને વતન (મુલક) સે મહબ્બત ઔર ઇસ કી તામીર વ તરકકી કે લિએ ખૂબ મેહનત કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન

(1) જિસે “લુક્ત” યાની કોઈ ગિરી પળી ચીઝ મિલે તો ઉસ પર તશહીર લાઝિમ હૈ યાની બાઝારોં ઔર શારેએ આમ ઔર મસાજિદ મેં ઉતને ઝમાને તક એલાન કરે કિ અબ ઝન્ને ગાલિબ હો જાએ કિ માલિક અબ તલાશ ન કરતા હોગા. યેહ મુદત પૂરી હોને કે બાદ ઉસે ઇખ્તિયાર હૈ કિ લુક્તે કી હિફાઝત કરે યા કિસી મિસ્કીન પર સદકા કર દે.

મઝીદ તફસીલ કે લિએ બહારે શરીઅત, હિસ્સા 10, સફહા 471 પર લુક્તે કા બયાન પઢિએ

ઇસ્મે ગિરામી “નબિયુતૌબહ” और 17 ઇલ્મી નિકાત

(કિસ્ત : 08)

ગુઝશ્તા સે પૈવસ્તા (પિછલે અંક સે જારી)

ઇમામે એહલે સુન્નાત, હુઝૂર સૈયદી આલા હઝરત ઇમામે અહમદ રઝા ખાન હન્ફી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى نے نامہ مبارک “نابییوتوبہ” کی 13 تौجیحات شریعت سے لے کر اور کتب سے جہاں 4 تौجیحات اپنی جہاں سے لیکر فرمائی ہیں، یوں آپ لکھتے ہیں : “نامہ مبارک” نابیوتوبہ اجماع جہاں و کسیروں نے نامہ پاک ہے، اس کی تہذیب تौجیحات کی رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى نے لکھی ہے۔ یہ سبھی لکھ کر اجماع جہاں و کسیروں نے لکھی ہے۔ یہ سبھی لکھ کر اجماع جہاں و کسیروں نے لکھی ہے۔ یہ سبھی لکھ کر اجماع جہاں و کسیروں نے لکھی ہے۔

مৌلانا अबु-نور راسیخ اલી آتاری مدنی

જમઉલ વસાઈલ શહે શમાઈલ વ મતાલેઉલ મસરતિ વ મવાહિબ વ શહે ઝુરકાની વ મજમઉલ બહાર સે ઇલ્તેકાત કી ઔર યાર બ તૌફીકે **અલ્લાહ** તઆલા અપની તરફ સે બઢાઈ સબ સતરહ હુઈ, بَعْضُهَا أَمَلٌ مِنْ بَعْضِ وَأَخْل (ઇન મેં હર એક દૂસરી સે લગીઝ ઔર મીઠી હૈ)

યહાં ઉન 17 તૌજીહાત કો ખુલાસતન પેશ કિયા જાતા હે :

1 હુઝૂરે અકદસ صَلَّی اللہُ تَعَالَى عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી હિદાયત સે આલમ (જહાન યાની બહુત બળી તાદાદ) ને તૌબા ઔર રુજૂઅ ઇલલ્લાહ કી દૌલતેં પાઈ, ફૌરન છોળ દેના ઔર આઈન્દા ન કરને કા અઝ્મ કાફી હુવા. નબિયે રેહમત

ﷺ હુઝૂર કી આવાઝ પર મુતફરિક જમાઅતેં, મુખ્તલિફ ઉમ્મતેં **અલ્લાહ** પાક કી તરફ પલટ આઈ.

2 રસૂલે કરીમ ﷺ કી બરકત સે ખલાઈક કો તૌબા નસીબ હુઈ, પેહલી ઔર ઈસ તૌહીલ મેં ફક હૈ યાની હિદાયત નામ હૈ રાસ્તા દિખાને ઔર દાવત દેને કા જબકિ આપ ﷺ કી બરકત મિલને સે મુરાદ તૌબા કી તૌફીક નસીબ હોના હૈ.

3 જિસ કદર લોગોં ને રસૂલે કરીમ ﷺ કે હાથ પર તૌબા કી દીગર અમ્બિયા એ કિરામ કે હાથોં પર ન હુઈ. સહીહ હદીસોં સે સાબિત (હૈ) કિ રોઝે કિયામત યેહ ઉમ્મત સબ ઉમ્મતોં સે શુમાર (ગિનતી) મેં ઝિયાદા હોગી, ન ફકત હર એક ઉમ્મત જુદાગાના બલ્કિ મજમૂએ જમીઅ ઉમમ સે, એહલે જન્નત કી એક સૌ બીસ સફેં હોંગી જિન મેં **محمد الله تعالى** અસ્સી (80) હમારી ઔર ચાલીસ (40) મેં બાકી સબ ઉમ્મતેં, **والحمد لله رب العالمين**

4 આપ ﷺ તૌબા કા હુકમ લે કર આએ.

5 **अَللّٰهُمَّ** કી બારગાહ સે કબૂલે તૌબા કી બિશારત લાએ.

6 આપ ﷺ તૌબા એ આમ લાએ હર નબી સિફેં અપની કૌમ કે લિએ તૌબા લાએ, જબકિ આપ તમામ જહાન સે તૌબા લેને આએ.

7 બલ્કિ તૌબા કા હુકમ વોહી લે કર આએ કિ અમ્બિયા **عليهم الصلوة والسلام** સબ ઈન કે નાઈબ હૈં તો રોઝે અવ્વલ સે આજ તક ઔર આજ સે કિયામત તક જો તૌબા ખલ્ક સે તલબ કી ગઈ યા કી જાએગી, વાકેઅ હુઈ યા વુફૂઅ પાએગી. સબ કે નબી, હમારે નબિયુતૌબહ હૈં.

8 “નબિયુતૌબહ” સે મુરાદ “નબિયુ અહલિતૌબહ” હૈ જેસા કિ કુરઆને પાક કી આયત **وَسَلِّ** **الْقُرْآنِ** મેં **الْقُرْآنِ** સે મુરાદ “**أَهْلَ الْقُرْآنِ**” હૈ, અબ ઝિયાદા મુનાસિબ યેહ હૈ કિ તૌબા સે મુરાદ ઈમાન લેં, યુનાન્હે “નબિયુતૌબહ” કે માના હુવે “તમામ એહલે ઈમાન કે નબી”.

9 રસૂલે રેહમત ﷺ કી ઉમ્મત તવ્વાબીન હૈં, વસ્ફેં તૌબા મેં સબ ઉમ્મતોં સે મુમતાઝ હૈં, કુરઆન ઈન કી સિફત મેં અત્તાઈબૂન ફરમાતા હૈ, જબ ગુનાહ કર બેઠતે હૈં તો તૌબા કરતે હૈં યેહ ઉમ્મત કી ફઝીલત હૈ ઔર ઉમ્મત કી હર ફઝીલત ઉસ કે નબી કી તરફ રાજેઅ હૈ.

10 નબિયે રેહમત ﷺ કી ઉમ્મત કી તૌબા સબ ઉમ્મતોં સે ઝિયાદા મકબૂલ હુઈ, કિ ઈન કી

તૌબા મેં સિફેં નદામત, ગુનાહ કો ફૌરન છોળ દેના ઔર આઈન્દા ન કરને કા અઝૂમ કાફી હુવા, નબિયે રેહમત ﷺ ને ઈન કે બોઝ ઉતાર લિએ, અગલી ઉમ્મતોં કે સપ્ત વ શદીદ બાર ઈન પર ન આને દિએ, અગલોં કી તૌબા સપ્ત સપ્ત શરાઈત સે મશરૂત કી જાતી થી, બની ઈસરાઈલ કો ગાય કા બછળા પૂજને કે ગુનાહ કી તૌબા કે લિએ અપની જાનોં કો કતલ કરને કા ફરમાયા ગયા ઔર જબ સત્તર હઝાર આપસ મેં કટ ચુકે ઉસ વક્ત તૌબા કબૂલ હુઈ.

11 પ્યારે આકા **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ખુદ કસીરતૌબા હૈં, સહીહ બુખારી મેં હૈ (હુઝૂર **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ફરમાતે હૈં) : મૈં રોઝ **अَللّٰهُمَّ** સિહાને સે સૌ બાર ઈસ્તિગ્ફાર કરતા હું.

આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી તૌબા કિસી ગુનાહ સે ન હોતી થી કયૂંકિ આપ તો ગુનાહોં સે પાક થે, બલ્કિ આપ હર લમ્હા તરકકી એ મકામાતે કુર્બ વ મુશાહદે મેં હૈં,

જૈસાકિ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કા ફરમાન હૈ : **﴿وَلَا تَجِدُ حِمْلًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾** (તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર બેશક પિછલી તુમ્હારે લિએ પેહલી સે બેહતર હૈ. ⁽¹⁾)

જબ એક મકામે અજલલ વ આલા પર તરકકી ફરમાતે ગુઝશ્તા મકામ કો બ નિરબત ઈસ કે એક નૌએ તક્સીર તસવ્વુર ફરમા કર અપને રબ કે હુઝૂર તૌબા ઓ ઈસ્તિગ્ફાર લાતે તો વોહ હમેશા તરકકી ઔર હમેશા તૌબા એ બે તક્સીર મેં હૈં.

12 બાબે તૌબા : રસૂલે મુકર્રમ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી ઉમ્મત કે આબિર અહદ (ઝમાને) મેં બાબે તૌબા બન્દ હોગા, અગલી નબુવ્વતોં મેં અગર કોઈ એક નબી કે હાથ પર તાઈબ ન હોતા તો ઉન કે બાદ આને વાલે કિસી દૂસરે નબી કે હાથ પર તૌબા કર લેતા તો ભી મકબૂલ હોતી, જબકિ હુઝૂર ખાતમુન્નબિયીન **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી આમદ પર બાબે નબુવ્વત બન્દ હો ગયા ઔર જબ (કિયામત સે કબલ દુન્યા સે) આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કી ઉમ્મત રુખ્સત હો જાએગી (ઔર સિફેં કુફકાર બાકી બચેંગે) તો તૌબા કા દરવાઝા ભી બન્દ હો જાએગા, જો કોઈ આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કે દસ્તે અક્દસ પર તૌબા ન લાએ (યાની આપ પર ઈમાન ન લાએ) ઉસ કે લિએ કહીં તૌબા નહીં.

13 ફાતેહે બાબે તૌબા : આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** ફાતેહે બાબે તૌબા હૈં સબ મેં પેહલે સૈયદના આદમ **عليه السلام** ને તૌબા કી વોહ આપ હી કે તવસ્સુલ સે થી તો આપ હી અસ્લે તૌબા ઔર વસીલએ તૌબા હૈં.

14 હુઝૂર નબિયે રેહમત **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** તૌબા કબૂલ કરને વાલે હૈં, આપ કા દરવાઝાએ કરમ તૌબા

ઓ માઝેરત કરને વાલોં કે લિએ હમેશા ખુલા હૈ જબ આપ ને કઅબ બિન ઝુહેર કા ખૂન ઇન કે ઝમાનએ નસરાનિયત મેં મુબાહ ફરમા દિયા તો બાદહૂ ઇન કે રુજૂઅ લાને ઔર તૌબા કરને પર ઇન કી તૌબા ભી કબૂલ ફરમાઈ. તૌરાતે મુકદ્દસ મેં હૈ : لَا تَجْعَلُوهَا بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةِ وَلَكِنْ يَغْفُو وَيَغْفِرُ : બદી કા બદલા બદી ન દેંગે બલ્કિ બખ્શ દેંગે ઔર મગફેરત (મુઆફ) ફરમાએંગે.⁽²⁾

ઈસી લિએ “અફુવ” ઔર “ગફૂર” ભી હુઝૂરે અકદસ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે અસ્મા એ તૈયબા હેં.

15 બન્દોં કો હુકમ હૈ કિ આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર હો કર તૌબા ઓ ઇસ્તિગફાર કરેં **اَللّٰهُ** તો હર જગહ સુનતા હૈ, ઉસ કા ઇલ્મ, ઉસ કા સમ્મ, ઉસ કા શુદ્ધ સબ જગહ એક જૈસા હૈ મગર હુકમ યેહી ફરમાયા કિ મેરી તરફ તૌબા યાહો તો મેરે મેહબૂબ કે હુઝૂર હાઝિર હો જાઓ :

﴿وَأَنْتُمْ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ جَاؤُكُمْ فَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ وَاسْتَغْفِرْ لَكُمْ

لَهُمُ الرُّسُلُ لَوْجِبُوا لِلَّهِ تَوَابًا رَجِيمًا﴾

અગર વોહ જો અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કરેં, તેરે પાસ હાઝિર હો કર ખુદા સે બખ્શિશ યાહેં ઔર રસૂલ ઉન કી મગફેરત માંગે તો ઝરૂર ખુદા કો તૌબા કબૂલ કરને વાલા મેહરબાન પાએં.⁽³⁾

હુઝૂરે અકરમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી હયાતે ઝાહિરી મેં તો લોગ આપ કી બારગાહ મેં હાઝિર હોતે થે, અબ મઝારે પુર અન્વાર પર હાઝરી હોગી ઔર જહાં યેહ ભી મયસસર ન હો તો દિલ સે હુઝૂરે પુરનૂર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم કી તરફ તવજ્જોહ કરે ઔર આપ કી બારગાહ મેં ફરિયાદ, ઇસ્તેગાસા ઔર તલબે શફાઅત કરે કિ હુઝૂરે અકદસ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم અબ ભી હર મુસલમાન કે ઘર મેં જલ્વા ફરમા હેં યુનાન્યે અલ્લામા અલી કારી رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ લિખતે હેં : صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم نَبِیْہِ عَلَیْہِ السَّلَام حَاضِرٌ فِی بُیُوتِ أَهْلِ الْإِسْلَام : કી રૂહે મુબારકા હર મુસલમાન કે ઘર મેં જલ્વા ફરમા હૈ.⁽⁴⁾

16 આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم મુફીઝે તૌબા હેં, તૌબા આપ હી લેતે હેં ઔર આપ હી દેતે હેં, આપ તૌબા ન દેં તો કોઈ તૌબા ન કર સકે, તૌબા એક નેમતે ઉઝમા બલ્કિ હર નેમત સે બળી નેમત હૈ ઔર નુસૂસે મુતવાતિરા ઓલિયા એ કિરામ વ ઉલમા એ એલામ સે સાબિત હો ચુકા કિ હર નેમત કલીલ યા કસીર, સગીર યા કબીર, જિસ્માની યા રૂહાની, દીની યા દુન્યવી, ઝાહિરી યા બાતિની, રોઝે અવ્વલ સે અબ તક, અબ સે કિયામત તક, કિયામત સે આખેરત, આખેરત સે અબદ તક, મોમિન યા કાફિર, મુતીઅ યા ફાજિર, ફરિશ્તા યા ઇન્સાન, જિન્ન યા હૈવાન બલ્કિ ઝાતે

ઈલાહી કે સિવા જિસે જો કુછ મિલી યા મિલતી હૈ યા મિલેગી સબ ઇન્દોં કે હાથોં પર બટી ઔર બટતી હૈ, ખુદ ફરમાતે હેં : اَلَا اَبُو الْقَاسِمِ اللّٰهُ یُعْطِیْ وَآلَا اَقْسَمُ : અબુલ કાસિમ હૂં **اَللّٰهُ** દેતા હૈ ઔર મેં તકસીમ કરતા હૂં.⁽⁵⁾

17 ગુનાહોં સે ઇન કી તરફ તૌબા કી જાતી હૈ તૌબા મેં ઇન કા નામ **اَللّٰهُ** રબ્બુલ ઇઝ્ઝત કે નામ કે સાથ લિયા જાતા હૈ કિ મેં **اَللّٰهُ** વ રસૂલ કી તરફ તૌબા કરતા હૂં, ઉમ્મુલ મોમિનીન સૈયદા આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہَا ને અર્ઝ કી : يَا رَسُولَ اللَّهِ اتُوبُ إِلَى اللَّهِ، وَإِلَى رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَاذَا أَذْنُبْتُ؟ યા રસૂલલ્લાહ ! મેં **اَللّٰهُ** ઔર **اَللّٰهُ** કે રસૂલ કી તરફ તૌબા કરતી હૂં મુઝ સે કયા ખતા હુઈ ?⁽⁶⁾

મોઅજમે કબીર મેં હઝરતે સૌબાન رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہુ સે હૈ : અબૂ બક સિદ્દીક વ ઉમર ફારૂક વગેરેહુમા ચાલીસ અજિલ્લા સહાબા એ કિરામ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہુ ને હુઝૂરે અકદસ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم કી તરફ ખળે હો કર હાથ ફેલા કર લરઝતે કાંપતે હુઝૂર સે અર્ઝ કી : تَبَّأَ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ : હમ **اَللّٰهُ** ઔર ઉસ કે રસૂલ કી તરફ તૌબા કરતે હેં.⁽⁷⁾

ઈમામે એહલે સુન્નત મઝીદ ફરમાતે હેં : તૌબા કે માના હેં ના ફરમાની સે બાઝ આના, જિસ કી માસિયત કી હૈ ઉસ સે અહદે ઇતાઅત કી તજદીદ કર કે ઉસે રાઝી કરના, ઔર નરસે કતઈ કુરઆન સે સાબિત (હૈ) કિ **اَللّٰهُ** رَزَّوَجَلَّ કા હર ગુનહગાર હુઝૂર સૈયદે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم કા ગુનહગાર હૈ. قَالَ اللَّهُ تَعَالٰی : ﴿مَنْ يَطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ : જિસ ને રસૂલ કી ઇતાઅત કી ઉસ ને **اَللّٰهُ** કી ઇતાઅત કી.⁽⁸⁾

ઈસ કો અકસે નકીઝ, مَنْ لَمْ يَطِيعِ اللَّهَ لَمْ يَطِيعِ الرَّسُولَ, લાઝિમ હૈ ઔર હમારે કૌલ **اَللّٰهُ** فَقَدْ عَصَى الرَّسُولَ કા યેહી માના હૈ. ઔર કુરઆને અઝીમ હુકમ દેતા હૈ કિ **اَللّٰهُ** વ રસૂલ કો રાઝી કરો.

﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرَٰضَوْا مِنْكُمْ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ : قَالَ اللَّهُ تَعَالٰی : જિયાદા રાઝી કરને કે મુસ્તહિક **اَللّٰهُ** વ રસૂલ હેં અગર યેહ લોગ ઇમાન રખતે હેં.⁽⁹⁾

اَللّٰهُ કરીમ હમેં ભી નબિયુતૌબહ જનાબે મુહમ્મદ મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰલِہٖ وَسَلَّم કે વસીલએ જલીલા સે હર તરહ કી ખતાઓ ઔર ગુનાહોં કી મુઆફી અતા ફરમાએ.

اَشْيَيْنِ يَجَاوِزُ النَّبِيَّ اِلَّا مَعْنَى سَلَامٍ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

(1) 30/1, 30/4: (2) بخاری, 25/2, 25/2, 2125: سنن دارمی, 16/1, 16/2, 16/3: (3) 5: (4) 64: (5) 118/2: (6) 4243: (7) 2105: (8) 1423: (9) 5: (10) 80: (11) 62: (12) 62: (13) 62: (14) 62: (15) 62: (16) 62: (17) 62: (18) 62: (19) 62: (20) 62: (21) 62: (22) 62: (23) 62: (24) 62: (25) 62: (26) 62: (27) 62: (28) 62: (29) 62: (30) 62: (31) 62: (32) 62: (33) 62: (34) 62: (35) 62: (36) 62: (37) 62: (38) 62: (39) 62: (40) 62: (41) 62: (42) 62: (43) 62: (44) 62: (45) 62: (46) 62: (47) 62: (48) 62: (49) 62: (50) 62: (51) 62: (52) 62: (53) 62: (54) 62: (55) 62: (56) 62: (57) 62: (58) 62: (59) 62: (60) 62: (61) 62: (62) 62: (63) 62: (64) 62: (65) 62: (66) 62: (67) 62: (68) 62: (69) 62: (70) 62: (71) 62: (72) 62: (73) 62: (74) 62: (75) 62: (76) 62: (77) 62: (78) 62: (79) 62: (80) 62: (81) 62: (82) 62: (83) 62: (84) 62: (85) 62: (86) 62: (87) 62: (88) 62: (89) 62: (90) 62: (91) 62: (92) 62: (93) 62: (94) 62: (95) 62: (96) 62: (97) 62: (98) 62: (99) 62: (100) 62: (101) 62: (102) 62: (103) 62: (104) 62: (105) 62: (106) 62: (107) 62: (108) 62: (109) 62: (110) 62: (111) 62: (112) 62: (113) 62: (114) 62: (115) 62: (116) 62: (117) 62: (118) 62: (119) 62: (120) 62: (121) 62: (122) 62: (123) 62: (124) 62: (125) 62: (126) 62: (127) 62: (128) 62: (129) 62: (130) 62: (131) 62: (132) 62: (133) 62: (134) 62: (135) 62: (136) 62: (137) 62: (138) 62: (139) 62: (140) 62: (141) 62: (142) 62: (143) 62: (144) 62: (145) 62: (146) 62: (147) 62: (148) 62: (149) 62: (150) 62: (151) 62: (152) 62: (153) 62: (154) 62: (155) 62: (156) 62: (157) 62: (158) 62: (159) 62: (160) 62: (161) 62: (162) 62: (163) 62: (164) 62: (165) 62: (166) 62: (167) 62: (168) 62: (169) 62: (170) 62: (171) 62: (172) 62: (173) 62: (174) 62: (175) 62: (176) 62: (177) 62: (178) 62: (179) 62: (180) 62: (181) 62: (182) 62: (183) 62: (184) 62: (185) 62: (186) 62: (187) 62: (188) 62: (189) 62: (190) 62: (191) 62: (192) 62: (193) 62: (194) 62: (195) 62: (196) 62: (197) 62: (198) 62: (199) 62: (200) 62: (201) 62: (202) 62: (203) 62: (204) 62: (205) 62: (206) 62: (207) 62: (208) 62: (209) 62: (210) 62: (211) 62: (212) 62: (213) 62: (214) 62: (215) 62: (216) 62: (217) 62: (218) 62: (219) 62: (220) 62: (221) 62: (222) 62: (223) 62: (224) 62: (225) 62: (226) 62: (227) 62: (228) 62: (229) 62: (230) 62: (231) 62: (232) 62: (233) 62: (234) 62: (235) 62: (236) 62: (237) 62: (238) 62: (239) 62: (240) 62: (241) 62: (242) 62: (243) 62: (244) 62: (245) 62: (246) 62: (247) 62: (248) 62: (249) 62: (250) 62: (251) 62: (252) 62: (253) 62: (254) 62: (255) 62: (256) 62: (257) 62: (258) 62: (259) 62: (260) 62: (261) 62: (262) 62: (263) 62: (264) 62: (265) 62: (266) 62: (267) 62: (268) 62: (269) 62: (270) 62: (271) 62: (272) 62: (273) 62: (274) 62: (275) 62: (276) 62: (277) 62: (278) 62: (279) 62: (280) 62: (281) 62: (282) 62: (283) 62: (284) 62: (285) 62: (286) 62: (287) 62: (288) 62: (289) 62: (290) 62: (291) 62: (292) 62: (293) 62: (294) 62: (295) 62: (296) 62: (297) 62: (298) 62: (299) 62: (300) 62: (301) 62: (302) 62: (303) 62: (304) 62: (305) 62: (306) 62: (307) 62: (308) 62: (309) 62: (310) 62: (311) 62: (312) 62: (313) 62: (314) 62: (315) 62: (316) 62: (317) 62: (318) 62: (319) 62: (320) 62: (321) 62: (322) 62: (323) 62: (324) 62: (325) 62: (326) 62: (327) 62: (328) 62: (329) 62: (330) 62: (331) 62: (332) 62: (333) 62: (334) 62: (335) 62: (336) 62: (337) 62: (338) 62: (339) 62: (340) 62: (341) 62: (342) 62: (343) 62: (344) 62: (345) 62: (346) 62: (347) 62: (348) 62: (349) 62: (350) 62: (351) 62: (352) 62: (353) 62: (354) 62: (355) 62: (356) 62: (357) 62: (358) 62: (359) 62: (360) 62: (361) 62: (362) 62: (363) 62: (364) 62: (365) 62: (366) 62: (367) 62: (368) 62: (369) 62: (370) 62: (371) 62: (372) 62: (373) 62: (374) 62: (375) 62: (376) 62: (377) 62: (378) 62: (379) 62: (380) 62: (381) 62: (382) 62: (383) 62: (384) 62: (385) 62: (386) 62: (387) 62: (388) 62: (389) 62: (390) 62: (391) 62: (392) 62: (393) 62: (394) 62: (395) 62: (396) 62: (397) 62: (398) 62: (399) 62: (400) 62: (401) 62: (402) 62: (403) 62: (404) 62: (405) 62: (406) 62: (407) 62: (408) 62: (409) 62: (410) 62: (411) 62: (412) 62: (413) 62: (414) 62: (415) 62: (416) 62: (417) 62: (418) 62: (419) 62: (420) 62: (421) 62: (422) 62: (423) 62: (424) 62: (425) 62: (426) 62: (427) 62: (428) 62: (429) 62: (430) 62: (431) 62: (432) 62: (433) 62: (434) 62: (435) 62: (436) 62: (437) 62: (438) 62: (439) 62: (440) 62: (441) 62: (442) 62: (443) 62: (444) 62: (445) 62: (446) 62: (447) 62: (448) 62: (449) 62: (450) 62: (451) 62: (452) 62: (453) 62: (454) 62: (455) 62: (456) 62: (457) 62: (458) 62: (459) 62: (460) 62: (461) 62: (462) 62: (463) 62: (464) 62: (465) 62: (466) 62: (467) 62: (468) 62: (469) 62: (470) 62: (471) 62: (472) 62: (473) 62: (474) 62: (475) 62: (476) 62: (477) 62: (478) 62: (479) 62: (480) 62: (481) 62: (482) 62: (483) 62: (484) 62: (485) 62: (486) 62: (487) 62: (488) 62: (489) 62: (490) 62: (491) 62: (492) 62: (493) 62: (494) 62: (495) 62: (496) 62: (497) 62: (498) 62: (499) 62: (500) 62: (501) 62: (502) 62: (503) 62: (504) 62: (505) 62: (506) 62: (507) 62: (508) 62: (509) 62: (510) 62: (511) 62: (512) 62: (513) 62: (514) 62: (515) 62: (516) 62: (517) 62: (518) 62: (519) 62: (520) 62: (521) 62: (522) 62: (523) 62: (524) 62: (525) 62: (526) 62: (527) 62: (528) 62: (529) 62: (530) 62: (531) 62: (532) 62: (533) 62: (534) 62: (535) 62: (536) 62: (537) 62: (538) 62: (539) 62: (540) 62: (541) 62: (542) 62: (543) 62: (544) 62: (545) 62: (546) 62: (547) 62: (548) 62: (549) 62: (550) 62: (551) 62: (552) 62: (553) 62: (554) 62: (555) 62: (556) 62: (557) 62: (558) 62: (559) 62: (560) 62: (561) 62: (562) 62: (563) 62: (564) 62: (565) 62: (566) 62: (567) 62: (568) 62: (569) 62: (570) 62: (571) 62: (572) 62: (573) 62: (574) 62: (575) 62: (576) 62: (577) 62: (578) 62: (579) 62: (580) 62: (581) 62: (582) 62: (583) 62: (584) 62: (585) 62: (586) 62: (587) 62: (588) 62: (589) 62: (590) 62: (591) 62: (592) 62: (593) 62: (594) 62: (595) 62: (596) 62: (597) 62: (598) 62: (599) 62: (600) 62: (601) 62: (602) 62: (603) 62: (604) 62: (605) 62: (606) 62: (607) 62: (608) 62: (609) 62: (610) 62: (611) 62: (612) 62: (613) 62: (614) 62: (615) 62: (616) 62: (617) 62: (618) 62: (619) 62: (620) 62: (621) 62: (622) 62: (623) 62: (624) 62: (625) 62: (626) 62: (627) 62: (628) 62: (629) 62: (630) 62: (631) 62: (632) 62: (633) 62: (634) 62: (635) 62: (636) 62: (637) 62: (638) 62: (639) 62: (640) 62: (641) 62: (642) 62: (643) 62: (644) 62: (645) 62: (646) 62: (647) 62: (648) 62: (649) 62: (650) 62: (651) 62: (652) 62: (653) 62: (654) 62: (655) 62: (656) 62: (657) 62: (658) 62: (659) 62: (660) 62: (661) 62: (662) 62: (663) 62: (664) 62: (665) 62: (666) 62: (667) 62: (668) 62: (669) 62: (670) 62: (671) 62: (672) 62: (673) 62: (674) 62: (675) 62: (676) 62: (677) 62: (678) 62: (679) 62: (680) 62: (681) 62: (682) 62: (683) 62: (684) 62: (685) 62: (686) 62: (687) 62: (688) 62: (689) 62: (690) 62: (691) 62: (692) 62: (693) 62: (694) 62: (695) 62: (696) 62: (697) 62: (698) 62: (699) 62: (700) 62: (701) 62: (702) 62: (703) 62: (704) 62: (705) 62: (706) 62: (707) 62: (708) 62: (709) 62: (710) 62: (711) 62: (712) 62: (713) 62: (714) 62: (715) 62: (716) 62: (717) 62: (718) 62: (719) 62: (720) 62: (721) 62: (722) 62: (723) 62: (724) 62: (725) 62: (726) 62: (727) 62: (728) 62: (729) 62: (730) 62: (731) 62: (732) 62: (733) 62: (734) 62: (735) 62: (736) 62: (737) 62: (738) 62: (739) 62: (740) 62: (741) 62: (742) 62: (743) 62: (744) 62: (745) 62: (746) 62: (747) 62: (748) 62: (749) 62: (750) 62: (751) 62: (752) 62: (753) 62: (754) 62: (755) 62: (756) 62: (757) 62: (758) 62: (759) 62: (760) 62: (761) 62: (762) 62: (763) 62: (764) 62: (765) 62: (766) 62: (767) 62: (768) 62: (769) 62: (770) 62: (771) 62: (772) 62: (773) 62: (774) 62: (775) 62: (776) 62: (777) 62: (778) 62: (779) 62: (780) 62: (781) 62: (782) 62: (783) 62: (784) 62: (785) 62: (786) 62: (787) 62: (788) 62: (789) 62: (790) 62: (791) 62: (792) 62: (793) 62: (794) 62: (795) 62: (796) 62: (797) 62: (798) 62: (799) 62: (800) 62: (801) 62: (802) 62: (803) 62: (804) 62: (805) 62: (806) 62: (807) 62: (808) 62: (809) 62: (810) 62: (811) 62: (812) 62: (813) 62: (814) 62: (815) 62: (816) 62: (817) 62: (818) 62: (819) 62: (820) 62: (821) 62: (822) 62: (823) 62: (824) 62: (825) 62: (826) 62: (827) 62: (828) 62: (829) 62: (830) 62: (831) 62: (832) 62: (833) 62: (834) 62: (835) 62: (836) 62: (837) 62: (838) 62: (839) 62: (840) 62: (841) 62: (842) 62: (843) 62: (844) 62: (845) 62: (846) 62: (847) 62: (848) 62: (849) 62: (850) 62: (851) 62: (852) 62: (853) 62: (854) 62: (855) 62: (856) 62: (857) 62: (858) 62: (859) 62: (860) 62: (861) 62: (862) 62: (863) 62: (864) 62: (865) 62: (866) 62: (867) 62: (868) 62: (869) 62: (870) 62: (871) 62: (872) 62: (873) 62: (874) 62: (875) 62: (876) 62: (877) 62: (878) 62: (879) 62: (880) 62: (881) 62: (882) 62: (883) 62: (884) 62: (885) 62: (886) 62: (887) 62: (888) 62: (889) 62: (890) 62: (891) 62: (892) 62: (893) 62: (894) 62: (895) 62: (896) 62: (897) 62: (898) 62: (899) 62: (900) 62: (901) 62: (902) 62: (903) 62: (904) 62: (905) 62: (906) 62: (907) 62: (908) 62: (909) 62: (910) 62: (911) 62: (912) 62: (913) 62: (914) 62: (915) 62: (916) 62: (917) 62: (918) 62: (919) 62: (920) 62: (921) 62: (922) 62: (923) 62: (924) 62: (925) 62: (926) 62: (927) 62: (928) 62: (929) 62: (930) 62: (931) 62: (932) 62: (933) 62: (934) 62: (935) 62: (936) 62: (937) 62: (938) 62: (939) 62: (940) 62: (941) 62: (942) 62: (943) 62: (944) 62: (945) 62: (946) 62: (947) 62: (948) 62: (949) 62: (950) 62: (951) 62: (952) 62: (953) 62: (954) 62: (955) 62: (956) 62: (957) 62: (958) 62: (959) 62: (960) 62: (961) 62: (962) 62: (963) 62: (964) 62: (965) 62: (966) 62: (967) 62: (968) 62: (969) 62: (970) 62: (971) 62: (972) 62: (973) 62: (974) 62: (975) 62: (976) 62: (977) 62: (978) 62: (979) 62: (980) 62: (981) 62: (982) 62: (983) 62: (984) 62: (985) 62:

તિલાવતે કુરઆને કરીમ કી યૂં તો વૈસે હી બહુત બરકાત હૈં, એક હફ પર દસ નેકિયાં મિલતી હૈં, **અલ્લાહ** કી રેહમતે ઉતરતી હૈં ઇન સબ કે સાથ સાથ યેહ બળી બરકત વ સઆદત વાલી બાત હૈ કિ **અલ્લાહ** કરીમ કે માસૂમ ફરિશ્તે ભી દુઆ એ મગફેરત કરતે હૈં યુનાન્હે

70 હઝાર ફરિશ્તે સુબહો શામ ઇસ્તિગફાર કરે :

જો સુબહ કો **اَتُوذُ بِاللّٰهِ السَّبِيحِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ** ત્રીન બાર પઢ કર સૂરએ હશર કી આખરી ત્રીન આયતેં પઢે, **અલ્લાહ** પાક સત્તર હઝાર ફરિશ્તે મુકરર ફરમાએગા કિ ઉસ કે લિએ શામ તક ઇસ્તિગફાર કરેં ઔર અગર ઉસ દિન મેં મરા તો શહીદ મરા ઔર જો શામ કો પઢે તો સુબહ તક કે લિએ યેહી બાત હૈ. ⁽¹⁾

ફરિશ્તોં કી દુઆએં : હઝરતે સૈયદના સઅદ બિન અબી વકકાસ **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ** રિવાયત ફરમાતે હૈં કિ જિસ ને રાત કે ઇબ્તદાઈ હિસ્સે મેં કુરઆને પાક ખત્મ ક્રિયા તો ફરિશ્તે સુબહ તક ઉસ કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરતે રેહતે હૈં ઔર જિસ ને રાત કે આખરી હિસ્સે મેં કુરઆને પાક ખત્મ ક્રિયા ફરિશ્તે શામ તક ઉસ કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરતે રેહતે હૈં. ⁽²⁾

હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમજદ અલી આઝમી **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ** ફરમાતે હૈં : ગરમિયોં મેં ચૂકિ દિન બળા હોતા હૈ તો સુબહ કે ખત્મ કરને મેં ઇસ્તિગફારે મલાઈકા ઝિયાદા હોગી ઔર જાળોં (યાની સર્દિયોં) કી રાતેં બળી હોતી હૈં તો શુરૂએ રાત મેં ખત્મ કરને સે ઇસ્તિગફાર ઝિયાદા હોગી. ⁽³⁾

મુસલમાન ભાઈ સે મુલાકાત કરના, ઉસ કી ઇયાદત કરના, ઉસ કી મેહમાન નવાઝી કરના ઔર ઉસ કે દુખ સુખ મેં શરીક હોના તો વૈસે હી બહુત બળી નેકી વ સઆદત ઔર અજો સવાબ કા બાઈસ હૈ જબકિ કરમ બાલા એ કરમ યેહ હૈ કિ ઇન નેકિયોં પર **અલ્લાહ** કે માસૂમ ફરિશ્તે હમારે લિએ દુઆ એ મગફેરત ભી કરતે હૈં યુનાન્હે

10 ફરિશ્તે સાલ ભર તક દુઆ એ મગફેરત કરતે હૈં : હઝરતે સૈયદના અનસ બિન માલિક **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ** સે મરવી હૈ કિ હઝરતે ઉબય બિન કઅબ કી હઝરતે બરા બિન માલિક સે મુલાકાત હુઈ તો ઉન્હોં ને હઝરતે બરા સે પૂછા : ઐ ભાઈ ! આપ કો કયા ચીઝ પસન્દ હૈ ? હઝરતે બરા ને જવાબ દિયા : સત્તૂ ઔર ખજૂર, યુનાન્હે ઉસી વક્ત વોહ ચીઝેં આ ગઈ ઔર ઉન્હોં ને સેર હો કર ખા લીં, બાદ મેં હઝરતે બરા બિન માલિક ને યેહ બાત રસૂલે કરીમ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ** કી બારગાહ મેં ઝિક કી તો રેહમતે આલમ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ** ને

ફરિશ્તે દુઆ એ મગફેરત કરતે હૈં

મૌલાના મુહમ્મદ અફઝલ અતારી મદની

ફરમાયા : ઐ બરા ! આદમી જબ **અલ્લાહ** કી રિઝા કે લિએ અપને ભાઈ કે સાથ ઐસા કરતા હૈ યાની મેહમાન નવાઝી કરતા હૈ ઔર ઇસ કી કોઈ જઝા ઔર શુક્રિયા નહીં ચાહતા તો **અલ્લાહ** કરીમ ઉસ કે ઘર મેં 10 ફરિશ્તોં કો ભેજ દેતા હૈ જો પૂરે એક સાલ તક **અલ્લાહ** પાક કી તસ્બીહો તહલીલ ઔર તકબીર પઢતે ઔર ઉસ બન્દે કે લિએ મગફેરત કી દુઆ કરતે રેહતે હૈં. જબ સાલ પૂરા હો જાતા હૈ તો ઉન ફરિશ્તોં કી પૂરે સાલ કી ઇબાદત કે બરાબર ઉસ કે નામએ આમાલ મેં ઇબાદત લિખ દી જાતી હૈ ઔર **અલ્લાહ** પાક કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ કિ “જન્નતુલ ખુલ્દ” ઔર ન ફના હોને વાલી બાદશાહી મેં ઉસ કો જન્નત કી લઝીઝ ગિઝાએં ખિલાએ. ⁽⁴⁾

મુસલમાન ભાઈ સે મુલાકાત પર 70 હઝાર ફરિશ્તોં કી દુઆ એ મગફેરત : હઝરતે સૈયદના અબૂ રઝીન ઉકૈલી **رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ** સે રિવાયત હૈ કિ કરીમ આકા **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ** ને મુઝ સે ફરમાયા : ઐ અબૂ રઝીન ! મુસલમાન જબ અપને મુસલમાન ભાઈ સે મિલતા હૈ ઔર ફિર જબ વોહ ઉસે રુખ્સત કરતા હૈ તો 70 હઝાર ફરિશ્તે ઉસ કે લિએ ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં ઔર અર્ઝ કરતે હૈં : “યા **અલ્લાહ** ! જૈસે ઉસ ને તેરે લિએ મુલાકાત કી તૂ ભી ઉસે અપના કુર્બ અતા ફરમા.” ⁽⁵⁾

મુસલમાન કી ઇયાદત પર 70 હઝાર ફરિશ્તોં કી દુઆ એ મગફેરત : રેહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ** ને ફરમાયા : “જો મુસલમાન કિસી મુસલમાન કી ઇયાદત કે લિએ સુબહ કો જાએ તો શામ તક ઉસ કે લિએ સત્તર હઝાર ફરિશ્તે ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં ઔર શામ કો જાએ તો સુબહ તક સત્તર હઝાર ફરિશ્તે ઇસ્તિગફાર કરતે હૈં ઔર ઉસ કે લિએ જન્નત મેં એક બાગ હોગા.” ⁽⁶⁾

(1) ترمذی 4/423، حدیث: 2931(2) دارمی 2/561، حدیث: 3483(3) عہار شریعت، 317/8، (4) کنز العمال، 5/97، 119، حدیث: 25972(5) مجمع الزوائد، 3/551(6) ترمذی 6/13592، رقم: 971-

અહકામે તિજારત

મુફતી અબૂ મુહમ્મદ અલી અસગર અતારી મદની

અપની કમીટી કી રકમ દે કર ઉસ પર નફઅ લેના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કિ જૈદ ને એક જગહ કમીટી ડાલી હુઈ હે મગર કમીટી ચન્દ મહીને બાદ મિલેગી, જબકિ ઇસ કે દોસ્ત બકર કી અભી કમીટી ખુલ ચુકી હે ઔર ઉસ કે પાસ રકમ મૌજૂદ હૈ, જૈદ બકર સે કેહતા હૈ કિ અપની કમીટી કી રકમ મુઝે દે દો ઔર જબ મેરી કમીટી ખુલેગી તો તુમ અપની રકમ વાપસ લે લેના, ઇસ કે બદલે મેં આપ કો તીન હઝાર રુપિયે ઝિયાદા અદા કરૂંગા.

બારહે કરમ ! યેહ રેહનુમાઈ ફરમા દેં કિ ઊપર રકમ દેને કી વજહ સે ઇસ મુઆમલે કી કયા શરઈ હૈસિયત હૈ ?

الْجَوَابُ بِعَوْنِ رَبِّكَ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هَذِهِ الْحَقُّ وَالصَّوَابُ

જવાબ : પૂછી ગઈ સૂરત મેં તીન હઝાર રુપિયે મશરૂત નફઅ પર જૈદ કા બકર સે કમીટી કી રકમ લેના, નાજાઈઝો હરામ હૈ કયૂંકિ યેહ કર્ઝ પર મશરૂત નફઅ હૈ ઔર કર્ઝ પર મશરૂત નફઅ સૂદ હોતા હૈ, ઔર સૂદ હરામ ઔર જહન્નમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ. જૈદ ઔર બકર દોનોં પર લાઝિમ હૈ કિ ઇસ તરહ કા સૂદી મુઆમલા હરગિઝ ન કરેં.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

ટ્રાવેલ એજેન્ટ કા કોરોના કે ટેસ્ટ પર કમીશન લેના

સવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કિ હમારા ટ્રાવેલ એજેન્સી કા કામ હૈ, અબ જો મુસાફિર ભી બૈરૂને મુલક સફર પર જાતા હૈ, ઉસ કે લિઅે કોરોના ટેસ્ટ કરવાના ઝરૂરી હોતા હૈ, હમારી એજેન્સી કે ઝરીઅે ભી લોગ બાહર મુલક કા સફર કરતે હૈં તો ચન્દ

લેબોરેટરિયોં કી તરફ સે હમેં યેહ પેશકશ મિલી હૈ કિ અગર આપ અપની એજેન્સી કે તહત સફર કરને વાલે મુસાફિરોં કો હમારી લેબોરેટરી મેં ટેસ્ટ કે લિઅે ભેજેંગે તો હમ આપ કો કુછ ફીસદ કમીશન દેંગે, યેહ કમીશન ભી તૈ હોગા, ઔર લેબોરેટરી વાલે ટેસ્ટ કરવાને વાલે સે કોઈ ઇઝાફી ચાર્જિઝ ભી નહીં લેંગે, બલકિ ઉસ સે ઉતને હી ચાર્જિઝ વુસૂલ કિઅે જાઅેંગે જિતને દૂસરી લેબોરેટરી વાલે વુસૂલ કરતે હૈં. કયા હમારા યેહ કમીશન લેના જાઈઝ હોગા યા નહીં ?

الْجَوَابُ بِعَوْنِ رَبِّكَ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هَذِهِ الْحَقُّ وَالصَّوَابُ

જવાબ : પૂછી ગઈ સૂરત મેં કમીશન લેના જાઈઝ નહીં. ઇસ કી વજહ યેહ હૈ કિ કમીશન, કામ કરને કી ઉજરત હોતી હૈ, ઇસ કે લિઅે કોઈ ઐસા કામ કરના ઝરૂરી હોતા હૈ જિસ કે બદલે મેં ઉજરત કી સૂરત મેં મુઆવઝા દિયા જા સકે, યહાં આપ સિર્ફ મશવરા દેંગે કિ ઇસ લેબોરેટરી સે ટેસ્ટ કરવા લો, તો ઇસ મૌકઅ પર સિર્ફ મશવરા દેના કોઈ ઐસા કામ નહીં હૈ જિસ કે બદલે મેં ઉજરત કા ઇસ્તેહકાક (યાની હક હાસિલ) હોતા હો, ઇસ લિઅે યેહ કમીશન લેના જાઈઝ નહીં.

અલબત્તા અગર વોહ લેબોરેટરી વાકેઈ કાબિલે એતેમાદ હો, ઔર આપ યા આપ કા નુમાઈન્દા કસ્ટમર કો લે કર લેબોરેટરી જાઅે, યૂં કુછ મેહનત કરેં ઔર કમીશન ભી તૈ હો તો ઇસ મેહનત કે બદલે મેં કમીશન લે સકતે હૈં. લેકિન તૈ શુદ્ધા ઉજરત કે મુસ્તહિક નહીં હોંગે, બલકિ ઉજરતે મિસ્લ કે મુસ્તહિક હોંગે, ઉજરતે મિસ્લ સે મુરાદ યેહ હૈ કિ ઇસ તરહ કે કામ કરને પર જિતની ઉજરત કા ઉર્ફ હો ઉતની ઉજરત લે સકતે હૈં, અલબત્તા અગર તૈ શુદ્ધા ઉજરત, ઉજરતે મિસ્લ સે કમ હો તો ફિર તૈ શુદ્ધા ઉજરત હી દી જાઅેગી, ઉજરતે મિસ્લ નહીં દી જાઅેગી.

આલા હઝરત ઇમામે એહલે સુન્નત ઇમામ અહમદ રજા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ફરમાતે હેં : અગર કારન્દે (નોકર) ને ઇસ બારે મેં જો મેહનત વ કોશિશ કી વોહ અપને આકા (માલિક) કી તરફ સે થી, બાએઅ (બેચને વાલે) કે લિએ કોઈ દવાદોશ (દોળ ધૂપ) ન કી, અગર્યે બાઝ ઝમાની બાતેં ઉસ કી તરફ સે ભી કી હોં, મસલન આકા (માલિક) કો મશ્વરા દિયા હો કિ યેહ ચીઝ અચ્છી હૈ ખરીદ લેની ચાહિએ, યા ઇસ મેં આપ કા નુક્સાન નહીં ઔર મુઝે ઇતને રુપિયે મિલ જાએંગે, ઉસ ને ખરીદ લી, જબ તો યેહ શપ્સ (અમ્ર) બાએઅ (બેચને વાલે) સે કિસી ઉજરત કા મુસ્તહિક નહીં કિ ઉજરત આને જાને, મેહનત કરને કી હોતી હૈ ન (કિ) બૈઠે બૈઠે દો ચાર બાતેં કેહને, સલાહ બતાને, મશ્વરા દેને કી... ઔર અગર બાએઅ (બેચને વાલે) કી તરફ સે મેહનત વ કોશિશ વ દવાદોશ (દોળ ધૂપ) મેં અપના ઝમાના સર્ફ કિયા (વક્ત લગાયા) તો સિર્ફ અજે મિસ્લ કા મુસ્તહિક હોગા, યાની એસે કામ (યા) ઇતની સઈ (કોશિશ) પર જો મઝદૂરી હોતી હૈ ઉસ સે ઝાઈદ ન પાએગા, અગર્યે બાએઅ સે કરાર દાદ કિતને હી ઝિયાદા કા હો, ઔર અગર કરાર દાદ અજે મિસ્લ સે કમ કા હો તો કમ હી દિલાએંગે કિ સુકૂતે ઝિયાદત (ઝિયાદા કી ઉજરત છોળને) પર ખુદ રાઝી હો ચુકા.

(ફતાવા રઝવિયા, 19/453)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ફોટો ગ્રાફર કો દુકાન કિરાએ પર દેના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કિ કયા ફોટો ગ્રાફર કો દુકાન કિરાએ પર દે સકતે હેં ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الرَّحْمٰنِ اَللّٰهُمَّ هٰذَا اَلْحَقُّ وَالْحَقُّ اَلْحَقُّ

જવાબ : સૂરતે મસીહાલા (પૂછી ગઈ સૂરત) મેં સબ સે બેહતર યેહ હૈ કિ જાઈઝ પેશા કરને વાલે અફરાદ કો દુકાન કિરાએ પર દેં (ઔર) એસે શપ્સ કો ન દેં જિસ કે બારે મેં માલૂમ હૈ કિ વોહ દુકાન મેં ફોટોગ્રાફી કરેગા. અલબત્તા ઇસ કે બા વુજૂદ કોઈ ફોટો ગ્રાફર કો દુકાન કિરાએ પર દેતા હૈ તો શરઅન એસા કરના, જાઈઝ હૈ ક્યૂંકિ દુકાન-મકાન કિરાએ પર લેને વાલા સુકૂનત ઔર કામ કી ગરઝ સે કિરાએ પર લેતા હૈ ઇસ મેં કિસી ભી જાઈઝો નાજાઈઝ કામ કા ઝિમ્મેદાર વોહ ખુદ હોતા હૈ.

અલબત્તા માલિકે દુકાન પર લાઝિમ હૈ કિ યેહ કેહ કર દુકાન ન દે કિ ઇસ મેં યેહ કામ કરો ઔર વોહ કામ શરઅન ગલત હો જૈસા કિ ફોટો ગ્રાફર કા કામ કિ અગર વોહ ડીજીટલ હૈ તો આમ તૌર સે મર્દો ઔરત કી તમીઝ કે બગૈર ઔર શાદી બિયાહ કે ફન્કશન મેં બે પર્દગી વગૈરા સે

એહતેરાઝ કિએ બગૈર હોતા હૈ ઔર અગર પ્રિન્ટ નિકાલતા હૈ તો જાનદાર કી તસ્વીર કા પ્રિન્ટ નિકાલના વૈસે હી જાઈઝ નહીં ઔર ગલત કામ ન તો ખુદ કરના, જાઈઝ હૈ ન હી ઇસ પર રાઝી રેહના જાઈઝ હૈ.

સદરુશશરીઆ મુફતી અમજદ અલી આઝમી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی سے ફોટો ગ્રાફર કો દુકાન કિરાએ પર દેને સે મુતઅહલિક સવાલ હુવા તો ઇસ કે જવાબ મેં આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی ने ईरशाद फरमाया : “उस शप्स को दुकान किराये पर दी जा सकती है मगर येह केह कर न दें कि इस में तस्वीर भीये, अब येह उस का फैल है कि तस्वीर बनाता है और अजाबे आभेरत मोल लेता है.”

(ફતાવા અમજદિયા, 3/272)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

તસ્વીર વાલી કુર્સી બનાના, બેચના ઔર ઇસ્તેમાલ કરના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કિ આજ કલ એસી કુર્સિયાં આ રહી હેં જિન પર બૈઠને ઔર ટેક લગાને કી જગહ પર ઇન્સાની તસાવીર બની હુઈ હોતી હેં, ઇન કુર્સિયોં કો બનાના, બેચના ઔર ઇસ્તેમાલ કરના કેસા હૈ ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الرَّحْمٰنِ اَللّٰهُمَّ هٰذَا اَلْحَقُّ وَالْحَقُّ اَلْحَقُّ

જવાબ : એસી કુર્સિયાં જિન પર બૈઠને (Seat) ઔર ટેક લગાને કી જગહ (back) પર ઇન્સાન કી તસ્વીર બની હુઈ હો તો ઉન કુર્સિયોં પર બૈઠને ઔર ટેક લગાને મેં શરઈ તૌર પર હરજ નહીં હૈ કિ ઇન પર બૈઠને ઔર ટેક લગાને મેં તસાવીર કી તૌહીન હૈ, તાઝીમ નહીં ઔર ઇન કુર્સિયોં કો બેચને ઔર ખરીદને મેં ભી હરજ નહીં, લેકિન એસી કુર્સિયાં બનાના, નાજાઈઝો ગુનાહ હૈ ક્યૂંકિ જાનદાર કે ચેહરે કી તસ્વીર બનાના મુતલકન હરામ ઔર સપ્ત ગુનાહ હૈ.

આલા હઝરત ઇમામે એહલે સુન્નત ઇમામ અહમદ રજા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن લિખતે હેં : જાનદાર કી તસ્વીર બનાના મુતલકન હરામ હૈ, જો ઇસે જાઈઝ કહે શરીઅત પર ઇફતરા કરતા હૈ ગુમરાહ હૈ મુસ્તહિકે તાઝીર વ સઝા એ નાર હૈ ઔર રખના તીન સૂરતોં મેં જાઈઝ હૈ : એક યેહ કિ ચેહરા કાટ દિયા હો યા બિગાળ દિયા હો. દૂસરે યેહ કિ ઇતની છોટી હો કિ ઝમીન પર રખ કર ખળે હો કર દેખેં તો આઝા કી તફસીલ નઝર ન આએ. તીસરે યેહ કિ ખ્વારી ઓ ઝિલ્લત કી જગહ પળી હો જૈસે ફર્ષપા (કાર્પેટ-કાલીન કે) અન્દાઝ મેં, વરના રખના ભી હરામ (હૈ) હાં, ગૈરે જાનદાર મિસ્લે દરખ્ત વ મકાન કી તસ્વીર ખીંચના રખના સબ જાઈઝ હૈ. (ફતાવા રઝવિયા, 24/557)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

પેશોં કે બેતેબાર સે નિસ્બતે

અબ્દુરહમાન અત્તારી મદની

ઔલિયા, ઉલમા ઓ મોહદિસીન رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ જિન્હોં ને દીને મતીન કી ખૂબ ખિદમત કી ઔર ઈસ્લામ કે નૂર કો ફેલાને ઔર ઈલ્મ કી ઇશાઅત મેં અપના અપના હિસ્સા ડાલા, ઇન બા બરકત હસ્તિયોં કે નામોં કે સાથ બાઝ અવકાત કોઈ નિસ્બત આતી હૈ, યેહ નિસ્બત કબી ગલી, મહલ્લે ઔર શેહર કે એતેબાર સે લગતી હૈ, કબી આબા ઓ અજદાદ ઔર કબીલે કી મુનાસબત સે ઔર બાઝ અવકાત ઉન કે અપને પેશોં યા ઉન કે આબા ઓ અજદાદ કે પેશોં સે તઅલ્લુક કી બિના પર લગતી હૈ. ઈસ મઝમૂન મેં પેશોં કે એતેબાર સે બુઝુર્ગોં કી નિસ્બતોં કો બયાન કિયા જાએગા ઔર ઉન કા ઝિક્રે ખૈર કિયા જાએગા.

ઇબ્નુલ જબ્બાબ : યેહ જિબાબ યાની જુબ્બોં કે બેચને કી તરફ નિસ્બત હૈ ઔર ઈસ લકબ સે મશહૂર શખ્સિયત હાફિઝુલ હદીસ, મોહદિસે ઉન્દલુસ ઇમામ અબૂ ઉમર અહમદ બિન ખાલિદ કુરતુબી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ હૈ. આપ કી વિલાદત 246 હિજરી મેં હુઈ ઔર વિસાલ 322 હિજરી મેં હુવા. કાઝી ઇયાઝ માલિકી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈ : આપ ફિકહે માલિકી મેં ઇમામ થે. ઇમામ ઝહબી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ને આપ કો અદીમુન્નઝીર (યાની બે મિસાલ શખ્સ) લિખા ઔર બાઝ મોહદિસીન કે બ કૌલ ઇબ્નુલ જબ્બાબ જેસા મોહદિસે ઉન્દલુસ મેં પૈદા હી નહીં હુવા. (629, 628/11, سيرة اعلام النبلاء)

અલ બઝઝાર : યેહ લફઝ ઉસ શખ્સ કે લિએ કહા જાતા હૈ જો બઝઝ યાની એક કિસ્મ કે કપળોં કો

બેચતા હો. ઈસ નિસ્બત સે મશહૂર બુઝુર્ગોં મેં સે એક મોહદિસે ઇરાક, હાફિઝુલ હદીસ હઝરતે અબૂ ઇમરાન મૂસા બિન હાઝન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ હૈ. આપ કી વિલાદત 214 હિજરી મેં હુઈ ઔર વિસાલ 294 હિજરી મેં હુવા. જલીલુલ કદ્ર ઇમામ હઝરતે અબૂ બક અહમદ બિન ઈસ્હાક સિબગી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈ : હમ ને હુફફાજે હદીસ મેં હઝરતે મૂસા બિન હાઝન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ સે બઢ કર રોબ વ દબદબે વાલા ઔર મુત્તકી ઓ પરહેઝગાર નહીં દેખા. હાફિઝુલ હદીસ હઝરતે અબ્દુલ ગની બિન સઈદ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈ : આપ અપને વક્ત મેં અહાદીસે રસૂલ કે મુતઅલિફ લોગોં મેં સબ સે બેહતર કલામ ફરમાને વાલે થે. મન્કૂલ હૈ કિ આપ બહુત ઝિયાદા હજ કરતે થે, આપ કા તરીકએ કાર યેહ થા કિ એક સાલ બગદાદ મેં કિયામ ફરમાતે ઔર હજ કે બાદ એક સાલ (મક્કએ મુકર્રમા મેં) સુકૂનત ઇખ્તિયાર ફરમાતે. ઇમામ ઝહબી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈ : મેરા ગુમાન યેહ હૈ કિ આપ ઈસ અર્સે મેં તિજારત કરતે હોગે.

(الانساب للسيراني، 186/2 - سير اعلام النبلاء، 104/10, 105)

અલ બઝઝાર : યેહ લફઝ ઉસ શખ્સ કે લિએ બોલા જાતા હૈ જો બઝર યાની બીજ સે તેલ નિકાલતા હૈ યા બીજ કો બેચતા હૈ. અઈમ્મા ઔર ઉલમા કી એક જમાઅત ઈસ નિસ્બત કે સાથ મશહૂર હૈ, ઇન હી બુઝુર્ગોં મેં સે એક હાફિઝુલ હદીસ, સાહિબે મુસ્નદે બઝઝાર, ઇમામ અબૂ બક અહમદ બિન અમ્ર બસરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ

ભી હૈં. આપ કી વિલાદત 211, 212 યા ફિર 213 હિજરી મેં હુઈ ઔર વિસાલ 292 હિજરી મેં હુવા. મન્કૂલ હૈ કિ ઈમામ બુખારી કે ઉસ્તાઝ, અમીરુલ મોમિનીન ફિલ હદીસ હઝરતે અલી બિન મદીની رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی کے باءِ ઈલ્મે હદીસ મેં આપ સે બઢ કર કોઈ આલિમ નહીં હુવા.

(الانساب للسبعاني، 182/2-مسند البزار، 1/14، 16)

અલ માવદી : યેહ માઉલ વર્દ (ગુલાબ કા પાની યાની અર્કે ગુલાબ) બેચને ઔર ઈસ કે કામ કી તરફ નિસ્બત હૈ. ઉલમા કી એક જમાઅત ઈસ નિસ્બત કે સાથ મશહૂર હુઈ ક્યૂંકિ ઈન કે આબા ઓ અજદાદ મેં સે કોઈ ઈસ કા કામ કરતા થા યા ઈસે બેચતા થા. ઈન ઉલમા મેં સે એક કાઝિયુલ કુઝઝાત (Chief Justice) અબુલ હસન અલી બિન મુહમ્મદ બસરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی ભી હૈં. આપ કી વિલાદત 364 હિજરી મેં હુઈ ઔર વિસાલ 450 હિજરી મેં હુવા. મન્કૂલ હૈ કિ આપ ને અપની ઝિન્દગી મેં અપની લિખી હુઈ કિસી કિતાબ કો ઝાહિર નહીં ફરમાયા ઔર તમામ તસાનીફ (કિતાબો) કો એક મકામ પર જમ્અ ફરમા દિયા. જબ આપ કી વફાત કા વક્ત કરીબ આયા તો એક કાબિલે એતેમાદ શખ્સ સે ફરમાયા : ફુલાં મકામ પર મૌજૂદ તમામ કિતાબેં મેરી તસ્નીફ હૈં, મેં ને અપની નિય્યત કો ખાલિસ નહીં પાયા ઈસ લિએ ઉન્હેં ઝાહિર નહીં કિયા. જબ મેરી મૌત કા વક્ત આએ ઔર હાલતે નઝ્અ તારી હો તો અપના હાથ મેરે હાથ મેં દે દેના, અગર મેં તુમ્હારે હાથ કો દબા કર પકળ લૂં તો જાન લેના કિ મેરી કોઈ તસ્નીફ મકબૂલ નહીં હુઈ ઔર તુમ મેરી કિતાબેં લે કર રાત કે વક્ત ઉન્હેં દરિયા એ દિજલા મેં ડાલ દેના, ઔર અગર મેં તુમ્હારા હાથ ન થામૂં ઔર અપના હાથ દરાઝ કર દૂં તો સમઝ જાના કિ મેરી તસાનીફ મકબૂલ હો ચુકી હૈં ઔર મેં જિસ ખાલિસ નિય્યત કી ઉમ્મીદ કરતા થા ઉસ મેં કામયાબ હો ગયા હૂં. ઉસ શખ્સ કા બયાન હૈ કિ જબ હઝરત કી વફાત કા વક્ત આયા ઔર મેં ને આપ કે હાથ મેં હાથ દિયા તો આપ ને મેરા હાથ ન થામા, મેં ને જાન લિયા કિ આપ કી તસાનીફ મકબૂલ હો ચુકી હૈં ચુનાચ્ચે મેં ને આપ કી કિતાબો કો લોગોં કે સામને ઝાહિર કર દિયા.

(الانساب للسبعاني، 105، 104/11، وفيات الاعيان، 247/3، ملخصاً)

અન નસ્સાજ : યેહ કપળેકે નસ્જ યાની બુનને કી તરફ નિસ્બત હૈ. ઉલમા કી એક જમાઅત ઈસ નિસ્બત કે સાથ મન્સૂબ હૈ, ઈન હી બુઝુર્ગોં મેં સે એક હઝરતે અબુલ હસન ખૈરુન્નસ્સાજ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی ભી હૈં. આપ હઝરતે જુનૈદ બગદાદી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی કે સોહબત યાફતા હૈં. આપ કી વિલાદત 202 હિજરી મેં હુઈ ઔર વિસાલ 322 હિજરી મેં હુવા. મન્કૂલ હૈ કિ આપ કે ચેહરે કા રંગ સિયાહ થા, એક મરતબા હજ કી અદાએગી સે ફારિગ હોને કે બાદ જબ આપ કૂફા તશરીફ લાએ તો એક શખ્સ ને આપ કો પકળ લિયા ઔર કહા કિ તુમ મેરે ગુલામ હો ઔર તુમ્હારા નામ ખૈર હૈ. આપ ને ઉસ કે સાથ કોઈ ઝગળા નહીં કિયા બલ્કિ ઉસ કી બાત માન કર ઉસ કે સાથ ચલ દિએ. ઉસ શખ્સ ને એક મુદત તક આપ સે કપળા બુનને કા કામ કરવાયા ફિર આઝાદ કર દિયા ઔર કહા કિ તુમ મેરે ગુલામ નહીં હો. કહા ગયા હૈ કિ

ઉસ શબ્દ પર એક મુદત તક યેહ શુબા ડાલ દિયા ગયા થા કિ આપ ઉસ કે ગુલામ હૈં. આપ કા અસ્લી નામ મુહમ્મદ બિન ઇસ્માઈલ થા. ગુલામી સે આઝાદી કે બાદ આપ સે કહા ગયા કિ કયા આપ દોબારા અપને પેહલે નામ કી તરફ નહીં આર્હેંગે ? ઇરશાદ ફરમાયા : મેં અપને ઉસ નામ કો તબદીલ નહીં કરુંગા જો મુઝે એક મુસલમાન ને દિયા હૈ, યુનાન્હે આપ ને અપની વફાત તક ઉસ નામ કો અપને સાથ ખાસ કિએ રખા.

(الانساب للسمعاني، 74/12، سير اعلام النبلاء، 646/11، تاريخ الاسلام للذهبي، 459/7، الاعلام للزركلي، 326/2)

અલ કફફાલ : યેહ કુફલ યાની તાલોં (Locks) કે કામ કી તરફ નિસ્બત હૈ. ઇસ નિસ્બત સે મન્સૂબ હસ્તી શૈખુશાફેઈયા ઇમામ અબૂ બક અબ્દુલ્લાહ બિન અહમદ મરવઝી رحمة الله تعالى عليه હૈં, આપ કો અલ કફફાલુસ્સગીર કહા જાતા હૈ. આપ કી વિલાદત 327 હિજરી ઔર વિસાલ 417 હિજરી મેં હુવા. આપ કો તાલોં કે કામ મેં બહુત મહારત હાસિલ થી યહાં તક કિ એક મરતબા અપને આલાત ઔર યાબી કી મદદ સે એસા તાલા તૈયાર કિયા જિસ કા વઝન ચાર હબ્બા કે બરાબર થા (એક હબ્બા જવ કે દો દાનોં કે બરાબર હોતા હૈ યાની આઠ જવ કે દાનોં કે વઝન જિતના હલ્કા

હલ્કા તાલા બના લિયા) તાહમ જબ આપ કી ઉમ્ર 30 સાલ કી હુઈ તો આપ ને ઇસ કામ કો ખૈરબાદ કેલ દિયા ઔર ઇલ્મે દીન કે હુસૂલ કી જાનિબ મુતવજજેહ હો ગઝે ફિર ફિક્હ મેં ઇતના ઊંચા મકામ પાયા કિ ફકીહે નાસિરુલ ઉમરી رحمة الله تعالى عليه ફરમાતે હૈં : ઇમામ અબૂ બક કફફાલ رحمة الله تعالى عليه કે ઝમાને મેં ઇન સે બઢ કર કોઈ ફકીહ નહીં થા ઔર ન હી ઇન કે બાદ કોઈ ઇન જૈસા હુવા ઔર હમ કહા કરતે થે કિ યેહ ઇન્સાન કી સૂરત મેં ફરિશ્તા હૈં !

આપ કે શાગિર્દ કાઝી હુસૈન رحمة الله تعالى عليه ફરમાતે હૈં : તદરીસ કે વક્ત અક્સર અવકાત ઉસ્તાઝે મોહતરમ (સર ઝુકા કર) રોયા કરતે થે ફિર સર ઉઠાતે ઔર ફરમાતે : હમ અપને મક્સદ સે કિતને ગાફિલ હૈં.

નોટ : કફફાલ કી નિસ્બત સે મન્સૂબ એક ઔર બુઝુર્ગ ભી ગુઝરે હૈં, ઉન કા નામ હઝરતે અબૂ બક મુહમ્મદ બિન અલી શાશી رحمة الله تعالى عليه હૈ, ઉન્હે અલ કફફાલુલ કબીર કહા જાતા હૈ.

(الانساب للسمعاني، 211/10، سير اعلام النبلاء، 260/374، 13/12، الاعلام للزركلي، 66/4)

અલ કતાન : યેહ અલ કુતન (યાની રૂઈ (Cotton)) બેચને કી તરફ નિસ્બત હૈ. ઇસ નિસ્બત સે

મન્સૂબ શખ્સિયત જલીલુલ કદ્ર ઇમામ અમીરુલ મોમિનીન ફિલ હદીસ હઝરતે યહયા બિન સઈદ رحمة الله تعالى عليه હૈ. આપ કી વિલાદત 120 હિજરી કી ઇબ્તેદા મેં હુઈ ઔર વિસાલ 198 હિજરી સફર કે મહીને

મેં હુવા. હાફિઝુલ હદીસ ઇબ્ને અમ્માર رحمة الله تعالى عليه ફરમાતે હૈ : જબ તુમ હઝરતે યહયા બિન સઈદ رحمة الله تعالى عليه કી તરફ દેખોગે તો આપ કી તાજિરોં વાલી હેઅત કે સબબ યેહ ગુમાન કરોગે કિ આપ કે અન્દર કોઈ કાબિલે કદ્ર ઇલ્મી સલાહિયત નહીં હોગી લેકિન જબ આપ કલામ ફરમાતે તો હુકહા આપ કી બાત સુનને કે લિએ ખામોશ હો જાતે. સૈયદુલ હુફફાઝ અબ્દુરહમાન બિન મહદી رحمة الله تعالى عليه ફરમાતે હૈ : હઝરતે સુફ્યાન સૌરી رحمة الله تعالى عليه જબ બસરા તશરીફ લાએ તો મુઝ સે કહા : મેરે પાસ કિસી ઇન્સાન કો લાઓ તાકિ મેં ઉસ સે ઇલ્મી મુઝાકરા કરૂં, યુનાન્થે મેં હઝરતે યહયા બિન સઈદ رحمة الله تعالى عليه કો લે આયા ઔર દોનોં ને ઇલ્મી મુબાહસા કિયા, જબ હઝરતે યહયા બિન સઈદ رحمة الله تعالى عليه યલે ગએ તો હઝરતે સુફ્યાન સૌરી رحمة الله تعالى عليه ને મુઝ સે કહા : મેં ને તુમ કો ઇન્સાન લાને કે લિએ કહા થા તુમ તો મેરે પાસ જિન્ન કો લે આએ. (યાની હઝરતે યહયા બિન સઈદ رحمة الله تعالى عليه કે હાફિઝે ને આપ કો હૈરત મેં ડાલ દિયા થા).

(સિદાતુલ નબલા, 110/8, 117)

અલ આજુરી : યેહ આજુરી યાની ઈટ (Brick) કે કામ ઔર ઈસ કે બેચને કી તરફ નિસ્બત હૈ નીઝ દરબુલ આજુરી (બગદાદ કે એક મહલ્લે) કી તરફ ભી નિસ્બત હૈ. બાઝ બુઝુર્ગોં કે સાથ યેહ નિસ્બત ઈટોં કે કામ કી વજહ સે ઔર બાઝ કી મઝકૂરા મહલ્લે મેં કિયામ કે એતેબાર સે આતી હૈ. આજુરી કી નિસ્બત સે મન્સૂબ શખ્સિયાત મેં સે સૂફી બુઝુર્ગ હઝરતે મુહમ્મદ બિન ખાલિદ આજુરી رحمة الله تعالى عليه ભી હૈ, આપ કા વિસાલ 303 હિજરી મેં હુવા.

ઈટોં કી ગુફતગૂ : આપ ફરમાતે હૈ કિ મેં ઈટોં કા કામ કરતા થા, એક મરતબા મેં (ભટ્ટે મેં) ઈટોં કી તહોં (યાની ઊપર નીચે રખી હુઈ ઈટોં કી લાઈન) કે દરમિયાન સે ગુઝર રહા થા કિ મેં ને સુના : એક તેહ ને દૂસરી કો સલામ કિયા ઔર કહા : આજ રાત મુઝે આગ મેં ડાલ દિયા જાએગા. ફરમાતે હૈ : મેં ને મઝદૂરોં કો ઉસ તેહ કો આગ મેં ડાલને સે મન્અ કર દિયા ઔર ઈટોં ઉસી તરહ અપની જગહ બાકી રહી. ઈસ કે બાદ મેં ને કભી ઈટોં કો આગ મેં પકાને કા કામ નહીં કિયા.

(الانساب للسبعاني، 94/1، 95، المنتظم لابن الجوزي، 13/164)

હમરતે ફારૂકે આઝમ કી સાદગી

મૌલાના અદનાન અહમદ અતારી મદની

મુસલમાનોં કે ખલીફએ સાની અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે સૈયદના ઉમર ફારૂકે આઝમ રહી વસીઓ અરીઝ ઈસ્લામી સલ્તનત કે હાકિમ હોને કે બાવુજૂદ અપની ઝિન્દગી કા મેયાર મામૂલી ઔર સાદા રખા, બે તકલુફ, સાદા ઔર આમ આદમી જૈસી ઝિન્દગી બસર કી, આપ ને અપની ઝિન્દગી કો ખુશહાલી, ઐશો ઈશરત, લઝીઝ ખાનોં ઔર આસાઈશોં સે દૂર રખા.

આઈએ, હઝરતે ફારૂકે આઝમ રહી રૌશન સીરત કે ઈસ ચમકદાર પેલલૂ કો મુલાહઝા કીજીએ.

મુલ્કે શામ કા સફર : અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે સૈયદના ઉમર ફારૂકે આઝમ રહી મુલ્કે શામ તશરીફ લે ગએ, હઝરતે અબૂ ઉબૈદા બિન જર્રાહ રહી આપ કે સાથ થે, (રાસ્તે મેં દરિયા આયા તો આપ) દોનોં હઝરાત ઉસ જગહ પર તશરીફ લાએ જહાં પાની કમ થા. હઝરતે ઉમર ફારૂકે આઝમ અપની ઊંટની સે ઉતરે ઔર અપને ચમળે કે મોઝે ઉતાર કર અપને કંધે પર રખ લિએ ફિર ઊંટની કી લગામ થામ કર પાની મેં દાખિલ હો ગએ, યેહ દેખ કર હઝરતે અબૂ ઉબૈદા બિન જર્રાહ ને અર્ઝ કી : ઐ અમીરુલ મોમિનીન ! આપ યેહ કામ કર રહે હેં ઔર મુઝે યેહ પસન્દ નહીં કિ યહાં કે લોગ આપ કો નઝર ઉઠા કર દેખે. ઈરશાદ ફરમાયા : અફસોસ ઐ અબૂ ઉબૈદા ! યેહ બાત તુમ્હારે ઈલાવા કિસી ને ન કહી, મેં તો ઈસ અમલ કો ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા કે લિએ મિસાલ બના દેના ચાહતા હૂં, કયા તુમ્હેં યાદ નહીં હમ એક બે સરો સામાન કૌમ થે, ફિર અલ્લાહ કરીમ ને હમેં ઈસ્લામ કે ઝરીએ ઈઝઝત બખ્શી, જબ ભી હમ ઈસ્લામ કે ઈલાવા કિસી ઔર ચીઝ સે ઈઝઝત હાસિલ કરના ચાહુંગે તો અલ્લાહ પાક હમેં રુસ્વા કર દેગા.⁽¹⁾ **સફરે હજ :** આપ રહી એક બાર હજ કે લિએ મક્કએ મુકર્રમા કો રવાના હુવે તો પૂરે સફરે હજ મેં જહાં કહીં આપ ને પળાવ કિયા, ન વહાં ખેમા લગાયા ન કનાત, બસ કિસી દરખ્ત પર ચાદર ઔર ચમળે કા દસ્તરખ્વાન ડાલ લેતે ઔર ઉસ કે સાએ મેં બેઠ જાતે.⁽²⁾ **ઝમીન પર આરામ :** જબ કભી શેહર સે બાહર કહીં સફર વગૈરા પર જાતે તો સફર કે દૌરાન આરામ કે લિએ મિટ્ટી કા ઢેર લગા કર ઉસ પર કપળા બિછાતે ઔર ફિર આરામ ફરમા લેતે.⁽³⁾ **નંગે પાઉ :** કભી દેખા ગયા કિ (નમાઝે ઈદ કે લિએ) નંગે પાઉ હી તશરીફ લિએ જા રહે હેં.⁽⁴⁾ **બે છના આટા :** જબ સે આપ ને રસૂલુલ્લાહ ﷺ કો બગૈર છને આટે કી રોટી ખાતે હુવે દેખા તબ સે આપ ને ભી કભી છને હુવે આટે કી રોટી નહીં ખાઈ.⁽⁵⁾ **દો સાલન :** કભી યૂં હુવા કિ સાહબઝાદી ને રોટી ઔર ઠન્ડે શોરબે મેં ઝૈતૂન મિલા કર આપ કી ખિદમત મેં પેશ કિયા તો ફરમાયા : એક બરતન મેં દો સાલન ? મેં ઈસે કભી નહીં ચખૂંગા.⁽⁶⁾ **ખુશક રોટી :** કભી ઐસા હુવા કિ (ખુશક) શામી રોટી દાંતોં સે તોળ કર ખાતે, કિસી ને પૂછા : યા અમીરુલ મોમિનીન ! અગર આપ કહેં તો મેં આપ કે લિએ નર્મ ગિઝા લે આઈ ? તો ફરમાયા : કયા તુમ્હારી નઝર મેં અરબ મેં કોઈ ઐસા શખ્સ હૈ જો ઉમ્દા ગિઝા હાસિલ કરને કે લિએ મુઝ સે ભી ઝિયાદા કુવ્વત (તાકત) રખતા હો.⁽⁷⁾ (યાની આપ હાકિમ થે ઔર ઉમ્દા ગિઝા હાસિલ કર સકતે થે મગર ફિર ભી કનાઅત ઈખ્તિયાર કરતે હુવે ખુશક રોટી તનાવુલ ફરમાતે) **સાદા ગિઝા :** કભી ઈસ તરહ હુવા કિ ગોશ્ત કે ટુકળોં કો પાની મેં ઉબાલ કર લાયા જાતા, કભી યૂં હુવા કિ કલીલ મિકદાર મેં તાઝા ગોશ્ત લાયા જાતા જિસે આપ તનાવુલ ફરમાતે.⁽⁸⁾ કભી ઐસા ભી હુવા

કિ શદીદ ભૂક કે આલમ મેં આપ કો એક હી ખજૂર મિલી તો આપ ને ઉસે ખા કર ઊપર સે પાની પી લિયા, ફિર અપને પેટ પર હાથ ફેર કર ઇરશાદ ફરમાયા : બરબાદી હૈ ઉસ શખ્સ કે લિએ જિસ કો ઉસ કે પેટ ને જહન્નમ મેં દાખિલ કિયા. ⁽⁹⁾ કભી એક વફદ આ કર ઠેહરા તો કયા દેખતા હૈ કિ હઝરતે ફાઝકે આઝમ રહીને رضي الله تعالى عنه કે લિએ રોઝાના ખાને કે વક્ત એક (સૂખી) રોટી ચૂરા કર કે લાઈ ગઈ, જિસે આપ કભી ઘી કે સાથ કભી ઝૈતૂન કે સાથ તો કભી દૂધ કે સાથ તનાવુલ ફરમા લેતે. ⁽¹⁰⁾ **પસીના ચૂસને વાલી કમીસ :** (મુલકે શામ કે સફર મેં) ઈલા કે મકામ પર પહુંચે તો તવીલ સફર કે સબબ બદન પર મૌજૂદ કમીસ પીછે સે ફટ ગઈ થી. આપ رضي الله تعالى عنه ને વહાં કે હાકિમ કો અપની કમીસ ધુલવાને ઔર પૈવન્દ લગાને કે લિએ દે દી, હાકિમ ને પૈવન્દ લગા કે ઉસે ધુલવા દિયા ઔર સાથ હી ઉસ જૈસી એક નઈ કમીસ ભી બનવા કર આપ કી ખિદમત મેં બતૌરે તોહફા પેશ કર દી. આપ ને નઈ કમીસ કો દેખા, ઉસ પર હાથ ફેરા ઔર અપની વોહી પૈવન્દ વાલી પુરાની કમીસ પેહન લી ઔર ફરમાયા: **મેરી પેહ કમીસ તુમ્હારી કમીસ કે મુકાબલે મેં ઝિયાદા પસીના ચૂસને વાલી હૈ.** ⁽¹¹⁾ **દેર સે આને પર માઝેરત :** કભી યૂં હુવા કિ આપ કો નમાઝે જુમ્આ કે લિએ તાખીર હો ગઈ, જબ આપ તશરીફ લાએ તો લોગોં સે માઝેરત કરતે હુવે ઇરશાદ ફરમાયા : મુઝે અપની ઈસ કમીસ કી વજહ સે તાખીર હુઈ હૈ ક્યૂંકિ ઈસ કે ઈલાવા મેરે પાસ કોઈ દૂસરી કમીસ નહીં હૈ. ⁽¹²⁾ **કમીસ પર ચાર પૈવન્દ :** કિસી ને આપ કે દોનોં કંઘોં કે દરમિયાન કમીસ પર ચાર પૈવન્દ દેખે. ⁽¹³⁾ **તેહબન્દ પર પૈવન્દ :** કિસી ને દેખા કિ આપ કે કપળોં મેં ઊપર તલે તીન પૈવન્દ (યાની કપળે કે જોળ) એક જગહ પર લગે થે કિ એક પૈવન્દ ગલ ગયા તો ઉસ કે ઊપર એક ઔર લગાયા, કિસી ને દેખા આપ ને અપની ખિલાફત કે ઝમાને મેં ખુત્બા દિયા ઔર ઉસ વક્ત આપ કે તેહબન્દ શરીફ મેં બારહ પૈવન્દ થે. ⁽¹⁴⁾ કિસી ને દેખા કિ આપ ખાનઝે કાબા કા તવાફ કર રહે હૈં ઔર તેહબન્દ પર બારહ પૈવન્દ હૈં. ⁽¹⁵⁾ કિસી ને આપ કો નમાઝ કી હાલત મેં દેખા કિ તેહબન્દ પર કઈ પૈવન્દ હૈં ઔર કહીં કહીં ઉસ મેં ચમળા ભી લગા હૈ. ⁽¹⁶⁾ કહત (દુકાલ) કે ઝમાને મેં આપ કે તેહબન્દ પર 16 પૈવન્દ દેખે ગએ. ⁽¹⁷⁾ બકદરે કિફાયત ખૂરાક : આપ رضي الله تعالى عنه અપને ઔર અપને ઘર વાલોં કે લિએ બ કદ્રે કિફાયત હી ખૂરાક લિયા કરતે થે, ગર્મિયોં મેં એક લિબાસ લેતે અગર વોહ કહીં સે ફટ જાતા તો ઉસે પૈવન્દ લગા લેતે, જબ તક ઉસ સે કામ ચલતા, ચલા લેતે ઔર ફિર ઉસે તબદીલ કર લેતે, હર સાલ પિછલે સાલ સે કમ દરજે કા કપળા હી લેતે. કિસી ને આપ સે ઈસ મુઆમલે મેં બાત કી તો આપ ને ફરમાયા : મેં મુસલમાનોં કે માલ સે અપને ખર્ચે કે લિએ માલ લેતા હૂં ઔર મુઝે ઇતના હી કિફાયત કરતા હૈ. ⁽¹⁸⁾ **યૌમિયા અખરાજાત :** કિસી ને યૂં રિવાયત કી : અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે ઉમર ફાઝકે આઝમ રહીને رضي الله تعالى عنه અપને ઔર અપને ઘર વાલોં પર યૌમિયા ફકત દો દિરહમ ખર્ચ કિયા કરતે થે. ⁽¹⁹⁾ **હજ કે અખરાજાત :** કિસી ને યૂં બતાયા કિ આપ હજ કે લિએ ગએ તો ફકત 180 દિરહમ ખર્ચ કિએ. ⁽²⁰⁾ **કર્ઝ :** જબ આપ કો ઝરૂરત પેશ આતી તો આપ બૈતુલ માલ (સરકારી ખઝાને) સે કર્ઝ ભી લે લેતે, બાઝ અવકાત બૈતુલ માલ કે નિગરાન આપ કે પાસ આતે ઔર કર્ઝ વાપસ માંગતે ઔર લૌટાને કા પાબન્દ કર દેતે લેહાઝા આપ કર્ઝે કી રકમ લે કર ઉન કે પાસ પહુંચ જાતે કભી યૂં હોતા કિ જબ આપ કા વઝીફા અદા કિયા જાતા તો આપ ઉસ મેં સે કર્ઝ કી રકમ લૌટાતે. ⁽²¹⁾ **વાઝો નસીહત :** જબ રમઝાનુલ મુબારક કી આમદ હોતી તો આપ પેહલી રમઝાન કી શબ (રાત) નમાઝે મગરિબ કે બાદ લોગોં કો નસીહત આમોઝ ખુત્બા ઇરશાદ ફરમાતે. ⁽²²⁾ **મિસ્વાક સે મહબ્બત :** આપ કો કસરત સે મિસ્વાક કરતે દેખા ગયા. ⁽²³⁾

પ્યારે ઇસ્લામી ભાઈઓ ! જિસ સાદગી વ આજિઝી ને હઝરતે ઉમર ફાઝકે આઝમ રહીને رضي الله تعالى عنه કી અઝમતોં કો ચાર ચાંદ લગાએ, ઈસ ઝમાને મેં ઉન કી જિસ જિસ અદા પર અમલ કરના હમારે લિએ મુમકિન હો વોહ અપના કર હમ ફાઝકે આઝમ રહીને رضي الله تعالى عنه કી પૈરવી કી બરકતેં પા સકતે હૈં.

શહાદત : મુસલમાનોં કે ઈસ અઝીમ ખલીફા કો 26 ઝુલ હિજજા બુધ કે દિન શદીદ ઝખ્મી કર દિયા ગયા થા જબકિ યકુમ મુહરરમુલ હરામ 24 હિજરી બરોઝ ઇતવાર કો રૌઝએ રસૂલ મેં આપ رضي الله تعالى عنه કી તદફીન હુઈ. આપ કી ખિલાફત તકરીબન 10 સાલ 5 માહ ઔર 21 રોઝ રહી. ⁽²⁴⁾

(1) **મત્દરક للحاکم**, 236/1, **હદિથ**: 214/2 (2) **તારીખ ابن عساکر**, 305/44 (3) **મસ્નવ ابن ابی شیبہ**, 19/144, **ર**ત્મ: 35603 (4) **મત્દરક للحاکم**, 4/32, **હદિથ**: 4535 (5) **طبقات ابن سعد**, 1/301 (6) **ایضاً**, 3/243 (7) **ریاض النضر**, 1/365 (8) **تاریخ ابن عساکر**, 44/298 (9) **مناقب امیر المؤمنین عمر بن الخطاب**, ص 135 (10) **تاریخ ابن عساکر**, 44/298 - **الزهد لابن المبارك**, ص 204 (11) **تاریخ الرسل والملوک**, 4/64 (12) **طبقات ابن سعد**, 3/251 (13) **مصف ابن ابی شیبہ**, 19/139, **ر**ત્મ: 35588 (14) **مرآة المناجیح**, 6/108 (15) **طبقات ابن سعد**, 3/250 (16) **ایضاً**, 3/250 (17) **ایضاً**, 3/243 (18) **ایضاً**, 3/234 (19) **ایضاً**, 3/234 (20) **ایضاً**, 3/234 (21) **مناقب امیر المؤمنین عمر بن الخطاب**, ص 100 (22) **مصف عبدالرزاق**, 4/204, **હદિથ**: 7778 (23) **طبقات ابن سعد**, 3/220 (24) **طبقات ابن سعد**, 3/278 -

અપને બુઝુર્ગોં કો યાદ રખિએ

મૌલાના અબૂ માજિદ મુહમ્મદ શાહિદ અતારી મદની

મજારે હઝરતે સૈયદના અબૂ અબ્દુરહમાન બિલાલ બિન રબાહ હબશી

મોહર્રમુલ હરામ ઈસ્લામી સાલ કા પેહલા મહીના હૈ. ઈસ મેં જિન સહાબા એ કિરામ, ઔલિયા એ ઉઝામ ઔર ઉલમા એ ઈસ્લામ કા વિસાલ યા ઉર્સ હૈ ઉન મેં સે 13 કા મુખ્તસર તઆરુફ મુલાહઝા ફરમાઈએ :

સહાબા એ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان : 1 સહાબિયા હઝરતે હિન્દ બિન્તે ઉત્બા કુરશિયા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કા સિલસિલએ નસબ યૌથી પુશ્ત (પેઢી) મેં નબિયે કરીમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ સે મિલ જાતા હૈ, આપ રઈસે મક્કા કી બેટી, સરદારે મક્કા હઝરતે અબૂ સુફ્યાન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી ઝૌજા ઔર હઝરતે અમીરે મુઆવિયા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી વાલિદા હૈં. આપ ફત્હે મક્કા કે દિન ઈસ્લામ લાઈ, બૈઅત કી ઔર ઘર મેં મૌજૂદ બુત પાશ પાશ કર દિયા, આપ બહુત અક્લ મન્દ, બહાદુર, ગૈરત મન્દ, બા હયા, પાક દામન, કૈયાઝ, સાહિબુરિએ

મજારે હઝરતે સૈયદ સફિયુદ્દીન ઈસ્હાક કાઝમી અર્દબીલી શાફૈઈ

ઔર હુસ્ને ઈસ્લામ વાલી ખાતૂન થીં. મુસલમાનોં કે હૌસલે બુલન્દ કરને કે લિએ જંગે યરમૂક મેં શરીક હુઈ. આપ કા વિસાલ (મોહર્રમ 14 હિજરી કો) ખિલાફતે ઉમર મેં ઉસ દિન હુવા જબ હઝરતે અબૂ કુહાફા ઉસ્માન رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફૌત હુવે થે. (1)

2 મોઅઝ્ઝિને રસૂલ હઝરતે સૈયદના અબૂ અબ્દુરહમાન બિલાલ બિન રબાહ હબશી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી વિલાદત એક કૌલ કે મુતાબિક મક્કાએ મુકર્રમા મેં હુઈ. ઈબ્તેદા મેં ઈસ્લામ કબૂલ કરને ઔર ઈન્તેહાઈ તકાલીફ ઉઠાને, ઈશ્કે રસૂલ મેં શોહરત પાને ઔર મસ્જિદે હરામ ઔર મસ્જિદે નબવી મેં અઝાન દેને કા શરફ પાને, ગઝવએ બદ્ર સમેત તમામ ગઝવાત મેં શિક્રત કરને ઔર અહાદીસ રિવાયત કરને વાલે હૈં. આપ ને તાઊને અમવાસ મેં 17 યા 18 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા. એક કૌલ કે મુતાબિક યેહ વખા મોહર્રમ ઔર સફર 17 હિજરી મેં ફૈલી. (2)

ઔલિયા એ કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلَام : 3 સુલ્તાનુલ આરિફીન હઝરતે સૈયદ સફિયુદ્દીન ઈસ્હાક કાઝમી અર્દબીલી શાફૈઈ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી વિલાદત 650 હિજરી અર્દબીલ ઈરાન મેં એક કાઝમી સાદાત ખાનદાન મેં હુઈ ઔર 12 મોહર્રમ 785 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, મજાર અર્દબીલ ઈરાન મેં હૈ. આપ ઈબ્તેદા હી સે તસવ્વુફ કી તરફ માર્દલ, બાની એ ખાનકાહ વ સિલસિલએ સફવિયા, મોઅસિસર શખ્સિયત ઔર અકાબિર ઔલિયા સે હૈં. (3) 4 મોહયુદ્દીન સાની હઝરત શાહ સૈયદ મુહમ્મદ અબ્દુલ્લાહ કાદરી બગદાદી હનફી رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી વિલાદત 1130 હિજરી કો બગદાદ શરીફ મેં હુઈ ઔર વિસાલ 14 મોહર્રમ 1207 હિજરી કો રામપુર (યૂપી) હિન્દ મેં હુવા, મજાર મર્જએ ખલાઈક હૈ. આપ ઉલૂમે ઈસ્લામિયા કે માહિર, સિલસિલએ કાદરિયા કે અઝીમ શૈખે તરીકત, નવાબ ઓફ રિયાસત રામપુર કે મુર્શિદ, જામેઅ મસ્જિદ રામપુર વ ખાનકાહે કાદરિયા કે બાની ઔર સાહિબે કરામત વલિયુલ્લાહ થે, હઝરતે શાહ સૈયદ અમજદ અલી અકબરાબાદી ઔર હઝરત શાહ નિયાઝ અહમદ બરેલ્વી આપ કે ખુલફા હૈં. (4) 5 કુત્બુલ હિન્દ હઝરત હાફિઝ મીર શુજાઉદ્દીન હુસૈન કાદરી રિફાઈ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી વિલાદત 1191 હિજરી બુરહાનપુર (મધ્યપ્રદેશ) હિન્દ મેં હુઈ ઔર 4 મોહર્રમ 1265 હિજરી કો હેદરાબાદ દક્કન મેં વફાત પાઈ, મજાર દરગાહે કુત્બુલ હિન્દ ઈદી બાઝાર મેં મર્જએ ખાસો આમ હૈ. આપ હાફિઝ વ કારી એ કુરઆન, આલિમો ફાઝિલ, મુસન્નિફે કુતુબ, વલી એ કામિલ ઔર મુબલિગે ઈસ્લામ થે. આપ કી તબ્લીગે ઈસ્લામ સે કસીર લોગોં ને ઈસ્લામ કબૂલ ક્રિયા હૈ. (5) 6 ગૌસુલ અસ્ર હઝરતે ખ્વાજા મુહમ્મદ ઉમર અબ્બાસી કાદરી رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી વિલાદત 1233 હિજરી કો મૌઝએ માન (ઝિલ્લ ગુજરાન વાલા પંજાબ) કે સૂફી ખાનદાન મેં હુઈ, 5 મોહર્રમ 1309 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા, મજાર દરબારે માલા કાદરિયા ખરાદાં બાઝાર (ઝિલ્લ ગુજરાન વાલા) મેં હૈ. આપ કાદરિયા સિલસિલે કે શૈખે તરીકત ઔર કસીરુલ ફૈઝ થે. (6)

7 હઝરત બાવાજી સલ્વઈ વાલે, ઉસ્તાઝુલ હુફફાઝ હઝરતે મૌલાના હાફિઝ ગુલામ અહમદ ગોલળવી رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી વિલાદત 1305 હિજરી મેં મૌઝએ ઐનૂ (ખૂશાબ, પંજાબ) કે સાલેહે એવાન ખાનદાન મેં હુઈ ઔર 18 મોહર્રમ 1394 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા ઔર જામેઅ મસ્જિદ રહમાનિયા (યવા સૈયદન શાહ ઝિલ્લ ચકવાલ) સે મુત્તસિલ તદફીન કી ગઈ. આપ

મઝારે હઝરતે હાફિઝ મીર શુજાઉદ્દીન હુસૈન કાદરી રિફાઈ

દીન, મુફ્તસિરે કુરઆન, મુહદ્દિસે વક્ત, આબિદો ઝાહિદ ઔર મુસન્નિફે કુતુબ થે. બીસ સાલ જામેઅ મસ્જિદ મેં ઇમામત વ ખિતાબત ફરમાઈ. આપ કી કિતાબ અકીદતુસ્સલફ વ અસ્હાબુલ હદીસ આપ કી પેહચાન હૈ.⁽⁹⁾ **10** હુજાતુલ ઈસ્લામ હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન મહમૂદ મૌસિલી હનફી رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ કી વિલાદત 599 હિજરી મૌસિલ (સૂબા નેનવા) ઇરાક મેં હુઈ. બગદાદ શરીફ મેં 19 મોહર્રમ 683 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા ઔર તદફીન મકબરા ખીઝરાન શુમાલી બગદાદ મેં હુઈ. આપ અઝીમ હનફી આલિમે દીન, ઇમામે અસ્ર, ફકીહે હનફી, ઉસ્તાઝુલ ઉલમા ઔર મુસન્નિફે કુતુબ હૈં. આપ કી કિતાબ “અલ મુપ્તાર” મુતૂને અરબઆ (ફિકહે અહનાફ કી ચાર બળી બુન્યાદી કુતુબ) મેં શામિલ હૈ.⁽¹⁰⁾ **11** હઝરતે અલ્લામા મૌલાના હાફિઝ મુહમ્મદ અબ્દુસ્સમીઅ બનારસી رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ કી વિલાદત બનારસ (યૂપી) હિન્દ મેં હુઈ ઔર 10 મોહર્રમ 1345 હિજરી કો મદીને શરીફ મેં વિસાલ ફરમાયા, તદફીન જન્નતુલ બકીઅ મેં હુઈ, આપ જૈયદ આલિમે દીન, મુનાઝિરે ઈસ્લામ, મજાહે તરીકત, શૈખુલ હદીસ વ મુદરિસે મદ્રસા ઇબ્રાહીમિયા બનારસ, 16 કુતુબો રસાઈલ મેં સે એક અહમ તસ્નીફ تحفة الفقهاء ભી હૈ, આપ આલા હઝરત કે મઆસિર (યાની આપ કે ઝમાને કે થે) ઔર આપ સે મહબ્બત કરતે થે.⁽¹¹⁾ **12** સાહિબે દીવાન શાઈર હઝરતે મૌલાના અલી અહમદ ખાન અસીર નકશબન્દી رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ કી વિલાદત 1268 હિજરી કો બરૈલી શરીફ મેં હુઈ ઔર 2 મોહર્રમ 1346 હિજરી કો મદીનએ મુનવ્વરા મેં વિસાલ ફરમાયા. તદફીન જન્નતુલ બકીઅ મેં હુઈ, આપ આલિમે દીન, શાઈરે ઈસ્લામ, 16 કુતુબ કે મુસન્નિફ, બાની એ મતબઅ નસીમે સહર બદાયૂં, સિલસિલએ નકશબન્દિયા કે બુરુગ, આશિકે રસૂલ ઔર આગ્રા કોલેજ મેં અરબી કે પ્રોફેસર થે. લિસાનુલ હસ્સાન મૌલાના યાકૂબ હુસૈન ઝિયાઉલ કાદરી બદાયૂની આપ કે લે પાલક બેટે ઔર શાગિર્દ હૈં.⁽¹²⁾ **13** હઝરતે શૈખ સૈયદ મુહમ્મદ સુહૈલ અલ ખતીબ હસની શાફેઈ કાદરી رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ કી વિલાદત 1315 હિજરી કો દિમશ્ક મેં હુઈ ઔર યહી 10 મોહર્રમ 1402 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા. દહદાહ કબ્રસ્તાન મેં દફન કિએ ગએ. આપ ખાનદાને ગૌસે આઝમ કે ચશ્મો યરાગ, શૈખ બદરુદ્દીન હસની વ ખલીફએ આલા હઝરત શૈખ અબ્દુલ હય્ય કતાની કે શાગિર્દ, શૈખ અબ્દુર્રઝઝાક તરાબુલુસી નકશબન્દી કે ખલીફા, જૈયદ આલિમે દીન, મુસન્નિફે કુતુબ ઔર સૂફી એ બા સફા થે. ફઝીલતુશૈખ હઝરતે અલ્લામા ડોક્ટર સૈયદ અબ્દુલ અઝીઝ અલ ખતીબ હુસૈની દિમશ્કી حفظه الله આપ કે જા નશીન ઔર સાહબ ઝાદે હૈં.⁽¹³⁾

(1) اسد الغایة، 316/7، طبقات لابن سعد، 188/8، 9/6، فتوح البلدان، ص 184 (2) الاستيعاب، 258/1، تهذيب التهذيب، 527/1، البداية والنهاية، 40/10، (3) اردو دوائر معارف اسلامية، 138/12، (4) مختصر تعارف، ص 28 (5) محبوب ذي المنن تذكروا ليايائے دکن، 1004/2، تذكرة الانساب، ص 95 (6) انسائيكلوبيديا اوليايے کرام، 432/1، (7) مکمل، ص 25، 33، 57 (8) شيخ وجيه الدين علوي گجراتي حیات و خدمات، ص 124، 210، 220، 257 (9) سير اعلام النبلاء، 462/13، طبقات النفرین للسيوطي، ص 36 (10) الجواهر المضية، 291/1، الفوائد البهية، ص 137، حدائق الحنفية، ص 289 (11) تحفة الاقتفاء، ص 15، 29 (12) تذكرة شعراء حجاز، ص 127، 131 (13) نثر الجواهر والدرر، 2/2059

(مڑرتن تہذیبی کی اچھ ہے)

فول کھڑے بناتے ہیں ؟

شہبے تریکت، امیری اے اے سوننت
تہذیری، اویڈیو اور ویڈیو پئغام
کی سورت میں ہر ہفتے جومہ کی موبارک باء دے
اور کوئی اک ریسالہ پڈنے / سوننے کی ترگیب
بی دلائے ہیں اور پڈنے / سوننے والوں کو دوا سے بی
نواڈتے ہیں۔ 26 مئی 2021 ءسوی کو آا پ نے تہذیری
کی سورت میں ریسالہ ”آپنی پرشانی آاڈیر کرنا
کےسا ؟“ پڈنے کی ترگیب دلائی اور تہذیری کے
نیچے فول بنایا، آب یہ تہذیری امیری اے اے
سوننت کے سوشل میڈیا پہج پر
واپرل ہڈی تو اک سوشل میڈیا یوڈر لول

ڈیکار اعلیٰ نے کمنٹ کرتے ہڈے کڈھ یوں سواڈ کیا : پیارے آا پیآا ! ءس پر آو فول بنایا گیا ہے یہ کڈی
وکت کا ڈیاآ (Time waste) تو نڈی بنتا، ءس میں کےسے سواڈ لاسیل کیا آا سکتا ہے ؟ رلڈنماڈی فرما دے۔

شہبے تریکت، امیری اے اے سوننت کے سوشل میڈیا پہج پر اک اویڈیو پئغام میں فرمایا :

اَللّٰهُمَّ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ

آلاآھ پاک آا پ کو دہوں آا کی لوالیآاں نسیب فرماآے، آمین۔

ہڈے ! یہ فول بنانا آینت کے لیآے ہے ڈی ءس سے آڈرکشن (Attraction) ہڈتی ہے اور آم آاڈمی
یہ ڈہ کر آوآا رکتا ہے اور تہذیری پڈتا ہے۔ آب تو یہ ڈرےڈ (Trend) ول رڈا ہے، یئنل پر اک سے اک
فول ہڈے، سینیری، مناآیر، نکشو نیآار ہنے لوتے ہیں ءس کو ڈول نڈی کڈے آو ڈیر نکشو نیآار کتاہوں
کے سرے ورک (Title Page) اور آنڈر بی لوتا ہے ہڈک ڈاڈٹل پر سوشلی ہڈا کیا آاتا ہے ڈی ڈاڈٹل آیتنا
ہوڈ سورت لوتا ہے کتاآ کی آڈمیت ءس سے ڈتانی ڈی ہڈ آاتی ہے، ءسی وآڈ سے میں نے یہ فول بنایا ہے۔
آآر ہر جومہ اک ڈی ترل اور اک ڈی آنڈاڈ کی تہذیری لوی تو لو سکتا ہے لو آ یہ سآم آے ڈی یہ لو
پوراآا ہے۔ یوں ہر آار کڈھ ن کڈھ ہڈل ہڈل کر دے کی کوشیش لوتی ہے، ءسی ترل ترگیبی پئغام میں بی میں
کآمی Voice (یانی آواڈ) دتا ہوں تو کآمی ویڈیو کے ساآ پئغام دتا ہوں تاڈی تہذیل لو آاآے اور یہ ن لآے
ڈی یہ ڈیڈلے جومہ کا ہے، ءس لیآے ءسے ڈول نڈی کڈے، مساآیڈ میں، ڈروں میں نکشو نیآار لوتے ہیں، ءسے
ڈول نڈی کڈے ہڈک یہ لول موبال ہے (یانی آسا کام ہے آس کا کرنا ن کرنا یکساں (Same) لو) آو آڈی نیآت سے
سواڈ کا کام بن آاتا ہے۔

ہڈتاوار سوننتوں ہرے ءآتہآا میں پاہنڈی سے شریک ہڈا کرے اور سوننتے سیآنے، سیآانے کے مڈنی
کاڈیوں میں بی ہر مڈی نے آین ڈین سڈر کی سآاڈت لاسیل کیا کرے۔

صَلَّى اللّٰهُ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

صَلُّوْا عَلَيَّ الْحَبِيبِ!

તાઝિયત વ ઇયાદત

હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબ્દુલ હમીદ
મુહમ્મદ સાલિમુલ કાદરી કે ઇન્તેકાલ પર તાઝિયત

تَحْصُدُ وَتُصَلِّي وَتُسَلِّمُ عَلَى خَاتِمِ النَّبِيِّينَ

સગે મદીના મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદરી

રઝવી رحمته કી જાનિબ સે

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

મુઝે યેહ અફસોસ નાક ખબર મિલી કિ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબ્દુલ ગની અતીફ મિયાં કાદરી ઉસ્માની બદાયૂની ઔર હઝરતે અલ્લામા મૌલાના ઇઝામ મિયાં કાદરી ઉસ્માની કુદસી કે વાલિદે ગિરામી ઝૈબે સજજાદા આસ્તાન એ આલિયા કાદરિયા બદાયૂં શરીફ, પીરે તરીકત, ફપ્રે કાદરિયત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના શૈખ હાફિઝ અબ્દુલ હમીદ મુહમ્મદ સાલિમુલ કાદરી દિલ (Heart) કી બીમારી મેં મુબતલા રેહતે હુવે 26 રમઝાનુલ મુબારક 1442 હિજરી મુતાબિક 9 મઈ 2021 કો 82 સાલ કી ઉમ્ર મેં બદાયૂં શરીફ મેં કઝા એ ઇલાહી સે ઇન્તેકાલ ફરમા ગએ, إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

મેં તમામ સોગવારોં સે તાઝિયત કરતા હૂં ઔર સખ્રો હિમ્મત સે કામ લેને કી તલ્કીન કરતા હૂં. યા રબ્બલ મુસ્તફા وَصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ! હઝરતે અલ્લામા મૌલાના શૈખ હાફિઝ અબ્દુલ હમીદ મુહમ્મદ સાલિમુલ કાદરી કો ગરીકે રેહમત ફરમા, ઐ **અલ્લાહ** પાક ! ઇન્હેં અપને જવારે રેહમત મેં જગહ નસીબ ફરમા, ઇલાહલ આલમીન ! ઇન કી કબ્ર જન્નત કા બાગ બને, રેહમત કે ફૂલોં સે ઢકે, નૂરે મુસ્તફા કે સદકે તા હશર જગમગાતી રહે, ઐ **અલ્લાહ** પાક ! કબ્ર કી વેહશત, તંગી, ઘબરાહટ સબ દૂર હો, મૌલા એ કરીમ ! મહૂમ કો બે હિસાબ મગફેરત સે મુશરફ ફરમા કર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં અપને પ્યારે હબીબ وَصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા પળોસ નસીબ ફરમા, યા **અલ્લાહ** પાક ! તમામ સોગવારોં કો સખ્રે જમીલ ઔર સખ્રે

જમીલ પર અજે જઝીલ મરહમત ફરમા, પરવરદગાર ! મેરે પાસ જો કુછ ટૂટે ફૂટે આમાલ હેં અપને કરમ કે શાયાને શાન ઇન કા અજ અતા ફરમા કર યેહ સારા અજો સવાબ જનાબે રિસાલત મઆબ وَصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો ઇનાયત ફરમા, બ વસીલએ ખાતમુન્નાબિયીન وَصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ યેહ સારા અજો સવાબ હઝરતે અલ્લામા મૌલાના શૈખ હાફિઝ અબ્દુલ હમીદ મુહમ્મદ સાલિમુલ કાદરી સમેત સારી ઉમ્મત કો ઇનાયત ફરમા.

أَمِينٌ بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

સખ્રો હિમ્મત સે કામ લીજિએ, **અલ્લાહ** પાક કી રિઝા પર રાઝી રહિએ ઔર શૈતાન કે વસ્વસોં પર તવજજોહ ન દીજિએ, જિસ કા વક્ત પૂરા હોતા હૈ વોહ ચલા જાતા હૈ અગર કોઈ દુન્યા મેં એક દિન કા ટાઈમ લાયા હૈ તો ઉસે એક દિન કે બાદ મર જાના હૈ જૈસે એક દિન કા બચ્ચા મર જાતા હૈ ઔર જિસ કો **અલ્લાહ** નસીબ કરતા હૈ તો વોહ 100 સાલ તક ઝિન્દા રેહતા હૈ. બહર હાલ મરના ફિર ભી હૈ ઇસ લિએ જિસ કા વક્ત પૂરા હુવા વોહ ચલા ગયા, હમેં **અલ્લાહ** પાક કી રિઝા પર રાઝી રેહના ચાહિએ ઔર સખ્ર કરના ચાહિએ, વાવેલા મયાને સે જાને વાલે ને પલટ કર કહાં આના હૈ ! હમેં ભી તો જાના હૈ, હમેં અપની આખેરત કી ફિક કરની ચાહિએ ઔર ઇસ કી તૈયારી કે લિએ સામાન કરના ચાહિએ કિ જિસ તરહ વોહ ગયા, એક દિન હમ ભી ઇસ દુન્યા સે ચલે જાએંગે, દુન્યા સે દિલ નહીં લગાના હૈ, દુન્યા ઇબ્રત કી જગહ હૈ કોઈ તમાશા નહીં હૈ.

જગહ જી લગાને કી દુન્યા નહીં હૈ

યેહ ઇબ્રત કી જા હૈ તમાશા નહીં હૈ

(ઇસ કે બાદ અમીરે એહલે સુન્નત ને મહૂમ કે ઇસાલે સવાબ કે લિએ ફૈઝાને રમઝાન (મુરમ્મમ) સે એક હદીસે પાક બયાન ફરમાઈ :

 મૌલાના મુહમ્મદ નાસિર જમાલ અત્તારી મદની

મોજિજા કિસે કેહતે હૈં ? એલાને નબુવ્વત કે બાદ નબી સે એસા અજબો ગરીબ કામ ઝાહિર હો જો આદતન મુમકિન નહીં હોતા વોહ મોજિજા કેહલાતા હૈ. મોજિજે કી તીન કિસ્મૈં હૈં : ① લાઝમી મોજિજાત જૈસે પુશ્બૂદાર પસીના ② આરઝી ઇખ્તિયારી મોજિજાત જૈસે અસા કા અઝદહા બન જાના ③ આરઝી ગૈર ઇખ્તિયારી મોજિજાત જૈસે આયાતે કુરઆનિયા કા નુઝૂલ (મિરઆતુલ મનાહજ, 8/53) મોજિજે કે ઝરીએ સચ્ચે ઔર ઝૂટે નબી મૈં ફક્ર હોતા હૈ ઇસ લિએ કોઈ ઝૂટા “નબુવ્વત કા દાવા” કર કે મોજિજા નહીં દિખા સકતા. (العقود المتطهر، ص 113)

1 જાતે મુબારકા સે મુતઅલ્લિક મોજિઝાત : આપ ﷺ કી મુબારક ઝાત કા ઝાહિરો બાતિન મોજિઝા હૈ. મૂઝે મુબારક કા મોજિઝા યેહ હૈ કિ હઝરતે સૈયદના ખાલિદ બિન વલીદ رضي الله تعالى عنه કી ટોપી મેં આપ رضي الله تعالى عنه કો હમેશા દુશ્મનોં પર ફતહ મિલી. (484/2, عمدة القاري تحت الحديث 170). લુઆબે મુબારક કા મોજિઝા યેહ હૈ મેં હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા كثير الله تعالى وجهه الكريم કી દુખતી આંખ પર લગને સે આરામ આ ગયા. (طبقات ابن سعد, 1/392). લુઆબે દહન કુંવેં મેં શામિલ હુવા તો ઉસ કે પાની સે શિકા મિલને લગી. (بخاری, 2/294). કા મોજિઝા યેહ હૈ કિ ઇન સે પાની કે ચશ્મે જારી હો જાતે. (493/2, بخاری, حديث: 3573). પસીને કા મોજિઝા કું નિહાયત ખુશબદાર હોતા. (مسلم, 978, حديث: 6055).

2 ઝાતે મુબારકા કે ઈલાવા મોજિઝાત : અલ્લાહ ﷻ ને નબિયે રેહમત, શફીએ ઉમ્મત
 ﷺ કો ઈસ કિસ્મ કે બે શુમાર મોજિઝાત અતા ફરમાએ, ઈન મેં સે ચન્દ મુલાહઝા કીજિએ :

1 પથર તૈરને લગા : ઈમાન લાને સે કબ્લ હઝરતે સૈયદના ઈકરિમા બિન અબી જહલ રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું પાની કે કનારે ખળે હો કર નબિયે અકરમ ﷺ સે યેહ મુતાલબા કિયા કિ અગર આપ સચ્ચે હૈં તો દૂર પળા પથર પાની મેં ડૂબે બગૈર તસ્બીહ કરતા હુવા આપ કે પાસ આએ, યુનાન્યે આપ ﷺ ને ઈશારા ફરમાયા તો વોહ પથર ડૂબે બગૈર બારગાહે મુસ્તફા મેં હાઝિર હુવા ઔર રિસાલત કી ગવાહી દી, નબિયે અકરમ ﷺ ને પૂછા : ઈતના કાફી હૈં ? હઝરતે સૈયદના ઈકરિમા રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું ને કહા : યેહ પથર વાપસ અપની જગહ લૌટ જાએ. યુનાન્યે વોહ પથર આપ ﷺ કા હુકમ પા કર વાપસ લૌટ ગયા. (તફીરુલ્કીય, 314/12)

2 મુર્દા બેટી ઝિન્દા કર દી : એક શખ્સ ને આપ ﷺ પર ઈમાન લાને કે લિએ યેહ શર્ત રખી કિ મેરી બેટી ઝિન્દા હો જાએ યુનાન્યે આપ ﷺ કબ્ર પર તશરીફ લે ગએ ઔર ઉસ કી મુર્દા બેટી ઝિન્દા કર દી. (રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું, 61/7)

3 લકળી તલ્વાર બન ગઈ : જંગે બદ્ર મેં હઝરતે સૈયદના અકકાશા બિન મોહસન રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું કી તલ્વાર ટૂટ ગઈ, બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હો કર ફરિયાદ કી તો આપ ﷺ ને એક લકળી ઈનાયત ફરમાઈ. જબ હઝરતે સૈયદના અકકાશા રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું ને ઉસે હાથ મેં લે કર હિલાયા તો વોહ સફેદ તલ્વાર બન ગઈ જિસે ઔન કહા જાતા થા, આપ ﷺ ને તમામ ઉમ્મ ઉસ તલ્વાર કે સાથ જેહાદ મેં શિર્કત ફરમાઈ ઔર ફત્હ પાઈ.

(સિરતુન નબી, 263)

4 સબ સે બુલન્દ નઝર આતે : હઝરતે સૈયદના અબ્દુર્રહમાન બિન ઝૈદ રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું જબ પૈદા હુવે તો આપ ﷺ કા કદ બહુત ઝિયાદા ઇગોટા થા, નબિયે અકરમ ﷺ કી બારગાહ મેં આપ ﷺ ને પેશ કિયા ગયા તો આપ ﷺ ને ઈન્હે ઘુટ્ટી દી, સર પર હાથ ફેરા ઔર દુઆ એ બરકત ફરમાઈ જિસ કા અસર યેહ ઝાહિર હુવા કિ આપ ﷺ મજમેઅ મેં દરાઝ કદ નઝર આતે. (અલાસિબ, 30/5)

5 દરખ્ત ને ગવાહી દી : આકા રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું કી બુલન્દો બાલા શાન ઐસી હૈં કિ જાનદાર તો જાનદાર બે જાન ચીઝે ભી આપ ﷺ કી તાબેએ ફરમાન હૈં. એક મરતબા રસૂલુલ્લાહ રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું એક સફર મેં થે, ઈસ દૌરાન એક આરાબી બારગાહે મુસ્તફા મેં હાઝિર હુવા તો આપ ﷺ ને ઉસે ઈસ્લામ કી દાવત દી, ઉસ આરાબી ને પૂછા : કયા આપ ﷺ કી નબુવ્વત પર કોઈ ગવાહ ભી હૈં ? આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કિ હાં ! યેહ દરખ્ત જો મૈદાન કે કનારે પર હૈં મેરી નબુવ્વત કી ગવાહી દેગા. યુનાન્યે આપ ﷺ ને ઉસ દરખ્ત કો બુલાયા તો હૈરત અંગેઝ તૌર પર વોહ દરખ્ત ફૌરન ઝમીન ચીરતા હુવા અપની જગહ સે ચલ કર બારગાહે અકદસ મેં હાઝિર હો ગયા ઔર ઉસ ને બ આવાઝે બુલન્દ તીન મરતબા આપ ﷺ કી નબુવ્વત કી ગવાહી દી. ફિર આપ ﷺ ને ઉસ કો ઈશારા ફરમાયા તો વોહ દરખ્ત વાપસ અપની જગહ ચલા ગયા. આરાબી યેહ મોજિઝા દેખતે હી મુસલમાન હો ગયા ઔર આપ ﷺ કે મુકદ્દસ હાથ ઔર મુબારક પાઉં કો વાલેહાના અકીદત સે ચૂમને કી સઆદત ભી હાસિલ કી. (રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું, 517/6)

કિયામત તક બાકી રેહને વાલા મોજિઝા : નબિયે અકરમ, રેહમતે આલમ રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું કા સબ સે બળા મોજિઝા કુરઆને કરીમ હૈં કયૂંકિ રસૂલુલ્લાહ રઝીલ્લેહુલ્લાહુનું કે દૂસરે મોજિઝાત તો અપને વક્ત પર ઝાહિર હુવે ઔર આપ ﷺ કે ઝમાને હી કે લોગોં ને વોહ મોજિઝાત મુલાહઝા કિએ મગર “કુરઆને કરીમ” આપ ﷺ કા કિયામત તક બાકી રેહને વાલા મોજિઝા હૈં.

અલ્લાહ પાક કે આખરી નબી હઝરતે મુહમ્મદ મુસ્તફા ﷺ ને ફરમાયા : “حَسْبُ السَّوَالِ نَصْفُ الْعِلْمِ” યાની અચ્છા સવાલ કરના આધા ઇલ્મ હૈ. (معجم الاوسط، 108/5، حديث: 6744)

પ્યારે બચ્ચો ! અચ્છે સવાલ કે ઝરીએ હમ થોળે વક્ત મેં જિયાદા ઔર અચ્છી માલૂમાત હાસિલ કર સકતે હેં, સવાલ કો ઇલ્મ કી ચાબી કહા ગયા હૈ, જો ઇસ ચાબી (Key) કા અચ્છા ઇસ્તેમાલ કરેગા ઉસ કે લિએ ઇલ્મ કા લોક ખુલ જાએગા ઔર વોહ ઇલ્મ કે દરવાજે સે દાખિલ હો કર બહુત સારા ઇલ્મ હાસિલ કર લેગા. જો જિયાદા સવાલ કરતા હૈ વોહ જિયાદા ઇલ્મ હાસિલ કરને મેં કામયાબ હોતા હૈ.

બાઝ બચ્ચે સવાલ કરને મેં શર્મ મેહસૂસ કરતે હેં, ક્લાસ મેં ભી ઇસી શર્મ કી વજહ સે અપને ટીચર સે સવાલ નહીં કરતે ઔર યૂં અપના સબક (Lesson) ભી સહીહ સે નહીં સમજતે, ઇસ કા નુકસાન ઉન્હેં તબ સમજ મેં આતા હૈ જબ દૂસરે દિન ટીચર વોહી સબક સુનતે હેં.

અચ્છે બચ્ચો ! અપને અબ્બૂ, ચાચૂ, દાદા, ટીચર યા મસ્જિદ કે ઇમામ સાહબ સે વુઝૂ, નમાઝ ઔર દીગર દીની ઔર દુન્યાવી માલૂમાત હાસિલ કરને કે લિએ અદબ કે સાથ અચ્છે અચ્છે સવાલ ઝરૂર કીજિએ.

માહનામા
બચ્ચોં કા | ફૈઝાને મદીના

આઓ બચ્ચો ! હદીસે રસૂલ સુનતે હેં

અચ્છા સવાલ

મૌલાના મુહમ્મદ જાવેદ અતારી મદની

યાદ રહે કિ સવાલ અચ્છે હોં, ઉલ્ટે સીધે ઔર બિલા વજહ કે સવાલાત કર કે અપને ટીચર, અબ્બૂ, દાદા વગૈરા કો પરેશાન કરના બુરી બાત હૈ.

અલ્લાહ પાક હમેં અચ્છે અચ્છે સવાલ કર કે અચ્છી અચ્છી માલૂમાત હાસિલ કરતે રેહને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. اَوْفِيْنَ بِحَاوِ الْيَقِيْنِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

બચ્ચોં કે લિએ અમીરે એહલે સુન્નાત કી નસીહત

પાની કી કદ્ર કીજિએ

મૌલાના ઉવેસ યામીન અતારી મદની

અચ્છે બચ્ચો ! અમીરે એહલે સુન્નાત અલ્લામા મુહમ્મદ ઇલ્યાસ કાદરી સાહબ ફરમાતે હેં :

પાની કે એક એક કતરે કા હિસાબ દેના હૈ લેહાઝા જબ ભી વુઝૂ કરને લગેં કો નલ ઇતના ખોલેં જિતની ઝરૂરત હૈ, જિયાદા ખોલના ઔર પાની ઝાએઝ કરતે રેહના ખતરનાક હૈ ઔર ફિર મસ્જિદ યા મદ્રસે કા પાની જો વક્ફ કા હોતા હૈ ઉસે ઝાએઝ કરના તો ઔર ભી જિયાદા સખ્ત હૈ.

(મલ્કૂઝાતે અમીરે એહલે સુન્નાત (કિસ્ત 101), સનસની ખેઝ મનાઝિર દેખ કર કયા તસવ્વુર કરના ચાહિએ ? સ. 10)

પ્યારે બચ્ચો ! પાની અલ્લાહ પાક કી નેમતોં મેં સે એક નેમત હૈ, હમેં ઇસ નેમત કી કદ્ર કરની ચાહિએ ઔર ઝરૂરત સે જિયાદા પાની ખર્ચ નહીં કરના ચાહિએ, વુઝૂ કરતે યા નહાતે હુવે પાની દેખ ભાલ કર ખર્ચ કરેં, ઇસી તરહ હાથ મુંહ યા પાઉ ધોતે વક્ત પાની જિયાદા ન બહાએં.

Day 3

Day 2

Day 1

અચ્છે આમ ખરાબ કેસે હુવે ?

 મૌલાના હેદર અલી મદની

નન્હે મિયાં સ્કૂલ સે વાપસ ઘર પહુંચે તો બેગ રખતે હી સીધા કિયન મેં અમ્મીજાન કે પાસ જા પહુંચે ઓર કેહને લગે : અમ્મીજાન ! મેં આપ સે નહીં બોલતા,

અરે માં કે જિગર કે ટુકળે ! પેહલે સાંસ તો લે લો, પાની તો પી લો ઇસ કે બાદ ગિલે શિકવે ભી કર લેના, અમ્મીજાન ને શફકત સે નન્હે મિયાં કે માથે પર આએ પસીને કે કતરોં કો અપને દૂપટ્ટે સે સાફ કરતે હુવે જવાબ દિયા ઓર ફિર ફીજ મેં પેહલે સે તૈયાર રખે હુવે શરબત કે જગ મેં સે ગ્લાસ ભર કર નન્હે મિયાં કો પકળાતે હુવે કહા : જી ! અબ બતાઈએ કિસ બાત કી નારાઝી હૈ નન્હે મિયાં કો અપની અમ્મીજાન સે,

મેં ને આપ સે કહા ભી થા કિ મુઝે લંચ મેં પરાઠા ઓર આમલેટ નહીં બલ્કિ ચિપ્સ ઓર જયૂસ લે જાના હૈ ક્યૂંકિ શાહિદ ભી વોહી લાતા હૈ લેકિન આપ ને આજ ફિર મેરે ટિફિન મેં પરાઠા રખ દિયા થા.

નન્હે મિયાં કે મુંહ સે શાહિદ કા નામ સુન કર અમ્મીજાન પરેશાન હો ગઈ, શાહિદ નન્હે મિયાં કે નએ નએ દોસ્ત થે ઓર આજ કલ ઉઠતે બૈઠતે નન્હે મિયાં કી ઝબાન પર ઉન્હી કા નામ થા, શાહિદ

આજ લંચ મેં યેહ લાયા થા, શાહિદ ને નઈ ડ્રોઈંગ બુક લી હૈ, શાહિદ કે ચાચૂ ને ઉસ કે લિએ ફુલાં ગિફ્ટ ભેજા હૈ વગૈરા વગૈરા, શુરૂઅ શુરૂઅ મેં અમ્મીજાન ને ઇસે બળી બાત નહીં સમઝા થા લેકિન વક્તન ફ વક્તન શાહિદ મિયાં જૈસી ચીઝોં કી ફરમાઈશોં સુન સુન કર ઉન્હેં એહસાસ હો રહા થા કિ અબ નન્હે મિયાં કી દાદીઅમ્માં કો બતાને કા વક્ત આ ચુકા હૈ.

નમાઝે ઝોહર પઢને કે બાદ જબ નન્હે મિયાં સોને લગે તો અમ્મીજાન ને દાદી અમ્માં કે કમરે કા રુખ કિયા ઓર ઉન્હેં સારી સૂરતે હાલ સે આગાહ કર દિયા.

શામ મેં નન્હે મિયાં ઉઠે ઓર અસ્ર કી નમાઝ પઢને મસ્જિદ પહુંચ ગએ, વાપસી પર જૈસે હી ઘર મેં દાખિલ હુવે તો દેખા કિ સામને બરામદે મેં દાદી અમ્માં આમોં કી ટોકરિયાં રખે અપની કુર્સી પર બૈઠી અમ્મીજાન સે બાતેં કર રહી થી, નન્હે મિયાં જલ્દી સે ઉન કે પાસ પહુંચ કર કેહને લગે :

આહા !!! આમ આએ હૈં હમારે ઘર !

જી નન્હે મિયાં, આપ કે મામૂંજાન ને ગાઊં સે ભેજે હૈં હમ સબ કે લિએ, ઇધર આઓ મેરે પાસ બૈઠ જાઓ, તુમ્હારી અમ્મીજાન ઇન મેં સે પળોસિયોં

કે હિસ્સે બના રહી હૈં, ઇતના કેહ કર દાદી અમ્માં ને નન્હે મિયાં કા હાથ પકળ કર ઉન્હેં અપને પાસ ખાલી કુર્સી પર બિઠા લિયા. ફિર આહિસ્તા સે પૂછને લર્ગી : આપ કા દોસ્ત શાહિદ કેસા હૈ ?

બિલકુલ ઠીક હૈ દાદી અમ્માં, આપ કો પતા હૈ અબ મૈં અપની જગહ તબ્દીલ કરવા કર શાહિદ કે બરાબર મેં બૈઠતા હૂં.

દાદી અમ્માં બોલી : ક્યા આપ ઇસ બાત સે રિઝામન્દ (Agree) હૈં કિ આપ કે સારે દોસ્તોં કી હર હર બાત ઔર આદત અચ્છી હૈ ? નન્હે મિયાં કેહને લગે : વોહ તો હૈ દાદી અમ્માં, સબ કી આદતેં અલગ અલગ હોતી હૈં કુછ અચ્છી લગતી હૈં ઔર કુછ બુરી ભી લગતી હૈં લેકિન મુજે ઇસ સે ક્યા ફર્ક પળતા હૈ, મૈં કૌન સા ઉન સે બુરી બાતેં સીખતા હૂં, કભી આપ ને મુજે બદ તમીઝી કરતે દેખા હૈ ક્યા ?

અરે નન્હે મિયાં ! આપ તો બહુત અચ્છે બચ્ચે હૈં લેકિન કઈ દિનોં સે આપ ખ્વાહ મ ખ્વાહ ફરમાઈશેં કર રહે હૈં આપ કી યેહ બાત મુજે પરેશાન કર રહી હૈ યાદ રખિએ કિ આદમી જિન કે સાથ રેહતા હૈ આહિસ્તા આહિસ્તા વોહ ઉન જૈસા બનને લગતા હૈ ઔર ઉસે પતા ભી નહીં ચલતા. ઇતના કેહ કર દાદી અમ્માં નન્હે મિયાં કી અમ્મીજાન સે મુખાતબ હો કર કેહને લગી : બહૂ ઝરા મુજે વોહ ટોકરી મેં સે દો અચ્છે સે આમ પકળાના ઔર સાથ હી અપની બાઈ તરફ રખી ટોકરી મેં સે એક ખરાબ હુવા આમ ઉઠા કર નન્હે મિયાં કો દેતે હુવે કહા : નન્હે મિયાં યેહ તીનોં આમ આપ અપની અલમારી મેં કિસી કાગઝ મેં લપેટ કર રખ લેં, જબ મૈં માંગૂં તો લે આના. નન્હે મિયાં ને તીનોં આમ પકળે ઔર જી અચ્છા કેહતે હુવે અપને કમરે મેં ચલે ગએ.

દો દિન બાદ અસ્ર કે બાદ કારી સાહબ સે કુરઆને પાક કા સબક પઢ કર ફારિગ હુવે તો બરામદે મેં જાએ નમાઝ બિઠાએ તસ્બીહ પઢતી દાદી અમ્માં કે પાસ ચલે આએ, ઇન્હેં દેખતે હી દાદી કેહને લર્ગી : નન્હે મિયાં ! ઝરા વોહ આમ તો લાના જો મૈં ને આપ કે પાસ રખવાએ થે.

નન્હે મિયાં થોળી દેર બાદ કમરે સે વાપસ આએ તો દોનોં હાથોં મેં અખ્બાર મેં લિપટે હુવે આમ પકળ રખે થે ઔર લા કર દાદી અમ્માં કે સામને રખ દિએ.

કાગઝ ખોલો નન્હે મિયાં ! દાદીજાન કા હુકમ સુન કર નન્હે મિયાં ને કાગઝ ખોલ કર દેખા તો હૈરાની ઉન કી આંખોં સે ઝાહિર થી ઔર બોલે : દાદી અમ્માં ! યેહ તો સહીહ વાલે દો આમ ભી ખરાબ હો ચુકે હૈં !

જી નન્હે મિયાં ! ક્યૂંકિ વોહ કુછ દિન ખરાબ આમ કે સાથ રહે તો વૈસે હી બન ગએ યેહી હાલ ઇન્સાન કા ભી હૈ, વોહ જૈસે દોસ્ત બનાતા હૈ, જિન કે સાથ રેહતા હૈ રફતા રફતા ઉન્હી કી આદતેં અપનાને લગતા હૈ હમારે પ્યારે નબી ﷺ કા ફરમાન હૈ : આદમી અપને દોસ્ત કે દીન પર હોતા હૈ (અબુદાઉદ, 341/4, હદીથ: 4833)

યાની ઉસી જૈસી આદાત, અખ્લાક ઔર સિફાત ઇખ્તિયાર કરતા હૈ.

(شرح الطيبى على مشکاة: 240/9, تحت الحديث: 5019)

લેહાઝા નન્હે મિયાં આપ ને દોસ્ત બનાને હી હૈં તો ઐસે બનાએં જિન સે આપ અચ્છે અચ્છે કામ ઔર અચ્છી અચ્છી બાતેં સીખ સકેં. આમ વાલી મિસાલ ઔર ફિર ફરમાને મુસ્તફા ﷺ સુન કર નન્હે મિયાં કો સારી બાત અચ્છી તરહ સમઝ આ ચુકી થી, અચ્છા દાદીજાન ! મૈં આઈન્દા સિર્ફ અચ્છે બચ્ચોં સે હી દોસ્તી કરૂંગા.

શાબાશ નન્હે મિયાં ! અબ જાઓ અમ્મીજાન સે કહો કિ આમ કાટ કર યહાં લે આએં હમ સબ મિલ કર ખાએંગે.

બચ્ચોં કો સફાઈ કા આદી બનાઈએ

મૌલાના આસિફ જહાંગઝેબ અતારી મદની

બચ્ચે બઢતી ઉમ્ર મેં અપને ઈદ ગિદ કે માહોલ સે બહુત કુછ સીખતે હૈં. યેહ વોહ વક્ત હોતા હૈ કિ બચ્ચોં કો જિસ સાંચે મેં ઢાલા જાએ વોહ ઢલ જાતે હૈં. બચ્ચોં કો ઈસી ઉમ્ર સે સફાઈ સુથરાઈ કા આદી બનાના ચાહિએ ક્યૂંકિ બચ્ચપન સે ડાલી ગઈ આદાત ઉમ્ર ભર બચ્ચોં કે સાથ રેહતી હૈં. બચ્ચોં મેં સફાઈ કી આદત ડાલને કે લિએ દજૈં જૈલ કામ બચ્ચોં સે બાર બાર કરવાઈએ :

❶ સુબહ ઉઠને કે બાદ ઉન્હેં સબ સે પેહલે હાથ મુંહ ધોને, દાંત સાફ કરને ઔર બાલોં મેં કંઘી કરને કા કહિએ. ગર્મી કે મૌસમ મેં રોજાના જબકિ સર્દી કે મૌસમ મેં કુછ વક્ફા કર કે નહાને કી તરગીબ દીજિએ, ખાસ તૌર પર જબ વોહ બાહર સે ખેલ કર આએં યા ગર્મી કે બાઈસ પસીના આ ગયા હો. રોજાના નહાને સે ઉન કા જિસ્મ ભી સાફ રહેગા ઔર બીમાર હોને કે ઈમકાનાત ભી કમ હોંગે.

❷ ખાને સે પેહલે ઉન કે હાથ ઝરૂર ધુલવાઈએ, ઉન કી આદત મઝબૂત કરને કા આસાન તરીકા યેહ હૈ કિ આપ ખુદ ભી ઉન કે સાથ યેહ કામ કીજિએ તાકિ વોહ આપ કો દેખ કર ઉન કામોં કો સીખ સકેં.

❸ કાફી દિન તક અગર નાખુન ન તરાશે જાએં તો ઈન કે નીચે મૈલ જમ્મ હો જાતા હૈ જો બુરા લગને કે સાથ સાથ મુપ્તલિફ બીમારિયોં કા બાઈસ ભી બનતા હૈ. ઈસ કે લિએ હફતે યા 10 દિન મેં એક બાર બચ્ચોં કે નાખુન ઝરૂર તરાશે.

❹ બચ્ચે પૂરા દિન ખેલ કૂદ ઔર મુપ્તલિફ કામોં મેં મસરૂફ રેહતે હૈં જિસ કી વજહ સે કપળોં ઔર જિસ્મ પર મિટ્ટી વગૈરા ભી લગ જાતી હૈ, લેહાઝા ખેલને કે બાદ અગર જિસ્મ યા કપળોં પર મિટ્ટી વગૈરા લગ જાએ તો ઉન કે કપળે ઔર હાથ પાઉ ઝરૂર સાફ કરવાઈએ.

❺ કમ ઉમ્ર બચ્ચે ખેલને કે લિએ ખિલોંને ઈસ્તેમાલ કરતે હૈં. ખેલને કે બાદ અક્સર વોહ ખિલોંને બિખરે હુવે છોળ દેતે હૈં. ખેલને કે બાદ ઉન્હેં સમેટના ભી સિખાઈએ. ઈસી તરહ ખાના ખાને કે બાદ બરતન સમેટને, દસ્તર ખ્વાન ઉઠાને વગૈરા જૈસે છોટે છોટે કામ ભી કરવાઈએ, ઈસ તરહ ઉન મેં અપને ઈદ ગિદ કી ચીજોં કી હિફાઝત કરને ઔર સમેટ કર રખને કી આદત પુપ્તા હોગી.

❻ બચ્ચોં કો ઈસ બાત કા શુઊર દિલાઈએ કિ સ્કૂલ યા મદ્રસે સે આને કે બાદ અપના યૂનીફોર્મ, સ્કૂલ બેગ ઔર જૂતે વગૈરા ઈન કી મુકર્રરા જગહ પર રખેં, ઈસી તરહ હોમવર્ક કરને કે બાદ પેન્સિલ, કલર્ઝ, કોપિયાં, કિતાબેં વગૈરા ભી સંભાલ કર રખને કા કહિએ, ઈસ તરહ ઉન્હેં ચીજોં કી અહમિયત કા એહસાસ હોગા.

❼ બચ્ચોં કો અપને કપળોં ઔર દીગર ઝરૂરિયાત કી ચીજોં કી હિફાઝત કરના સિખાઈએ, ઉન્હેં બાર બાર સમજાઈએ કિ વોહ અપને કપળોં કો ગન્દગી ઔર દાગ ધબ્બોં સે મેહફૂઝ રખને કી કોશિશ કરેં, ગન્દી

જગહોં પર ખેલેં, ખાના એહતિયાત સે ખાએં તાકિ કપળે ખાને વગૈરા કે દાગ સે મેહફૂઝ રહેં, કપળે ધુલને કે બાદ અપને કપળે ઉન્હેં ખુદ તેહ કર કે અલમારી મેં તરતીબ સે રખના સિખાઈએ. ઈસ તરહ ઉન કે ઝેહન મેં યેહ બાત બૈઠને લગેગી કિ હર ચીઝ કી હિફાઝત કા તરીકા મુખ્તલિફ હે.

8 બચ્ચે ઉમૂમન તરહ તરહ કી ચીઝેં ખાતે રેહતે હેં મસલન ટોફિયાં, બિસ્કિટ વગૈરા ઓર ખાને કે બાદ ઈન કે રેપર જગહ જગહ ફેંક દેતે હેં, લેહાઝા બચ્ચોં કો ઈસ બાત કા ભી આદી બનાઈએ કિ વોહ ચીઝેં ખાને કે બાદ કચરા ડસ્ટ બિન મેં ફેંકેં.

9 ઈઈ ગિર્દ કે સાફ સુથરે માહોલ કા દિલો દિમાગ પર ભી અચ્છા અસર પળતા હૈ. આપ ભી અપને આસ પાસ કા માહોલ સાફ રખિએ ઓર બચ્ચોં કો ભી માહોલ સાફ રખને કા શુઊર દીજિએ, ઈસ કે લિએ આપ ઉન સે ઘર કી સફાઈ કે કુછ હલ્કે ફુલ્કે કામ ભી કરવાઈએ જો વોહ બા આસાની કર સકેં, મસલન એક દિન ટેબલ કી સફાઈ કરવા લીજિએ, કુછ દિન બાદ પલંગ કી ડસ્ટિંગ કરવા લીજિએ. ઉન્હેં યેહ કામ બતોરે ટાસ્ક દીજિએ ઓર કામ મુકમ્મલ કરને કી સૂરત મેં કોઈ

ન કોઈ ઈન્આમ ભી દીજિએ, ઈસ તરહ વોહ મઝીદ બેહતર અન્દાઝ મેં માહોલ કો સાફ રખના સીખેંગે ઓર શૌક સે યેહ કામ કરેંગે.

10 જબ આપ બચ્ચોં કો સફાઈ કા આદી બના રહે હોં, ઉસ વક્ત ઉન્હેં યેહ ભી બતાતે રહિએ કિ સફાઈ ન સિર્ફ હમારે લિએ ઝરૂરી હૈ બલ્કિ **અલ્લાહ** પાક કો ભી પાકીઝગી પસન્દ હૈ, હમારે દીન મેં સફાઈ કો ખુસૂસી અહમિયત હાસિલ હૈ. હમારે પ્યારે નબી **ﷺ** સફાઈ કો પસન્દ ફરમાતે થે. હમારે દીન મેં સફાઈ કો નિસ્ફ ઈમાન કરાર દિયા ગયા હૈ. ઈસ તરહ બચ્ચોં કો દીન કી આગાહી મિલતી રહેગી. લેકિન યેહ બાત ઝરૂર યાદ રખિએ કિ સમજાને ઓર તરગીબ દિલાને મેં સપ્ત અન્દાઝ હરગિઝ ન હો.

અલ્લાહ પાક હમ સબ કો અપની ઓલાદ કી અચ્છી તરબિયત કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اُمِّيْنُ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيْنُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

સફાઈ આધા ઈમાન હૈ

હુરફ (અક્ષર) મિલાઈએ !

ک	پ	ی	م	ے	ت	ر	ع	و
چ	ق	ٹ	ب	ل	ک	ج	ھ	گ
ھ	خ	ح	ا	ج	م	ی	ر	د
و	ؤ	ب	ر	ی	ل	ی	م	آ
چ	ؤ	گ	ک	ج	ھ	و	ل	م
ھ	ط	ش	پ	ز	ڈ	م	ذ	ث
ہ	گ	ھ	و	س	ی	ف	ظ	ث
پ	م	ا	ر	ہ	ر	ہ	ر	ع

હમારે પ્યારે મુલ્ક હિન્દુસ્તાન મેં **અલ્લાહ** કે કઈ નેક બન્દોં કે મઝારાત હેં. સૂફિયા એ કિરામ ઓર ઓલિયા એ ઉઝઝામ બળી દૂર દૂર સે સફર કર કે યહાં પહુંચે, જૈસા કિ હઝરતે ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ મોઈનુદ્દીન ચિશ્તી અજમેરી **رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ** હમારે મુલ્ક મેં કઈ મશહૂર મઝારાત ઓર ખાનકાહેં એસી હેં જહાં કે મુતવસિલીન વ મુતઅલિલીકીન ને હમેશા વતને અઝીઝ કી ખિદમત કી હૈ ઓર ઈન્સાનિયત, હમદર્દી, ભાઈચારા, સુલ્હ વ મહબ્બત ઓર ઉખુલ્લત કા પૈગામ દિયા હૈ.

પ્યારે બચ્ચો ! આપ ને ઊપર સે નીચે કી તરફ ઓર સીધી સે ઉલ્ટી તરફ હુરફ મિલા કર 5 નામ તલાશ કરને હેં જૈસે ટેબલ મેં લફઝ “અજમેર” (**اجمير**) તલાશ કિયા ગયા હૈ.

અબ યેહ 5 નામ તલાશ કીજિએ :

1. بریلی 2. مارہرہ 3. مبارک پور 4. کچھوچھ 5. گھوسی۔

સાદાતે કિરામ કી મહબ્બત વ ખૈર ખ્વાહી

ઉમ્મે મીલાદ અત્તારિયા

હૈ, હમૈં ભી ઈસે કુછ ન કુછ ઈન્આમ દેના ચાહિએ. હઝરતે ઝૈનબ રઝીલ્લાહાંહે ને ફરમાયા કિ હમ ઈસ શખ્સ કો સિર્ફ અપને ઝેવરાત હી પેશ કર સકતે હૈં. યુનાન્યે દોનોં શેહઝાદિયોં ને અપને કંગન વગૈરા ઉતાર કર ઉસે દે દિએ ઓર સાથ હી માઝેરત ભી કી (કિ ઈસ કે ઈલાવા હમારે પાસ દેને કે લિએ કુછ ભી નહી), ઉસ શખ્સ ને વોહ તમામ સામાન વાપસ લૌટા દિયા ઓર અર્ઝ કી : અગર મૈં ને યેહ ખિદમત ગુઝારી દુન્યવી મફાદ કે લિએ કી હોતી તો યકીનન ઈસ ઈન્આમ પર મુઝે ખુશી હોતી, મગર મૈં ને તો યેહ ખિદમત સિર્ફ અલ્લાહ પાક કી ખુશનૂદી ઓર રસૂલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ સે આપ લોગોં કી કરાબત દારી કી વજહ સે કી હૈ. (અલકામલિલ તારીખ: 440/3)

મોહતરમ ઈસ્લામી બહનો ! સાદાતે કિરામ સે મહબ્બત ઈમાને કામિલ કી નિશાની હૈ ઓર ઈશકે રસૂલ કા તકાઝા હૈ કિ એહલે બૈત સે હદ દરજા મહબ્બત કી જાએ ઓર ઉન કી ઈઝઝત વ તકરીમ કી જાએ, અહાદીસે મુબારકા મૈં જા બજા સાદાતે કિરામ સે મહબ્બત ઓર ઉન કે સાથ ખૈર ખ્વાહી કરને કા ફરમાયા ગયા હૈ યુનાન્યે પ્યારે આકા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા : હમ એહલે બૈત કી મહબ્બત કો ખુદ પર લાઝિમ કરો ક્યૂંકિ જો (બ રોઝે કિયામત) અલ્લાહ સે ઈસ હાલ મૈં મિલે કિ વોહ હમ સે મહબ્બત રખતા હો તો વોહ હમારી શફાઅત કે સબબ જન્નત મૈં દાખિલ હોગા. (મુજમ્મિલ અલૈસુલ: 606/1, હદીથ: 2230) એક મકામ પર ઈરશાદ ફરમાયા : જિસ ને મેરે એહલે બૈત મૈં સે કિસી કે સાથ અચ્છા સુલૂક કિયા તો મૈં કિયામત કે દિન ઉસે ઈસ કા સિલા દૂંગા. (અલકામલિલ અબ્નુ અદી: 425/6)

સાદાતે કિરામ કી મહબ્બત વ ઈકરામ કે બાબ મૈં બુઝુર્ગાને દીન કી સીરત ભી હમારે લિએ મશ્અલે રાહ હૈ યુનાન્યે એક સૈયદ ઝાદે જબ હઝરતે ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ રઝીલ્લાહાંહે કે પાસ કિસી કામ સે તશરીફ લાએ તો ઈસ મૌકેઅ પર આપ ને ઉન સે અર્ઝ કી : “અગર આપ કો કોઈ કામ હો તો આપ મુઝે તલબ ફરમા લિયા કરૈં યા મુઝે ખત લિખ કર ભેજ દિયા કીજિએ. આપ કો અપને દરવાઝે પર ખળા દેખ કર મુઝે શર્મિન્દગી હો રહી હૈ.” (તુરુલ અિસાર, 129) ઈસી તરહ અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઈલ્યાસ કાદરી રઝીલ્લાહાંહે ભી સાદાતે કિરામ સે બળી મહબ્બત ઓર ઈન કી તાઝીમ કરતે હૈં, મુલાકાત કે વક્ત અગર બતા દિયા જાએ કિ યેહ સૈયદ સાહબ હૈં તો અક્સર સૈયદ સાહબ કા હાથ ચૂમ લિયા કરતે હૈં, એસા ભી દેખા ગયા હૈ કિ સૈયદ સાહબ કો અપને બરાબર મૈં બિઠા લિયા, યહાં તક કિ આપ સાદાતે કિરામ કે બચ્ચોં સે ભી બહુત મહબ્બત ઓર શફકત સે પેશ આતે હૈં.

પ્યારી ઈસ્લામી બહનો ! ઈન અહાદીસ વ વાકિઆત સે સબક મિલતા હૈ કિ અલ્લાહ પાક કી રિઝા હાસિલ કરને ઓર પ્યારે આકા સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ સે અપની મહબ્બત કા ઈઝહાર કરને કે લિએ હમૈં ભી અપને દિલ મૈં એહલે બૈત કી અકીદત વ મહબ્બત કા ચરાગ રૌશન રખના ચાહિએ ઓર હમા વક્ત એહલે બૈત કી ખૈર ખ્વાહી કે લિએ કોશાં રેહના ચાહિએ, લેહઝા સાદાતે કિરામ સે મહબ્બત કરૈં, ઈન કી તાઝીમ કરૈં, ઈન કે સાથ ખૈર ખ્વાહી વાલા સુલૂક કરૈં ઓર દીગર લોગોં પર ઈન્હૈં ફૌકિયત દૈં. આપ કે મહલ્લે મૈં અગર સાદાતે કિરામ કે ઘર હૈં તો વક્તન ફ વક્તન ઈન્હૈં તહાઈફ પેશ કરતે રહૈં, બિલ ખુસૂસ જો સાદાતે કિરામ માલી એતેબાર સે કમઝોર હૈં ઉન કા ખાસ ખયાલ રખૈં. યાદ રખૈં ! સાદાતે કિરામ કે સાથ લેન દેન કા અન્દાઝ ઈસ તરહ કા ન હો કિ વોહ ખુદ કો કમતર મેહસૂસ કરૈં. અપને ઘર પર હોને વાલી તકરીબાત મૈં ઉન્હૈં ઝરત મદદી કરૈં (દાવત દૈં). ખુશી વ ગમી કે મૌકેઅ પર ઉન કે યહાં જાતે રહૈં ઓર ઝરત કે વક્ત હર મુમકિન તઆવુન કરૈં.

હમ્મરો

رضى الله عنها

ઉમ્મે અલિયા બિન્તે હારિસ

મોલાના મુહમ્મદ બિલાલ સર્હદ અતારી મદની

હજરતે ઉમ્મે અલિયા રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કા શુમાર જલીલુલ કદ્ર અન્સારી સહાબિયાત મેં હોતા હૈ, આપ કા અસ્લ નામ નુસૈબા બિન્તે હારિસ હૈ, લેકિન આપ કુનિયત સે ઝિયાદા મશહૂર હેં.

ઇલ્મી શાન : આપ રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا આલિમા, ફાજિલા, ઓર ફકીહા થીં.⁽¹⁾ આપ સે 40 અહાદીસ મરવી હેં, જિન મેં સે 6 મુતફક અલૈહ યાની ઇમામ બુખારી વ ઇમામ મુસ્લિમ رَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُمَا દોનોં ને રિવાયત કી હેં ઓર એક એક રિવાયત દોનોં ને અલગ અલગ લી હૈ.⁽²⁾ નીઝ સહાબા એ કિરામ ઓર તાબેઈન કી બળી જમાઅત ને આપ સે રિવાયાત લીં હેં.⁽³⁾

મહબ્બતે રસૂલ : આપ કો રસૂલે કરીમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ઝાતે બા બરકત સે ઇસ કદર મહબ્બત થી કિ આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કા ઝિક્ર કરતે વક્ત “યા રસૂલલ્લાહ ! મેરે વાલિદ આપ પર કુરબાન” જેસે કલેમાત ઇસ્તેમાલ કરતીં.⁽⁴⁾

હદિયએ રસૂલ : એક બાર આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ઉન કો સદકે કી બકરી અતા ફરમાઈ, હજરતે ઉમ્મે અલિયા ને ઉસ કો કબૂલ કિયા ઓર ઉસ મેં સે કુછ હિસ્સા હજરતે આઈશા સિદ્દીકા કી ખિદમત મેં પેશ કર દિયા, જબ આકા એ કરીમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ઘર મેં તશરીફ લાએ ઓર પૂછા : ક્યા તુમ્હારે પાસ કુછ હૈ તો સૈયદા આઈશા સિદ્દીકા રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا ને અર્ઝ કી : ઘર મેં ઓર તો કુછ નહીં લેકિન ઉમ્મે અલિયા કો આપ ને જો બકરી દી થી ઉસ કા ગોશ્ત ઉન્હોં ને ભેજા હૈ, આપ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : સદકા તો ઉસ કે

હકદાર તક પહુંચ ચુકા. (ઔર હમારે પાસ યેહ હદિયા (તોહફા) હૈ).⁽⁵⁾

સઆદતે ઉઝમા : આપ રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કો યેહ અઝીમ સઆદત હાસિલ હૈ કિ આપ ને આકા એ કાઈનાત صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કી સબ સે બળી શેહઝાદી હજરતે ઝૈનબ રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કો ગુસ્લે મૈયત દિયા ઓર ઇસ કા તરીકા ખુદ આકા એ કરીમ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને આપ કો સિખાયા. અલ્લામા બદરુદ્દીન ઐની રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ફરમાતે હેં : હજરતે ઉમ્મે અલિયા ને ઇસ ગુસ્લ કે તરીકે કો ઇસ તરહ વાઝેહ તૌર પર બયાન ફરમાયા હૈ કિ આપ કી બયાન કદા રિવાયાત ઓરતોં કે ગુસ્લ મેં અસ્લ કી હૈસિયત રખતી હેં. બલ્કિ હજરતે ઇબ્ને મુનઝર رَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા કૌલ હૈ કિ ગુસ્લે મૈયત કે હવાલે સે હજરતે ઉમ્મે અલિયા કી બયાન કદા રિવાયત સે બેહતર કોઈ રિવાયત નહીં ઓર ઇસી કો ઉલમા એ કિરામ ને ઇખ્તિયાર ફરમાયા હૈ.⁽⁶⁾

આપ કે મામૂલાત : હજરતે ઉમ્મે અલિયા રَضِیَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا ફરમાતી હેં કિ મેં ને રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કી મઈયત (સાથ) મેં સાત ગઝવાત (જંગો) મેં શિકત કી, મેં મુજાહિદીન કે પીછે રેહતી, ઉન કા ખાના પકાતી, ઝખ્મિયોં કી દવા વગૈરા કા એહતેમામ કરતી નીઝ બીમારોં કે લિએ ઇન્તેઝામ કરતી થી.⁽⁷⁾

(1) سير اعلام النبلاء، 3/545، رقم: 155 (2) تهذيب الاسماء واللغات، 2/364

(3) طبقات ابن سعد، 8/333- الاستيعاب، 4/502 (4) نسائي، ص 70، حديث:

388 (5) مسلم، ص 419، حديث: 2490 (6) عمدة القاري، 6/53، تحت الحديث:

1253 (7) مسلم، ص 778، حديث: 4690

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કિ એક ઈસ્લામી બહન બે પદગી કરતી થી, અજનબી મદોં કે સામને બાલ, ગલા, કલાઈયાં વગેરા ખુલી રેહતી થી, ઉસ ને મન્નત માની કિ અગર મેરા ફુલાં કામ હો ગયા તો મેં **અલ્લાહ** કી રિઝા કે લિએ શરઈ પદા કરુંગી. ઉસ કા વોહ કામ ભી હો ચુકા હે, પૂછના યેહ હે કિ કયા યેહ મન્નત શરઈ મન્નત હે યા નહીં ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

ઔરત કા બાલ, કલાઈયાં, પિંડલિયાં, ગલા વગેરા અજનબી મદોં સે છુપાના લાઝિમ હે. ઈન આઝા કી બે પદગી કરના નાજાઈઝ વ ગુનાહ હે શરઈ મન્નત કી શરાઈત (શર્તો) મેં સે એક શર્ત યેહ ભી હે કિ જિસ યીઝ કી મન્નત માની જાએ વોહ પેહલે સે હી શરીઅત કી તરફ સે લાઝિમ ન હો. યહાં ચૂંકિ ઔરત પર પદા કરના પેહલે સે હી શરીઅત કી તરફ સે લાઝિમ હે, ઈસ લિએ યેહ મન્નત શરઈ મન્નત નહીં કેહલાએગી, મગર પદે કી પાબન્દી ઔરત પર બદસ્તૂર લાઝિમ રહેગી.

પદે કે બારે મેં **અલ્લાહ** તબારક વ તઆલા કા ઈરશાદે પાક હે : ﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾ : તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર અપને ઘરોં મેં ઠેહરી રહો ઔર બે પદા ન રહો જેસે અગલી જાહિલિયત કી બે પદગી.

(પૃ. 22, (અઝાબ: 33))

ઈસ આયત કી તફસીર મેં મુફસ્સિરે કુરઆન, સદરુલ અફઝિલ, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના સૈયદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદાબાદી رَحْمَةُاللّٰهِتَعَالٰی عَلَيْه ફરમાતે હેં : “અગલી જાહિલિયત સે મુરાદ કબ્લે ઈસ્લામ કા ઝમાના હે, ઉસ ઝમાને મેં ઔરતેં ઈતરાતી નિકલતી થી, અપની ઝીનત વ મહાસિન (હુસ્ન) કા ઇંઝહાર કરતી થી કિ ગૈર મદ દેખે, લિબાસ એસે પેહનતી થી, જિન સે જિસ્મ કે આઝા અચ્છી તરહ ન દેકે.” (ખઝાઈનુલ ઈરફાન, સ. 780)

બહારે શરીઅત મેં હે : “આઝાદ ઔરતોં ઔર ખુન્સા મુશિકલ કે લિએ સારા બદન ઔરત હે, સિવા મુંહ કી ટિકલી ઔર હથેલિયોં ઔર પાઉ કે તલવોં કે, સર કે લટકતે હુવે બાલ ઔર ગર્દન ઔર કલાઈયાં ભી ઔરત હેં, ઈન કા છુપાના ભી ફર્ઝ હે.” (બહારે શરીઅત, 1/481)

મન્નત કી શરાઈત બયાન કરતે હુવે મિરાકી અલ થાલ્થ અન યીકુન લિસ ואجاب قبل نذر : واللاه

શરઈ અહકામ કી મન્નત કા હુકમ

તર્જમા : તીસરી બાઈજાબ અલ્લા તૈઆલ, કાલ્લુલોત ખસિસ والوتر- શર્ત યેહ હે કિ મન્નત સે પેહલે વોહ યીઝ **અલ્લાહ** તઆલા કી તરફ સે લાઝિમ ન હો, જેસે પાંચોં નમાઝેં ઔર વિત્ર.

(મરાઈ ફલામ મતન الطحاوی، ص 692)

બહારે શરીઅત મેં હે : શરઈ મન્નત જિસ કે માનને સે શરઅન ઈસ કા પૂરા કરના વાજિબ હોતા હે, ઈસ કે લિએ મુતલકન ચન્દ શર્તે હેં : 1 એસી યીઝ કી મન્નત હો કિ ઉસ કી જિન્સ સે કોઈ વાજિબ હો, લેહાઝા ઇયાદતે મરીઝ ઔર મસ્જિદ મેં જાને ઔર જનાઝે કે સાથ જાને કી મન્નત નહીં હો સકતી. 2 વોહ ઇબાદત ખુદ બિઝઝાત મક્સૂદ હો કિસી દૂસરી ઇબાદત કે લિએ વસીલા ન હો, લેહાઝા વુઝૂ વ ગુસ્લ વ નઝરે મુસ્હફ કી મન્નત સહીહ નહીં. 3 ઉસ યીઝ કી મન્નત ન હો જો શર્અ ને ખુદ ઉસ પર વાજિબ કી હો, ખ્વાહ ફિલ હાલ યા આઈન્દા મસલન આજ કી ઝોહર યા કિસી ફર્ઝ નમાઝ કી મન્નત સહીહ નહીં કિ યેહ યીઝેં તો ખુદ હી વાજિબ હેં. 4 જિસ યીઝ કી મન્નત માની વોહ ખુદ બિ ઝાતિહી કોઈ ગુનાહ કી બાત ન હો ઔર અગર કિસી ઔર વજહ સે ગુનાહ હો તો મન્નત સહીહ હો જાએગી, મસલન ઈદ કે દિન રોઝા રખના મન્અ હે, અગર ઈસ કી મન્નત માની તો મન્નત હો જાએગી અગર્યે હુકમ યેહ હે કિ ઉસ દિન ન રખે, બલ્કિ કિસી દૂસરે દિન રખે કિ યેહ મુમાનઅત આરઝી હે યાની ઈદ કે દિન હોને કી વજહ સે, ખુદ રોઝા એક જાઈઝ યીઝ હે. 5 એસી યીઝ કી મન્નત ન હો જિસ કા હોના મુહાલ (ના મુમકિન) હો, મસલન યેહ મન્નત માની કિ કલ ગુઝશ્તા (Yesterday) મેં રોઝા રખૂંગા યેહ મન્નત સહીહ નહીં. (બહારે શરીઅત, 1/1015) واللاه تَعَالٰی اَعْلَمُ

મોહર્રમુલ હરામ કે ચઢ અહમ વાકેઆત

યકુમ મોહર્રમુલ હરામ યૌમે ઉમર ફારુકે

وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ

મઝીદ માલૂમાત કે લિએ (અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા
કી કિતાબ “ફેઝાને ફારુકે આઝમ”)

5 મોહર્રમુલ હરામ ઉર્સે બાબા ફરીદ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ

મઝીદ માલૂમાત કે લિએ (અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા
કી કિતાબ “ફેઝાને બાબા ફરીદ ગંજે શકર”)

10 મોહર્રમુલ હરામ વાકિઅએ કરબલા

મઝીદ માલૂમાત કે લિએ (અમીરે એહલે સુન્નાત કા
રિસાલા “કરામાતે ઇમામે હુસૈન”)

18 મોહર્રમુલ હરામ વિસાલે મુફતી એ દાવતે ઇસ્લામી

મઝીદ માલૂમાત કે લિએ (અલ મદીનતુલ ઇલ્મિયા
કી કિતાબ “મુફતી એ દાવતે ઇસ્લામી”)

મોહર્રમુલ હરામ 14 યા 15 હિજરી જંગે કાદિસિયા

હઝરતે સૈયદના ઉમર ફારુકે આઝમ رَحْمَةُ اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ કે દૌરે ખિલાફત મેં મોહર્રમુલ હરામ 14 યા 15 હિજરી મેં “જંગે
કાદિસિયા” રૂનુમા હુઈ, જિસ મેં કમો બેશ 10 હઝાર સે ઝાઈદ મુસલમાનોં ને તકરીબન એક લાખ 20 હઝાર
કુફરાર સે 4 દિન તક મુકાબલા કિયા, અલ્લાહ પાક ને મુસલમાનોં કો અઝીમુશ્શાન ફત્હો નુસ્સર અતા ફરમાઈ.
(મઝીદ માલૂમાત કે લિએ દેખિએ : ફેઝાને ફારુકે આઝમ, 2/668 તા 676)

અલ્લાહ પાક કી ઈન પર રેહમત હો ઔર ઈન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગફેરત હો. آمين يَا ارحم الراحمين صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهِ وَسَلَّمَ

દુઆએ અઘાર પર
મદની રસાઈલ કે
મુતાલએ કી ધૂમ

શેખે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નાત હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદરી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ ને શાબાનુલ
મોઅઝઝમ 1442 હિજરી મેં દર્જે ઝેલ ત્રીન મદની રસાઈલ પઢને / સુનને કી તરગીબ દિલાઈ ઔર પઢને / સુનને વાલોં કો
દુઆઓ સે નવાઝા : ❀ યા અલ્લાહ પાક ! જો કોઈ 16 સફહાત કા રિસાલા “દુરૂદ શરીફ કી બરકતે” પઢ યા સુન લે ઉસ સે
હમેશા કે લિએ રાઝી હો જા ઔર ઉસ કો મદીનએ પાક મેં દુરૂદો સલામ પઢતે હુવે જલ્વએ મેહબૂબ (عَلَيْهِ السَّلَام) મેં
આફિયત કે સાથ શહાદત અતા ફરમા, આમીન ❀ યા રબ્બલ મુસ્તફા ! જો કોઈ 36 સફહાત કા રિસાલા “કબ્ર કી પેહલી
રાત” પઢ યા સુન લે નૂરે મુસ્તફા (عَلَيْهِ السَّلَام) કે સદકે ઉસ કી કબ્ર રૌશન ફરમા, આમીન ❀ યા રબ્બલ મુસ્તફા ! જો
કોઈ 16 સફહાત કા રિસાલા “રિશ્તેદારોં સે ભલાઈ” પઢ યા સુન લે ઉસે ઔર ઉસ કે સારે ખાનદાન કો હજ, મદીનએ પાક કી બા અદબ
હાઝરી, જલ્વએ મુસ્તફા (عَلَيْهِ السَّلَام) મેં શહાદત ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ મેં બે હિસાબ દાખલા અતા ફરમા, આમીન
❀ જાનશીને અમીરે એહલે સુન્નાત હઝરતે મૌલાના ઉબૈદ રઝા અત્તારી મદની رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ ને રિસાલા “માહે રમઝાન ઔર
અમીરે એહલે સુન્નાત” પઢને / સુનને વાલોં કો પેહ દુઆ દી : યા અલ્લાહ કરીમ ! જો કોઈ 27 સફહાત કા રિસાલા “માહે
રમઝાન ઔર અમીરે એહલે સુન્નાત” પઢ યા સુન લે ઉસે આશિકે રમઝાનુલ મુબારક અમીરે એહલે સુન્નાત કે સદકે રમઝાનુલ
મુબારક કા હકીકી કદ્રદાન બના કર ફેઝાને રમઝાન સે માલામાલ ફરમા ઔર રમઝાનુલ મુબારક કો ઉસ કી બે હિસાબ બખ્શિશ
કા ઝરીઆ બના. આમીન

રિસાલા	પઢને/સુનને વાલે ઇસ્લામી ભાઈ	ઇસ્લામી બહનેં	કુલ તાદાદ
દુરૂદ શરીફ કી બરકતે	25 લાખ 33 હઝાર 828	8 લાખ 48 હઝાર 534	33 લાખ 82 હઝાર 362
કબ્ર કી પેહલી રાત	22 લાખ 87 હઝાર 35	8 લાખ 49 હઝાર 467	31 લાખ 36 હઝાર 502
રિશ્તેદારોં સે ભલાઈ	23 લાખ 25 હઝાર 571	8 લાખ 11 હઝાર 90	31 લાખ 36 હઝાર 661
માહે રમઝાન ઔર અમીરે એહલે સુન્નાત	20 લાખ 70 હઝાર 146	8 લાખ 11 હઝાર 814	28 લાખ 81 હઝાર 960

મેહંગાઈ કા ઇલાજ

અઝ : શૈખે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદરી રઝવી رحمۃ اللہ علیہ

મેં બચપન સે સુન્તા આ રહા હું કિ બહુત મેહંગાઈ હો ગઈ હૈ. મુઝે યાદ પળતા હૈ કિ મેં લળકપન મેં બળે જાનવર કા ગોશ્ત એક યા દો રુપિયા સેર કે હિસાબ સે લાતા થા. જબકિ મછલી, સબઝિયાં ઔર ફલ ભી ઇસી હિસાબ સે સસ્તે થે. આજ કલ ગરીબ સે ગરીબ આદમી કી તનખ્વાહ ભી પન્દરહ બીસ હઝાર સે કમ નહીં હોગી જબકિ મેં ને અપને દૌરે તાલિબે ઇલ્મી મેં કુછ અર્સા એક પથારે પર આધા દિન આલૂ પ્યાઝ સાફ કરને ઔર સબ્ઝી બેચને કા કામ કિયા હૈ, મુઝે આધે દિન કી મઝદૂરી ચાર આને (25 પૈસે) મિલતે થે. મેરે બળે ભાઈ મર્દૂમ અબ્દુલ ગની ને જબ મુલાઝમત શુરૂઆત કી તો ઇબ્તેદા મેં ઇન કી માહાના તનખ્વાહ 75 રુપિયે થી. અલ ગરઝ ઈસ દૌર મેં તનખ્વાહેં કમ થી ઔર ચીઝેં ભી સસ્તી થી, અબ ચીઝેં મેહંગી હેં લેકિન તનખ્વાહેં ઔર આમદનિયાં ભી બઢ ગઈ હેં.

મેહંગાઈ કા રોના રોને સે બેહતર હૈ કિ ઇસ કા અમલી ઇલાજ કરને કી કોશિશ કી જાએ મસલન કમ આમદની વાલે શખ્સ કો ચાહિએ કિ સિફ ઝરૂરી અશ્યા કી ખરીદારી પર ઇકતેફા કરે, રોઝ રોઝ ગોશ્ત ઔર મુરગ્ગન ખાનોં કે ઇસ્તેમાલ કે બજાએ સબઝિયાં ઔર દાલેં વગૈરા ખાને કા ભી મામૂલ બનાએ કિ ઉમૂમન ઇન કી કીમત ગોશ્ત કે મુકાબલે મેં કમ હોતી હૈ ઔર યેહ સેહત કે લિએ મુફીદ ભી હોતી હેં. અપને આપ કો ઔર બાલ બચ્ચોં કો સાદા ગિઝા ઔર સાદગી કે સાથ ઝિન્દગી ગુઝારને કા આદી બનાએ ઇસ સે દીગર ફવાઈદ કે સાથ સાથ અસ્પતાલોં કે ચકકર લગાને ઔર ડોક્ટરોં કી ફીસોં ઔર દવાઓં પર આને વાલે ખર્ચ સે ભી બચત હોગી. મેહંગે મોબાઈલ ફોન, લેપટોપ ઔર ટેબલેટ પી સી વગૈરા કે બજાએ હસ્બે ઝરૂરત સાદા મોબાઈલ ફોન સે કામ ચલા લિયા જાએ. અગર ખાને પીને કી ચીઝોં મેં સે કોઈ ચીઝ મેહંગી હો જાએ તો ઈસે તર્ક કર કે દૂસરી નિસ્બતન સસ્તી ચીઝ ખરીદ લે. ઇસ ઇલાજ સે મુતઅલ્લિક 2 હિકાયાત બયાન કરતા હું :

1 એક મરતબા મક્કએ મુકર્રમા મેં કિશમિશ કી કીમત બઢ ગઈ. લોગોં ને શેરે ખુદા હઝરતે સૈયદના અલિય્યુલ મુર્તઝા رحمۃ اللہ علیہ સે ઇસ કી શિકાયત કી તો આપ رحمۃ اللہ علیہ ને ફરમાયા : તુમ લોગ કિશમિશ કે બદલે ખજૂર ઇસ્તેમાલ કરો (ક્યુંકિ જબ એસા કરોગે તો માંગ કી કમી કી વજહ સે) કિશમિશ કી કીમત ગિર જાએગી. (168 ص 168)

2 હઝરતે સૈયદના ઇબ્રાહીમ બિન અદહમ رحمۃ اللہ علیہ સે કિસી ને કહા : ગોશ્ત મેહંગા હો ચુકા હૈ (ક્યા કરના ચાહિએ ?) આપ رحمۃ اللہ علیہ ને ફરમાયા : ઇસે સસ્તા કર દો યાની ઇસે ખરીદના હી છોળ દો. (રિસાલા કુશૈરિયા, સ. 22)

ઘરેલૂ અખરાજાત કમ કરને કા એક તરીકા યેહ ભી હો સકતા હૈ કિ ઇસ્તેમાલ કી ચીઝોં કી ખરીદારી કે લિએ જાને સે કબ્લ (પેહલે) ઝરૂરી અશ્યા કી ફેહરિસ્ત બનાઈએ ઔર ઇસ કા બગૌર જાઈઝા લીજિએ કિ ક્યા વાકેઈ ઇન સબ ચીઝોં કી ઝરૂરત હૈ ઔર ઇન કે બગૌર ગુઝારા મુશ્કિલ હૈ ?

અલ્લાહ કરીમ હમેં અપને દર કે ઇલાવા કિસી કા મોહતાજ ન ફરમાએ ઔર હમેં બ કદરે કિફાયત આસાન રિઝકે હલાલ અતા ફરમાએ. اَمَّا اَنْتُمْ فَاَنْتُمْ اَوْلَىٰ بِالْاَمْوَالِ مِنَ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَالْوَلَم

દીને ઇસ્લામ કી ખિદમત મેં આપ ભી દાવતે ઇસ્લામી ઇન્ડિયા કા સાથ દીજિએ ઔર અપની ઝકાત, સદકાતે વાજિબા વ નાફિલા ઔર દીગર મદની અતિથ્યાત (Donation) કે ઝરીએ માલી તઆવુન કીજિએ !

આપ કે ચન્દે કો કિસી ભી જાઈઝ, દીની, ઇસ્લાહી (Reformatory), ફલાહી (Welfare) ખૈર ખ્વાહી ઔર ભલાઈ કે કામ મેં ખર્ચ કિયા જા સકતા હૈ